

Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling, bilaga 2 till utlåtandet, uppdateras och godkänns enligt utlåtandet.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas utreda förutsättningar och kostnader för en ökad förbehandlings- och mottagningskapacitet i Henriksdals reningsverk i enlighet med handlingsplanens intentioner.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge Micasa Fastigheter i Stockholm AB i uppdrag att utarbeta en investeringsplan för fastigheter aktuella för utökad matavfallsinsamling i enlighet med utlåtandet.
4. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge Skolfastigheter i Stockholm AB i uppdrag att utarbeta en investeringsplan för fastigheter aktuella för utökad matavfallsinsamling i enlighet med utlåtandet.
5. Trafik- och renhållningsnämnden ges i uppdrag att utreda och återkomma med ett inriktningsbeslut för en optisk sopsorteringsanläggning i enlighet med utlåtandet.
6. Trafik- och renhållningsnämnden ges i uppdrag att utreda hur den nya avfallstaxan ska konstrueras i enlighet med utlåtandet.
7. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att enligt utlåtandet utvärdera insamlingssystemen med start år 2015 och därefter var tredje år.
8. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att beakta investeringsbehov i budgetarbetet i enlighet med utlåtandet.

Föredragande borgarråden Sten Nordin och Per Ankersjö anför följande.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade i budget för 2012 att staden ska höja ambitionen när det gäller matavfallsinsamling i syfte att öka tillgången till biogas i regionen. I budgeten konstaterades samtidigt att staden ska ha som inriktning att påbörja en utökad insamling från såväl privathushåll som storhushåll och ska sträva efter att nå det nationella målet avseende insamling av matavfall.

Kommunstyrelsen och Stockholm Stadshus AB fick i uppdrag att utreda hur målet ska nås, när målet ska vara uppnått och presentera en handlingsplan för måluppfyllelse. Planen ska klargöra vilka eventuella investeringar, förändringar i organisations- och incitamentsstrukturer samt driftskostnadskonsekvenser en måluppfyllelse kräver.

Arbetet med handlingsplanen påbörjades med målet att 40 procent av det tillgängliga matavfallet skulle samlas in till år 2015. Handlingsplanen har sedermera uppdaterats efter de målformuleringar som återfinns i kommunstyrelsens förslag till budget för 2013, nämligen att 50 procent av matavfallet ska samlas in till år 2018.

Handlingsplanen för ökad insamling av matavfall för biologisk behandling beskriver hur stadens arbete med matavfallsinsamling ser ut idag, vilka åtgärder som föreslås vidtas för att målet ska nås och vilken roll och uppdrag stadens egna nämnder och bolag förväntas ha under perioden fram till och med 2018. Handlingsplanen innehåller därmed både förstudie, utredning och åtgärdsförslag.

Beredning

Ärendet har remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, , kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, revisionskontoret, socialnämnden, servicenämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden, överförmyndarnämnden, Stockholms stadsarkiv, stadsdelsnämnderna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm, Älvsjö, Östermalm, samt Stockholms Stadshus AB, Storstockholms brandförsvär och Biogas Öst.

Av dessa har kyrkogårdsnämnden, revisionskontoret, Storstockholms Brandförsvär och överförmyndarnämnden valt att inte inkomma med något remissvar.

Utöver dessa har vidare remissvar inkommit från Biogasakademin, Fastighetsägarna Stockholm samt Smedlund Miljösystem AB.

Arbetsmarknadsnämnden är positiv till handlingsplanens förslag och ser det som ett viktigt led i att nå målen i stadens miljöprogram 2012 -2015. Inom arbetsmarknadsnämnden finns ingen hantering av livsmedel eller mat, varför handlingsplanens förslag för insamling av matavfall varken kommer att ha en ekonomisk eller praktisk betydelse för nämndens verksamhet.

Exploateringsnämnden skriver att handlingsplanens beskrivning av exploateringsnämndens förutsättningar att bidra till målet om ökad matavfallsinsamling överensstämmer med det underlag som exploateringskontoret lämnade till stadsledningskontoret.

Fastighetsnämnden ställer sig positiv till förslaget till ny handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling, detsamma gäller det i handlingsplanen föreslagna målet för nämnden. Nämnden anser dock att det bör utredas hur investeringen i maskinella lösningar kan finansieras och att ett sätt skulle kunna vara att matavfallet värderas som en resurs och en handelsvara.

Idrottsnämnden ser en för Stockholm gemensam strategi och handlingsplan för insamling av matavfall som mycket positivt. Nämnden anser att syftet och målet med all avfallssortering måste bli tydligare och kunna kommuniceras på alla plan för att lyckas. Soprummens storlek och utrustning på idrottsanläggningarna är en utmaning för nämnden.

Kulturnämnden är i grunden positiv till ökad insamling av matavfall för biologisk behandling för att öka tillgången av biogas i regionen. Nämndens ambition är att sortera ut 100 procent av matavfallet till år 2018. Eventuella ekonomiska konsekvenser för nämnden till följd av en ökad insamling av matavfall förutsätts beaktas i kommande budgetprocesser.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden välkomnar att staden ansluter sig till de nationella insamlingsmålen för matavfall. Handlingsplanen pekar ut en tydlig viljeinriktning och föreslår flera ambitiösa åtgärder och investeringar för att målet ska kunna nås. Nämnden anser dock att flera delar av handlingsplanen skulle vinna på att utvecklas och kompletteras och lämnar härvidlag ett antal detaljerade förslag.

Servicenämnden stöder förslaget till handlingsplan och anser att förslaget är genomarbetat och bygger på väl genomförda analyser.

Socialnämnden anser att det är angeläget att staden ökar insamlingen av matavfall, samtidigt som det är viktigt att minska mängden matavfall som uppkommer. Nämnden anser vidare att krav bör ställas på att upphandlade verksamheter som tillagar och/eller serverar måltider ska sortera matavfall.

Stadsbyggnadsnämnden anser att handlingsplanen är ett viktigt steg i arbetet med att klara stadens utsläppsmål. Nämnden framhåller att lokaliseringen av nya anläggningar prövas förutsättningslöst inför beslut om planläggning, samtidigt som det är angeläget att planprocessen med tillhörande tillståndsprövning kommer igång så snart som möjligt.

Trafik- och renhållningsnämnden skriver att förslaget på ökad insamling av matavfall innebär en stor omställning och förändring av både insamlingssystem och behandlingsmetoder. Nämnden påtalar att den statliga avfallsutredningen kan medföra stora konsekvenser för bland annat den mängd matavfall som finns tillgängligt för staden. Nämnden anser även att lokaliseringen av nya anläggningar måste utredas vidare.

Utbildningsnämnden konstaterar att det för dem handlar om drygt ett hundratal kök. Arbetet med att installera maskinella lösningar för omhändertagande av matavfall pågår och att det i varje kök som byggs om måste prövas vilken metod som lämpar sig bäst.

Äldrenämnden fäster uppmärksamhet vid att i framtida upphandlingar kan krav komma att ställas på de upphandlade verksamheterna att samla in matavfall. Därutöver kan det komma att bli aktuellt att kompetensutveckla personal inom hemtjänsten för att bistå äldre med insamling av matavfall.

Stockholms stadsarkiv anser att det är bra att handlingsplanen utgår från stadens miljöprogram 2012 -2015, stadens avfallsplan, nationella avfallsplanen och miljö kvalitetsmålet "En god bebyggd miljö". Genom att handlingsplanen utgår från dessa program och plan kan ett perspektiv etableras även hos en verksamhet som Stockholms stadsarkiv att känna ansvar för och vara delaktig i det lilla som verksamheten kan påverka t.ex. genom hanteringen av matavfall bl.a. i personalens lunchrum.

Bromma stadsdelsnämnd anser att handlingsplanen är ambitiös och förhåller sig väl till det nationella målet för insamling av matavfall. Om relevanta investeringsmedel tillförs är nämndens bedömning att förutsättningarna bör vara goda att nå målsättningen år 2018.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ser positivt på stadens höjda ambitionsnivå med insamling av matavfall för biologisk hantering. Nämnden anser att målsättningen för stadens verksamheter måste formuleras så att det endast omfattar verksamheter där nämnden är ensam hyresgäst.

Farsta stadsdelsnämnd anser att förutsättningarna för att starta insamling av matavfall är mycket olika i olika delar av staden. Nämnden ser dock svårigheter med att nå 50-procentmålet till år 2018, i synnerhet i förhållande till möjligheterna att få med 83 procent av alla flerfamiljshus. Förändringen kräver dessutom ombyggnationer i stadens verksamheter och i bostadsbeståndet och nya anläggningar måste byggas för hantering av insamlat matavfall vilket även leder till ökade transporter.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd skriver att det är positivt med satsningar på en utökad insamling av matavfall för biologisk behandling så att tillgängliga resurser används på ett mer effektivt sätt än idag. Nämnden tillstyrker lösningar med avfallskvarnar och Optibag.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd är positiv och välkomnar förslaget till handlingsplan som är ambitiöst och helt i linje med de nationella miljö kvalitetsmålen om bl.a. hållbar avfallshantering och begränsad klimatpåverkan. Nämnden påpekar emellertid att det också kommer att leda till ökade investeringskostnader.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är positiv till handlingsplanens ambitioner om att skapa enklare och mer lättillgängliga system för matavfallshantering. Nämnden efterlyser emellertid mer generella åtgärdsförslag för stadsdelsnämnderna och poängterar att svårigheterna med att anpassa flera av nämndens verksamheter för att möjliggöra för utsortering av matavfall kan medföra ett behov av ekonomiskt stöd.

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till handlingsplanens ambitioner om att skapa enklare och mer lättillgängliga system för matavfallshantering. Nämnden efterlyser emellertid mer generella åtgärdsförslag för stadsdelsnämnderna och poängterar att svårigheterna med att anpassa flera av nämndens verksamheter för att möjliggöra för utsortering av matavfall kan medföra ett behov av ekonomiskt stöd.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är positiv till ökad insamling av matavfall och att ett helhetsgrepp tas fram för matavfallshantering. Det är även positivt att utvecklingsarbetet knyts samman med stadens styrsystem ILS. Nämnden anser vidare att framtida hyresavtal bör formuleras så att det blir fastighetsägarens ansvar att tillse att det finns praktiska lösningar för matavfallsinsamling och att detta bör ingå i basutbudet.

Skarpnåcks stadsdelsnämnd är positiv till ökad insamling av matavfall och att ett helhetsgrepp tas fram för matavfallshantering. Det är även positivt att utvecklingsarbetet knyts samman med stadens styrsystem ILS genom tydliga och mätbara mål. Nämnden är tveksam till lokalisering av nya anläggningar

vid Henriksdal på grund av trafiksituationen och vill också påtala att kostnaderna för nödvändiga investeringar kan bli svåra att bära för förskolan.

Skärholmens stadsdelsnämnd är positiv till den ökade målsättningen. Nämnden förordar avfallsskvarnar kopplade till avloppsledningsnätet och påtalar vikten av kunskaps och informationsspridning.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd vill poängtera att det ska finnas tillgängliga alternativ för insamling av matavfall. Som planen beskriver behövs budget till såväl infrastruktursatsningar som återkommande informationskampanjer till anställda vid förvaltningen. Nämnden efterlyser att hänsyn tas vid nybyggnation av områden till lättillgänglig matavfallsinsamling. I Spånga-Tensta bör de kommunala bostadsbolagen göra satsningar för att underlätta för de boende att separera matavfall.

Södermalms stadsdelsnämnd kan utifrån förslaget konstatera att det krävs en mängd olika insatser för att nå de uppsatta målen. Utifrån de specifikt unika förutsättningarna ska det mest lämpliga och användarvänliga systemet väljas. Nämnden efterlyser stöd i arbetet med att införa matavfallsinsamling i verksamheter med privata värdar eller bostadsrättsföreningar. Nämnden vill också betona vikten av att det fortsatta arbetet tar hänsyn till personer med olika slag av funktionsnedsättningar.

Älvsjö stadsdelsnämnd är positiv till ökad insamling av matavfall för biogastillverkning. Nämnden är dock tveksam till förslaget att förskolor ska ha avfallsskvarn kopplad till separat tank utan förordar dagens system med hämtning i kärl. Nämnden önskar även att perspektivet att minska matsvinnet lyfts.

Östermalms stadsdelsnämnd är positiv till handlingsplanens ambitioner om att skapa enklare och mer lättillgängliga system för matavfallshantering. Nämnden efterlyser emellertid mer generella åtgärdsförslag för stadsdelsnämnderna och poängterar att svårigheterna med att anpassa flera av nämndens verksamheter för att möjliggöra utsortering av matavfall kan medföra ett behov av ekonomiskt stöd.

Stockholms Stadshus AB ser positivt på ambitionen att öka insamlingen av matavfall i Stockholms stad. För att klara den mycket högt ställda ambitionsnivån att samla in 50 procent av matavfallet, behöver tidplanen vara realistisk. Trots en snabb utbyggnad av optisk sortering är koncernledningen tveksam till om det är realistiskt att nå målet så snart som år 2018. Koncernledningen delar vidare Stockholm Vatten AB:s inriktning att utreda en samordning av avfallsinsamlingen under Stockholm Vatten AB:s huvudmannaskap.

Biogas Öst anser att handlingsplanen är ambitiös och väl genomarbetad. Organisationen avråder från matavfallskvarnar kopplade till avloppsledningsnätet utom i fall då ingen annan lösning varken är fysiskt eller ekonomiskt möjlig. Vidare bör staden utöka sin omvärldsanalys med förbehandlingsanläggningen i Sofielund i Huddinge. Avslutningsvis framhålls kommunikation med användarna som den viktigaste beståndsdel för att nå målsättningen.

Biogasakademin välkomnar handlingsplanen och framhåller valet av insamlingsmetoder, ökad samordning och metoder för att få fler stockholmare att ansluta sig till matavfallsinsamlingen som avgörande frågor.

Fastighetsägarna Stockholm ställer sig bakom stadens ambition att bidra till det nationella målet om 50 procent matavfallsinsamling till år 2018. Organisationen anser att frågan om att fastighetsägarna åläggs arbetsmiljökrav bör adresseras samt att de vinster som förädlingen av avfallet till biogas medför bör komma boende och fastighetsägare till del.

Smedlund Miljösystem AB går igenom kunskap och erfarenheter av matavfallsinsamling från olika källor samt betonar vikten av att säkerställa biogödselns kvalitet.

Våra synpunkter

Stockholm är en växande stad med en lång och stolt historia som förebild på miljöområdet. Stockholms miljöprofil bidrar till stadens varumärke och stockholmarna värdesätter en ambitiös och aktiv miljöpolitik. Det som gör miljöarbetet i Stockholm unikt är att vi lyckas kombinera resultat på miljöområdet med tillväxt och att vi hela tiden bryter ny mark och visar att det är möjligt att driva en aktiv och resultatinriktad miljöpolitik i en storstad. Därför är det också naturligt att vi lägger en matavfallsinsamling till skaran av ambitiösa miljöinsatser i staden.

Historiskt sett har matavfall varit en resurs som tagits tillvara. I dagens samhälle har detta försvunnit och matavfall har slängts bort som hushållsavfall. En modern miljöpolitik måste ha sin bas i att hushålla med resurser. Genom att röta matavfall till biogas ökas miljönyttan jämfört med att använda det som fjärrvärmebränsle, och systemet bidrar till den positiva expansionen av miljöbilar i Stockholmsregionen. På så vis kan vi åter sluta kretsloppet och nyttiggöra det oundvikliga matavfallet som en resurs.

I budgeten för 2012 beslutade staden att verka för att nå regeringens miljömål för matavfallsinsamling och i samband med det gavs stadsledningskontoret i uppdrag att utreda hur det skulle gå till. I april 2012

skärpte regeringen det nationella miljömålet, varmed stadens målsättning i samband med budgeten för 2013 uppdaterades och likaså stadsledningskontorets uppdrag. Stadens målsättning är sålunda att sortera ut och biologiskt behandla 50 procent av matavfallet i staden år 2018 och föreliggande ärende är det första steget på vägen mot detta mål.

Beslutet att samla in matavfall har en stor betydelse för stadens klimatmål. År 2050 ska staden vara fossilbränslefri och en av de största utmaningarna i detta hänseende är transportsektorn. I takt med att biogasen utvecklats har matavfallet kommit att betraktas mer och mer som en eftertraktad resurs. Biogasmarknaden i Stockholmsregionen har haft en exponentiell utveckling de senaste åren och med det följer ett behov av en stadig tillförsel av substrat. Matavfallsinsamlingen är därmed också en investering vars syfte är att långsiktigt bidra till en tryggad biogASFörsörjning i regionen och till att uppnå stadens klimatmål.

Även om det finns flera exempel på städer som infört matavfallsinsamling så finns det ingen som kan mäta sig varken i omfattning eller utmaningar med det som Stockholm nu ska göra. Det handlar inte minst om utmaningarna med stadens varierade bebyggelse, med allt från gles villabebyggelse till stenstadens trånga gatu- och fastighetsutrymme. Det finns sålunda inte någon färdig karbonkopia för oss att implementera i staden, utan vi måste från grunden bygga upp ett eget system på ett så ändamålsenligt, kostnadseffektivt och användarvänligt sätt som möjligt.

Förslaget till handlingsplan och remissinstansernas synpunkter belyser på ett förtjänstfullt sätt många av de utmaningar som handlingsplanen måste hantera. Det handlar framförallt om hur insamlingen ska administreras, både ur ett infrastrukturellt perspektiv och ur ett incitamentsperspektiv, men även om behovet av en sammanhållande kommunikationsplan och konkreta åtgärdsplaner för stadens egna verksamheter. Samtidigt står det också klart att målet är realistiskt att nå. För tydlighetens skull kommer de mer övergripande frågorna att nedan behandlas var och en för sig.

Det är vår övertygelse att handlingsplanen uppdaterad enligt detta utlåtande kommer att lägga grunden för att nå det nationella matavfallsinsamlingsmålet under år 2018 och därmed skriva ännu ett kapitel i Stockholms framgångsrika miljöloggbok.

Optisk sortering

I förslaget till handlingsplan betonas att samtliga nuvarande insamlingsmetoder även i fortsättningen måste användas, men det konstateras även att inte detta räcker för att nå målet. Handlingsplanen föreslår därför att

staden investerar i en optisk sorteringsanläggning. Förslaget tillstyrks av remissinstanserna och flera av dem framhåller till och med förslaget som en absolut förutsättning för att målet ska vara möjligt att nå. Efter trafik- och renhållningsnämndens försök med optisk sortering under innevarande år bör det utredas hur och i vilken form projektet ska fortgå.

Vår inställning är att det ska vara lätt att vara miljövän i Stockholm. Därför är det viktigt att det redan från början är enkelt för stockholmarna att sortera ut sitt matavfall. En optisk sorteringsanläggning har fördelen att det inte kräver några större förändringar av stockholmarnas beteendemönster och medför därför att sannolikheten att fler väljer att ansluta sig till insamlingen ökar markant. Tekniken innebär vidare att matavfallsinsamling kommer att vara möjligt även i fastigheter där insamlingsmetoden med separata kärl är utesluten på grund av platsbrist och arbetsmiljöskäl. Uppförandet av en optisk anläggning medför att staden ges möjlighet att kunna utöka den fastighetsnära insamlingen till att omfatta även andra återvinningsfraktioner. Detta är en aspekt som behöver finnas med i det fortsatta arbetet med utformningen och lokaliseringen av anläggningen så att en hypotetisk framtida utbyggnad till fler fraktioner inte har omöjliggjorts. Som flera remissinstanser har påpekat är vidare lokaliseringen av anläggningen avgörande för att minimera kostnader och miljöpåverkan. Lokaliseringen bör därför också prövas utifrån dessa aspekter. Det är viktigt att intresset från privata företag att tillhandahålla denna tjänst och investera i en anläggning beaktas i arbetet.

Mot bakgrund av handlingsplanens förslag och remissinstansernas synpunkter föreslår vi därför att trafik- och renhållningsnämnden får i uppdrag att utreda och återkomma med ett förslag till inriktningsbeslut för en optisk sopsorteringsanläggning i enlighet med detta utlåtande.

Val av insamlingsmetod

I förslaget till handlingsplan slås det fast att målsättningen kräver att både nuvarande insamlingssystem måste fortsätta att användas och kompletteras av ett system med optisk sortering. Flera av remissinstanserna har uttryckt oro inför vilket insamlingssystem som ska gälla för dem. Bland dem har Fastighetsägarna i Stockholm framhållit vikten av att fastighetsägarna själva får vara med och påverka vilket insamlingssystem som ska tillämpas i deras respektive fastigheter. Av stadsdelsnämndernas synpunkter i frågan kan Älvsjö nämnas, som påpekar att flera förskolor i deras stadsdelsnämndsområde redan idag använder sig av insamling i separata kärl och att de önskar fortsätta med det.

I detta hänseende vill vi betona vikten av att brukarna inom handlingsplanens ramar så långt som möjligt får välja det insamlingssystem som är mest ändamålsenligt för dem. I de fastigheter som förvaltas av staden får respektive verksamhet i dialog med förvaltande nämnd eller bolag finna den lösning som är mest miljömässigt och ekonomiskt motiverad. Vid det fortsatta arbetet med att öka insamlingen av matavfall är det särskilt viktigt att hänsyn tas till de behov personer med olika former av funktionsnedsättningar har.

Förbehandling, rötning och uppgradering

Handlingsplanen föreslår att den biologiska behandlingen, rötningen, av matavfallet till biogas ska göras vid Henriksdals reningsverk. Detta under förutsättning att en förbehandlingsanläggning uppförs i anslutning till reningsverket samt att uppgraderingsanläggningen byggs ut.

En kartläggning av befintliga och planerade anläggningar i Stockholm med närområde visar att det i dagsläget inte finns någon enskild förbehandlingsanläggning som har kapacitet att ta emot de insamlingsmängder som handlingsplanen omfattar. Henriksdals reningsverk har däremot redan idag kapacitet att röta hela den aktuella mängden matavfall. Sammantaget talar således ekonomiska, logistiska och rådighetsmässiga skäl för att Henriksdal är det främsta alternativet. Det är också den anläggning som tydligast säkrar ett av de uttalade syftena med matavfallsutredningen, att öka tillgången på biogas i Stockholm.

Samtidigt välkomnar vi privata aktörer som vill investera i ny eller utveckla befintlig kapacitet och möjligheten att de skulle kunna delta i den biologiska behandlingen där det är ekonomiskt och praktiskt motiverat. I enlighet med stadens policy ska driften av anläggningarna som staden äger upphandlas.

En mycket viktig fråga som anknyter till frågan om biologisk behandling är hur ändliga resurser som kalium och fosfor ska kunna återföras till kretsloppet, vilket är en del av det nationella miljömålet och likaså lyfts fram som ett av syftena i förslaget till handlingsplan. Rötslam från såväl avlopp som separat rötning kan användas som gödsel på åkermark, under förutsättning att avloppsslammet uppfyller kraven enligt REVAQ-certifieringen och på så vis sluta kretsloppet för kalium och fosfor. Trots att detta således är möjligt är dock efterfrågan på rötslam som gödsel närmast obefintlig, varför fränhändandet av rötslammet istället har blivit en stor kostnad för biogasproducenterna. Naturvårdsverket håller i dagsläget på med en utredning om hållbar återföring av fosfor (Regeringsbeslut 1:9 M2012/317/Ke) som ska presenteras senare i år. Av de delar som redan nu har släppts framgår att de

gränsvärden för tungmetaller och andra oönskade ämnen som föreslås är så pass stränga att i princip inga rötrest, oavsett om matavfallet är rötat separat eller samrötat med avloppsslam, får användas som gödsel. Det är sålunda i dagsläget oklart hur regeringen har tänkt att målsättningen att återföra fosfor till kretsloppet ska uppfyllas. På Henriksdals reningsverk pågår dock försök med ny teknik som kan lösa denna problematik. Det är därför angeläget att staden och Stockholm Vatten AB följer utvecklingen på området noggrant i syfte att finna en metod för att sluta kretsloppet för fosfor och kalium.

Ytterligare en fråga som tas upp i samband med detta är hur avfallshanteringens ska organiseras i staden i syfte att uppfylla lagstiftningens krav samt uppnå bästa möjliga effektivitet och ekonomi i organisationen. Vi instämmer därför i koncernstyrelsens slutsats att frågan hur avfallsavdelning inom trafik- och renhållningsnämndens trafikkontor kan överföras till Stockholm Vatten AB som ett nytt dotterbolag bör utredas.

Avfallstaxan

För att finansiera de ökade kostnader som insamlingen av matavfall för biologisk behandling kräver, föreslås det i handlingsplanen att avfallstaxan höjs. Taxan föreslås vara utformad så att matavfallsinsamling är obligatorisk för restauranger som serverar fler än 25 portioner per dag. För hushåll och övriga företag ska anslutningen vara frivillig, men taxan ska vara konstruerad så att den som väljer att sortera ut sitt matavfall ska få en väsentligt lägre taxa jämfört med den som väljer att inte göra så.

Vi instämmer i handlingsplanens slutsats att anslutningen till matavfallsinsamlingssystemet ska vara frivillig. Vi är övertygade om att hushållen självmant kommer att vilja ansluta sig, dels eftersom stockholmarna vill ta ett miljöansvar, dels eftersom det kommer att löna sig att sortera ut matavfallet. Därtill visar stadens medborgarenkäter att stockholmarna vill ta miljöansvar och efterlyser en aktiv miljöpolitik, och det är någonting vi vill ta fasta på. Vi vill därför understryka vikten av att avfallstaxan konstrueras på ett sådant sätt att det lönar sig att sortera ut sitt matavfall. I anslutning till detta spörsmål har flera remissinstanser påpekat att hushållen och företagen borde få ta del av de inkomster som biogasen inbringar eftersom det är de som står för råvaran. Det är en synpunkt som det är svårt att inte sympatisera med. Enklast förefaller vara att lösa detta inom ramen för avfallstaxans nivåer. Vi föreslår därför att det i den vidare utredningen om avfallstaxans konstruktion också ska tas hänsyn till och tydligt redovisas hur den förväntade inkomsten för biogasen kan komma hushållen och företagen till godo genom den differentierade avfallstaxan.

En annan fråga som avfallstaxeutredningen också bör adressera är vid vilken tidpunkt den nya avfallstaxan ska implementeras för att möjliggöra en måluppfyllelse samt hur detta bör förhålla sig till tidpunkten för den optiska sopsorteringsanläggningens driftstart och de fastigheter som är beroende av den för insamling av sitt matavfall.

Kommunikation

Flera av remissinstanserna framhåller vikten av en ändamålsenlig och kontinuerlig information till dem som ska använda systemet för matavfallsinsamling, i första hand stockholmarna, som den viktigaste beståndsdel och en absolut förutsättning för att staden ska nå sin målsättning. Vi instämmer i stor utsträckning i detta och föreslår därför att kommunikationsplanen även ska inbegripa en strategi för att involvera bostadsrättsföreningar och fastighetsägare i arbetet för att upprätthålla en lättillgänglig och kontinuerlig information gentemot stockholmarna. Det bör även klargöras vem som ska ansvara för kommunikationen från staden och vår uppfattning är att det rimligtvis bör vara den nämnd eller det bolag som ansvarar för avfallshanteringen.

Övrigt

Frågan hur handlingsplanen förhåller sig till avfallshierarkins första prioritet att förebygga avfall har väckts av några av remissinstanserna. Staden arbetar efter EU:s avfallshierarki. Detta arbete styrs av stadens Miljöprogram 2012-2015 och kommer till uttryck i delmål 5.1. Denna handlingsplan syftar dock till att upprätta ett system för återvinning av det avfall som trots allt uppstår. Arbetet med att förebygga avfall omfattas sålunda inte av denna handlingsplan, utan styrs av stadens miljöprogram.

Det har även framförts synpunkter på att det är oklart vad vissa av målsättningarna i handlingsplanen syftar på. Det bör därför klargöras att huvudmålsättningen är att minst 50 procent av matavfallet ska samlas in för biologisk behandling till år 2018. För närvarande motsvarar det en insamling av minst 48 000 ton matavfall, men denna siffra kan naturligtvis komma att variera över tid. Det bör också klargöras att förutsättningen för att nå detta mål är att 83 procent av *hushållen* i flerbostadsfastigheter ansluter sig till systemet.

Flera av bostadsbolagen har framhållit vikten av kontinuerliga utvärderingar av insamlingssystemen för att säkerställa att respektive system fungerar på bästa sätt ur ett miljömässigt såväl som ekonomiskt och praktiskt perspektiv. Vi instämmer i detta och föreslår att utvärderingen bör göras vart tredje år med start år 2015.

Uppdatering av handlingsplanen

Förslaget till handlingsplan ger en god bild av nuläget i staden och vad som kommer att krävas för att nå det av kommunfullmäktige beslutade målet. Vissa delar av handlingsplanen kommer att behöva uppdateras i enlighet med de synpunkter och nya uppgifter som remissinstanserna har lämnat och som har berörts ovan. Utöver det har flera remissinstanser lämnat synpunkter på uppgifter och tabeller som är otydliga eller behöver uppdateras. Med anledning av detta är det naturligt att även tabeller och faktauppgifter ses över i samband med att handlingsplanen uppdateras i enlighet med detta utlåtande.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård och Tomas Rudin (båda S) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. Delvis bifalla borgarrådets förslag till beslut
2. Utöver detta anföras

Det är positivt att staden nu äntligen systemerar arbetet med matavfallsinsamling. För att hitta de bästa lösningarna för vår stad finns anledning att se över fler metoder än de som i den föreslagna planen anges. Det vanligast sättet att samla in matavfall är genom att en kommun helt enkelt delar ut matavfallsinsamlingspåsar som sedan samlas in.

Det är inte säkert att det är det bästa sättet. För Stockholm, med stora trängselproblem, finns stort intresse att testa andra modeller som inte är beroende av lika täta turer.

Sopsugar är ett sådant alternativ, vilket torde vara intressant när nya stadsdelar byggs men också för en del äldre stadsdelar. Gamla stan är en stadsdel som är tät och trång, och där företag, restaurang och boende befinner sig i en kulturhistoriskt känslig miljö. Sopsugssystem i Gamla stan bör övervägas.

Ett annat intressant alternativ är torrkonservering av matavfall. I ett sådant system uppförs en större behållare i anslutning till fastigheten. I behållaren kastas matavfallet efter det samlats in i påsar. Väl i behållaren torrkonserveras matavfallet för att sedan malas. På så vis tar matavfallet mindre plats, väger mindre och blir luktfritt. Det torkade matavfallet transporteras sedan med betydligt glesare turer till

rötningsanläggningar där det blöts upp för att kunna rötas. Biogasutbytet av torrkonsvererat matavfall är dessutom högre än av konventionellt insamlat matavfall, vilket gör att miljö- och energivinsterna ökar.

Enligt Avfall Sverige ger torrkonsvering av matavfall fördelar vid sortering, lagring,

insamling och behandling av hushållens matavfall, särskilt vid utvinning av biogas.

Följande positiva effekter av torrkonsveringen har påvisats eller visats vara sannolika:

- Minskning av matavfallets vikt och volym med 75 %
- Minimerade avfallstransporter till exempelvis 1-4 gånger per år, beroende på lagringskapacitet
- Energiförbrukningen vid torkningen är endast 3,5 watt per timme och hushåll, vilket motsvarar förbrukningen för en energisnål TV i stand-by-läge
- Cirka 30 % högre biogasutbyte jämfört med konventionellt insamlat matavfall
- Ett luktfritt, lagringsbart och lätthanterligt material
- Stoppad nedbrytning som bevarar det färska matavfallets kvalitet
- Minimal manuell hantering för renhållningspersonal
- Mindre lukt, insekter och emissioner från sopkärl
- Inget lakvatten i sopbilar
- Torkning som konserveringsmetod upplevs som naturlig och lätt att

kommunicera

Fördelarna med ett utbyggt system för att torrkonsvera matavfall är många, särskilt i

trängselns Stockholm. Den största kostnadsposten för ett torrkonsveringssystem är investeringen i själva torkanläggningen. Investeringen är på kort sikt något dyrare än för ett konventionellt matavfallsinsamlingssystem, men sjunker efter cirka 8 år för att bli betydligt billigare. Genom att titta på ett exempel från Göteborg ser vi att kostnaden under avskrivningstiden för torkanläggningen utslaget per lägenhet och år, blir 246 kr för det konventionella systemet och 284 kr för systemet med torrkonsvering av matavfall. Efter ekonomisk avskrivning av torkanläggning blir kostnaden 246 kr för det konventionella systemet och 126 kr per lgh och år för systemet med torrkonsvering av matavfall. För restauranger och butiker finns möjligheten att investera i en mindre torkanläggning, en så kallad biotork. Trafik- och renhållningsnämnden ska utreda förutsättningarna för att bygga ut ett system för att torrkonsvera och samla in matavfall i Stockholm i stor skala, och påbörja ett eller flera pilotprojekt. När staden får igång insamlandet av matavfall kommer det också finnas anledning att se över hur rötandet av matavfallet i stor skala ska ske. Trafik och renhållningsnämnden ska tillsammans med Miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en sådan plan.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. Att 70 % ska sättas som mål för matavfallsinsamling
2. Att konsekvensändra handlingsplanen enligt punkten ovan
3. I övrigt anföra följande

Vi välkomnar att handlingsplanen nu läggs fram för beslut, men den moderatledda majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid. Efter att ha haft makten i Stockholm sedan 2006 har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas ännu inte byggts ut. Fortfarande väntar en tid av utredningar. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och många chanser att bli vägledande och föregångare har missats. Miljöpartiet de gröna har påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm sedan 2006.

Miljöpartiet ser stora potentialer i separering och insamling av sopor och matavfall. Återvinna är en ny bransch som är i sin linda i Sverige men som inom EU redan rönt framgångar. Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. I Oslo samlas hela 90 procent av matavfallet in och försök i Stockholm har visat att insamlingsmängder lokalt på upp till 50 procent har nåtts efter enbart 4 månader. Avfallstaxan ska tydligt differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. I centrala staden med dess platsbrist är förmodligen matavfallssortering i olikfärgade plastpåsar en realistisk lösning. Medan det i andra stadsdelar kan finnas mer plats att gräva ner insamlingskärl, så kallade molucker där matavfall i papperspåsar kan slängas. Fördelar mot traditionell sophantering är att dessa behållare inte behöver tömmas lika ofta som de mindre sopkärlen och därmed genererar färre transporter. Det viktiga är att skapa en valmöjlighet för att lokalt finna den bästa lösningen.

Biogasen ska användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara. Stadens verksamheter ska vara ett föredöme och det är bra att sådana uppdrag till stadens verksamheter nu sker. De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig rötningskapacitet i andra anläggningar i regionen ska om möjligt utnyttjas under uppbyggnadsperioden. Vi förordar system som staden äger och har rådighet över och att anläggningarnas kapacitet främst används för matavfall som uppkommer i Stockholm. Det är även centralt att biogasen kan användas för hållbara lösningar i regionen där efterfrågan på biogas är stor. Det saknas dock en intäktsanalys som visar hur mycket intäkter staden kan räkna med från leveranser av råvara för biogasutvinning vid olika volymer.

Det saknas även en redogörelse för hur många ton plastpåsar som måste tas om hand per år vid olika volymer och en redogörelse för transporter och logistik kring detta. Det är även viktigt att belysa hur det kvarvarande slammet efter rötning och upparbetning ska hanteras och avsättas.

I skolan bör matavfallsinsamling vara en del av en pedagogisk verksamhet och ingå i ett kretsloppstänkande. På så vis ger insamlingen av matavfall en tydlig signal om resurseffektivitet och kretsloppstänkande.

Lika viktigt som att nå ökad insamling av matavfall för biologisk behandling är att minska att onödigt matavfall över huvudtaget uppstår. Därför behövs samverkande åtgärder för att nå en minskning av att det onödiga matavfallet. Till exempel kan det i stadens kampanjer och information om matavfallsinsamlingen tydliggöras att mat som kastas ska minimeras. I bilder och text är det viktigt att visa på att insamlingen av matavfall i första hand handlar om skal och liknande rester som är restprodukten av den mat vi äter.

Stockholm bör följa EU:s ramdirektiv för avfall som anger en hierarki för hantering av avfall:

1. Förebygg att avfall uppkommer.
2. Förbered avfallet för återanvändning.
3. Återvinn materialet i sig.
4. Återvinn materialet på annat sätt, t ex genom energiutvinning.
5. Bortförskaffande av avfallet/deponi

Åtgärder för att minska matsvinnet är genomgående samhällsekonomiskt kostnadseffektiva. Miljöpåverkan blir större ju närmare matgästen/konsumenten man kommer, eftersom maten då producerats, bearbetats, transporterats, förvarats och kanske tillagats helt i onödan. Minskning av vissa typer av mat kan vara mer effektiv, både miljömässigt och kostnadsmässigt.

Det är ett stort slöseri med resurser och en onödig belastning på miljön att mat som kunde ätas upp bara slängs. Enligt Naturvårdsverket står maten vi slänger för 3 procent av de totala växthusgasutsläppen i Sverige. Genom att minska att avfall uppstår hjälper vi till att nå miljökvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan*.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. ” Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling, bilaga 2 till utlåtandet, uppdateras och godkänns enligt utlåtandet.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas utreda förutsättningar och kostnader för en ökad förbehandlings- och mottagningskapacitet i Henriksdals reningsverk i enlighet med handlingsplanens intentioner.

3. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge Micasa Fastigheter i Stockholm AB i uppdrag att utarbeta en investeringsplan för fastigheter aktuella för utökad matavfallsinsamling i enlighet med utlåtandet.
4. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge Skolfastigheter i Stockholm AB i uppdrag att utarbeta en investeringsplan för fastigheter aktuella för utökad matavfallsinsamling i enlighet med utlåtandet.
5. Trafik- och renhållningsnämnden ges i uppdrag att utreda och återkomma med ett inriktningsbeslut för en optisk sopsorteringsanläggning i enlighet med utlåtandet.
6. Trafik- och renhållningsnämnden ges i uppdrag att utreda hur den nya avfallstaxan ska konstrueras i enlighet med utlåtandet.
7. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att enligt utlåtandet utvärdera insamlingssystemen med start år 2015 och därefter var tredje år.
8. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att beakta investeringsbehov i budgetarbetet i enlighet med utlåtandet.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Per Ankersjö

Ulrika Gunnarsson

ÄRENDET

Kommunfullmäktige beslutade i budget för 2012 att staden ska höja ambitionen när det gäller matavfallsinsamling i syfte att öka tillgången av biogas i regionen. I budgeten konstaterades samtidigt att staden ska ha som inriktning att påbörja en utökad insamling från såväl privathushåll som storhushåll och ska sträva efter att nå det nationella målet avseende insamling av matavfall.

Kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB fick i uppdrag att utreda hur målet ska nås, när målet ska vara uppnått och presentera en handlingsplan för måluppfyllelse. Planen ska klargöra vilka eventuella investeringar, förändringar i organisations- och incitamentsstrukturer samt driftskostnadskonsekvenser en måluppfyllelse kräver. Utredningen ska slutföras under det första kvartalet 2012 och ärendet om påbörjad, utökad insamling inklusive organisations- och incitamentsstrukturer ska behandlas under första halvåret 2012.

Arbetet med handlingsplanen påbörjades med målet att 40 procent av det tillgängliga matavfallet skulle samlas in till år 2015. Handlingsplanen har sedermera uppdaterats efter de målformuleringar som återfinns i kommunstyrelsens förslag till budget för 2013, nämligen att 50 procent av matavfallet ska samlas in till år 2018.

Handlingsplanen för ökad insamling av matavfall för biologisk behandling beskriver hur stadens arbete med matavfallsinsamling ser ut idag, vilka åtgärder som föreslås vidtas för att målet ska nås, samt vilken roll och uppdrag stadens egna nämnder och bolag förväntas ha under perioden fram till och med 2018. Handlingsplanen innehåller därmed både förstudie, utredning och åtgärdsförslag.

För att svara upp mot det nationella insamlingsmålet konstateras i handlingsplanen att 48 000 ton matavfall ska samlas in årligen.

Sammanfattning förslag

För att uppnå målet om 48 000 ton matavfall krävs följande

1. att samtliga nuvarande insamlingsmetoder och optisk sortering används
2. att minst 83 procent av flerbostadsfastigheter ansluts till matavfallsinsamling
3. att restauranger och storkök med fler än 25 portioner per dag har matavfallsinsamling (obligatorisk anslutning)
4. att minst 60 procent av villahushållen har matavfallsinsamling

5. att minst 35 dagligvaruhandlare ansluts
6. att en optisk sorteringsanläggning etableras i Stockholm
7. att behandlingskapacitet för matavfall säkras
8. att taxan anpassas till de ökade kostnaderna som matavfallsinsamling och behandling medför, (23 procent ökad kostnad jämfört med 2013)

Insamling av matavfall

Insamlingsmålet bygger på att 83 procent av flerbostadsfastigheterna ansluts till matavfallsinsamling och att 60 procent av villahushållen ansluts. Detta kan främst åstadkommas genom en förändring av taxekonstruktionen vilken kommer att premiera utsortering.

Optisk sortering

Vid sidan av befintliga system för matavfallsinsamling föreslås ett system med optisk sortering införas. Systemet bygger på att hushållsavfallet läggs i skilda påsar av olika färg. Varje typ av avfall (fraktion) har sin egen färg på påsen t.ex. grön påse för matavfall och vit påse för övrigt hushållsavfall. Påsarna läggs sedan i samma kärl. Systemet kräver en begränsad insats från kunderna och kan kombineras med moderna maskinella lösningar. Lösningen kräver att en sorteringsanläggning byggs i Stockholm. Handlingsplanen föreslår att en sådan anläggning bör ägas av staden för att säkra tillgången på framtida kapacitet. Driften av anläggningen bör upphandlas. I handlingsplanen föreslås anläggningen byggas inom Högdalens industriområde.

Avfallstaxa

Med förslaget om insamling och behandling av 48 000 ton matavfall beräknas kostnaden öka med 105,3 mnkr, vilket motsvarar en taxehöjning med 23 procent jämfört med 2013 års taxeuttag.

Taxan föreslås vara utformad så att insamling av matavfall för boende är frivillig men för restauranger som serverar fler än 25 portioner per dag föreslås ett obligatorium. För övriga ska utformningen dock vara så att de som inte väljer att sortera ut matavfallet får en avsevärt högre taxa jämfört med de som väljer att sortera.

Behandlingskapacitet

I Stockholm Vatten AB:s Henriksdalsanläggningar finns teknisk kapacitet att röta hela den aktuella avfallsmängden och det finns även möjligheter att på sikt utöka mottagningen ytterligare. Huvudalternativet är därför att utnyttja Henriksdals Reningsverk för behandling av hela den aktuella avfallsmängden.

Dock måste uppgraderingsanläggningen byggas ut. För att kunna ta emot hela mängden matavfall för biologisk behandling måste även tillstånd enligt miljöbalken sökas.

Egna verksamheter

Stadens egna nämnder och bolag ska enligt handlingsplanen vara ett föredöme ur matavfallsinsamlingssynpunkt genom att samtliga verksamheter som hanterar livsmedel som del av verksamhetsuppdraget ska ha matavfallsinsamling. Dessutom ska nämnderna och bolagen i en väsentlig del bidra till att insamlingsmålet om 48 000 ton matavfall nås. Handlingsplanen föreslår sammantaget mål som berör 25 nämnder och bolagsstyrelser.

Kostnader

Den utökade matavfallsinsamlingen för med sig både ökade och minskade kostnader som kommer att påverka taxan. De kostnadsdrivande åtgärderna dominerar:

	Investering	Kostnadspåverkan
Förbränning		-17 936 000
Optisk sortering	158 125 000	36 000 450
Förbehandling	75 000 000	10 120 000
Rötning		16 992 000
Påsar		28 829 915
Kärl villa	10 800 000	2 241 000
Insamling villa		9 782 568
Insamling flerfam fast		31 625 000
Insamling rest		-12 288 000
Summa	243 925 000	105 366 933

Kostnaderna bygger på handlingsplanens förslag till åtgärder och hanteringen av dessa. Kostnadspåverkan motsvarar en taxeökning med 23 procent.

Investeringskostnaderna för stadens egna skolor och förskolor är svårare att beräkna. Dessa kostnader kommer att variera på grund av de objektens olika förutsättningar och behov av lösning. Dessa förutsättningar måste klarläggas i ett fortsatt utredningsarbete. Handlingsplanen utgår från att en kombination av nya moderna, maskinella system kommer att användas tillsammans med billigare traditionella kärllösningar initialt. Totalt uppskattas mellan 50 och 100 mnkr behövas investeras i skolors och förskolors infrastruktur för att

erhålla moderna och maskinella avfallslösningar. En initial investering inom resultatbudgeten avseende ”kvarn till tank”- lösningar på de mest lämpande objekten om 50 mnkr kommer med en avskrivningstid på tio år och tre procents internränta principiellt kunna rendera i hyreshöjningar med initialt 6,5 mnkr per år. Denna totala hyreshöjning ska ställas i relation till de totala årliga hyreskostnaderna om cirka 1,2 mdkr.

Ytterligare utredningar

I handlingsplanen konstateras att ytterligare utredningar kommer att behöva genomföras under det att åtgärdsförslagen iscensätts. Även om handlingsplanen lämnar förslag på lösningar som av olika skäl är att föredra återstår mycket i form utredningar, tillståndprocesser etcetera.

- Anläggning för sortering med Optibag-teknik:
 - ägandeform av anläggningen, staden alternativt annan aktör gör investering i anläggningen
 - lokalisering av anläggningen
- Taxekonstruktion på detaljerad nivå för de olika insamlingskategorierna så att den blir styrande för de olika kundkategorierna
- Logistik för parallella system i staden.
- Ändringar i föreskrifter så att de överensstämmer med insamlingssystem.
- Juridiska möjligheter för samarbete mellan trafik- och renhållningsnämnden och Stockholm Vatten AB för behandling av matavfallet.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 oktober 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har tillsammans med Stockholms Stadshus AB tagit fram ett förslag till handlingsplan för insamling av matavfall för biologisk behandling. I syfte att erhålla både det breda perspektivet och djup spetskompetens har sju förvaltningar och sju bolag varit knutna till arbetet med handlingsplanen. Förutom stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB har trafikkontoret, Stockholm Vatten AB, Micasa, SISAB, Stockholms Hamn AB, stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, Spånga- Tensta stadsdelsförvaltning, fastighetskontoret, miljöförvaltningen och utbildningsförvaltningen samt de tre bostadsbolagen, AB

Stockholmshem, AB Svenska Bostäder och AB Familjebostäder deltagit i arbetet.

Handlingsplanen utgår från stadens miljöprogram 2012 -2015, stadens avfallsplan, nationella avfallsplanen och miljökvalitetsmålet ”En god bebyggd miljö”.

Handlingsplanen är uppdelad i avsnitt- nulägesbeskrivning, åtgärdsförslag samt insatser från egna verksamheter. Åtgärdsförslagen i avsnitt tre fokuserar på taxekollektivets insatser och avsnitt fyra ägnas åt stadens egna verksamheter där livsmedelshantering ingår som en del av verksamhetsuppdraget.

Handlingsplanen är ambitiös, både i åtgärdsförslagen och i målformuleringarna. Stadens egna nämnder och bolag ges en nyckelroll för att möta upp ambitionen att nå det nationella insamlingsmålet.

Stadsledningskontoret kan konstatera att handlingsplanen förhåller sig till det nationella målet för insamling av matavfall, 50 procent av matavfallet ska samlas in för biologisk behandling före 2018 års utgång. Målet innebär en betydande ambitionshöjning men får anses som realistisk mot bakgrund av de insatser som stadens nämnder och bolag beskriver i handlingsplanen. Enligt Avfall Sverige AB, den svenska intresse- och branschorganisationen inom avfallshantering och återvinning, bedöms processen med införande ta mellan tre till sex år av denna form av storskalig matavfallsinsamling. Projektets tidsutdräkt får därmed också anses vara realistiskt och har utrymme för kommande tillståndsprövningar.

Handlingsplanen är förenad med nödvändiga investeringar. Investeringarna kommer i begränsad omfattning beröra stadens resultatbudget, det mesta hanteras inom ramen för taxekollektivet i form av en taxejustering. Vissa åtgärder inom skola och förskola kommer dock att falla ut i form av hyreshöjningar för stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden. Stadsledningskontoret bedömer dock att dessa hyreshöjningar aggregerat, med marginal kommer att understiga en halv procent.

Trafiknämnden föreslås i ärendet uppdras att ta fram ett inriktningsärende för en sorteringsanläggning. I samband med ärendets behandling i kommunfullmäktige bör trafiknämnden/avfalls investeringsbudget tillfälligt justeras så att denna motsvarar nämndens åtaganden enligt handlingsplanen, Vad gäller etablerandet av förbehandlingsanläggning uppmanas trafiknämnden beakta budgetförslaget för 2013 där staden gärna ser att privata intressen etablerar sig. Trafiknämndens prövning av sådana förutsättningar ska ske i samarbete och i samförstånd med Stockholm Vatten AB. Prövningen ska bygga på att optimala förutsättningar för ekonomiska, miljömässiga och logistiska lösningar uppnås samtidigt som tidplanens integritet upprätthålls.

Framtagandet av handlingsplanen bygger på förutsättningar och kommunal rådighet/ansvar för avfall i allmänhet och matavfall i synnerhet som råder idag. Handlingsplanen har inte haft möjlighet att ta hänsyn till omvärldsförutsättningar som kan komma att ändras genom det så kallade ”frivalet” eller den nyligen presenterade avfallsutredningen när volymer och dimensionering för kommande anläggningar har beräknats. Stadsledningskontoret noterar att förslagen i avfallsutredningen kan komma att krympa målet för stadens matavfallsinsamling från 48 000 ton till 34 000 ton sett utifrån vad som kan räknas som tillgängligt matavfall för kommunen ur

ansvarssynpunkt. Vidare innehåller avfallsutredningen förslag om att kommunen övertar ansvaret för förpackningsmaterial. Om detta förslag blir verklighet bör det beaktas när volym och teknik provas för handlingsplanens sorteringsanläggning.

Stadsledningskontorets menar avslutningsvis att förslaget till handlingsplan bärs upp av en rad väl avvägda insatser, att tidplanen är realistisk och att dess genomförande placerar Stockholm i framkant ur kretslopps- och hållbarhetssynpunkt, både nationellt och internationellt.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen i upprättande av budget för staden beaktar handlingsplanen i fråga om mål och aktiviteter som bidrar till måluppfyllelse.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling tillsammans med stadsledningskontorets förslag till uppdrag godkänns.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, revisionskontoret, socialnämnden, servicenämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden, Stockholms stadsarkiv, stadsdelsnämnderna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Normalm, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm, Älvsjö, Östermalm, samt Stockholms Stadshus AB, Storstockholms brandförsvär och Biogas Öst.

Av dessa har kyrkogårdsnämnden, revisionskontoret, Storstockholms Brandförsvärsförbund och överförmyndarnämnden valt att inte inkomma med något remissvar.

Utöver dessa har vidare remissvar inkommit från Biogasakademin, Fastighetsägarna Stockholm samt Smedlund Miljösystem AB.

<i>Innehållsförteckning</i>	<i>Sid</i>
<u>Facknämnder</u>	24
Arbetsmarknadsnämnden	24
Exploateringsnämnden	25
Fastighetsnämnden	26
Idrottsnämnden	27

Kulturnämnden	29
Stadsarkivet	Error! Bookmark not defined.
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	30
Socialnämnden	42
Servicenämnden	43
Stadsbyggnadsnämnden	44
Trafik- och renhållningsnämnden	45
Utbildningsnämnden	47
Äldrenämnden	48
<u>Stadsdelsnämnder</u>	49
Bromma stadsdelsnämnd	50
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	51
Farsta stadsdelsnämnd	52
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	55
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	56
Kungsholmens stadsdelsnämnd	57
Norrmalms stadsdelsnämnd	58
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	59
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	60
Skärholmens stadsdelsnämnd	61
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	63
Södermalms stadsdelsnämnd	64
Älvsjö stadsdelsnämnd	65
Östermalms stadsdelsnämnd	66
<u>Bolag</u>	67
Stockholms Stadshus AB	67
<u>Övriga</u>	79
Biogas Öst	79
Biogasakademin	82
Fastighetsägarna Stockholm	88
Smedlund Miljösystem AB	89

Facknämnder

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till arbetsmarknadsförvaltningens

tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Karin Gustafsson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Sara Pettigrew m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till handlingsplanens förslag och ser det som ett viktigt led i att nå målen i stadens miljöprogram 2012 -2015. Inom arbetsmarknadsnämnden finns ingen hantering av livsmedel eller mat, varför handlingsplanens förslag för insamling av matavfall varken kommer att ha en ekonomisk eller praktisk betydelse för nämndens verksamhet.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till exploateringskontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Anna Bäcklund m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Handlingsplanens beskrivning av exploateringsnämndens förutsättningar att bidra till målet om ökad matavfallsinsamling överensstämmer med det underlag som exploateringskontoret lämnade till stadsledningskontoret. Exploateringskontoret har inga ytterligare kommentarer på handlingsplanen för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad.

Viktiga förutsättningar som exploateringskontoret lyfte fram för kontorets medverkan till att uppfylla målet var:

”I nybyggnadsprojekt på stadens mark har exploateringsnämnden stor rådighet och kan ställa krav på att utrustning för separat insamling av matavfall installeras. Därför bedömer kontoret att förutsättningarna är goda för att kontoret ska nå målet.

En viktig nyckelaktör är trafikkontorets avfallsavdelning, som behöver se till att

det finns planerings- och projekteringsstyrande riktlinjer för tekniker för matavfallsinsamling. Val av teknik för insamling påverkar både kostnader och kvalitet på matavfallet. Staden behöver ha en tydlig strategi för hur matavfallsinsamling ska göras för att vi ska få en så bra produkt som möjligt.

En annan nyckelaktör är stadsbyggnadskontoret som behöver se till att i planarbetet få med eventuella anläggningar och utrymmen för matavfall.”

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 5 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till fastighetskontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Jakop Dalunde m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Sonja Pagrotsky m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Sebastian Wiklund (V), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret ställer sig positiv till förslaget till ny handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling. Kontoret ställer sig även positiv till det i handlingsplanen föreslagna målet för fastighetskontoret.

Kontoret ser positivt på maskinella lösningar för matavfallshantering. Det bör dock utredas hur investeringen i maskinella lösningar kan finansieras. Ett sätt till finansiering av investeringen skulle kunna vara att insamlat matavfall värderas som en resurs och en handelsvara. Fastighetsägare skulle motiveras att installera och hålla systemen välfungerande om de fick betalt för råvaran, exempelvis i form av insamlat och malt matavfall i slutna tankar. I dagsläget får fastighetsägaren betala för att bli av med ett avfall som används som en råvara till exempelvis vid biogasframställning.

Hyresgästerna är centrala aktörer när matavfallet ska samlas in och det är av yttersta vikt att insamlingssystemen är enkla att använda och inte innebär en olägenhet för hyresgästen.

I fastigheter med livsmedelshantering i större omfattning har matavfallsinsamling redan införts, exempelvis i Hötorgshallen, Östermalmshallen och Stadshuset. Därtill ett antal fastigheter där planering av införande är långt framskriden, exempelvis i Söderhallarna och Kulturhuset.

Det är svårare att hitta bra lösningar för befintliga fastigheter med liten till måttlig livsmedelshantering, exempelvis kontor, bibliotek och museum. Kärainsamling är ofta inte ett tillämpligt alternativ beroende på små mängder matavfall samt att kärnen

kräver hög tömningsfrekvens, för att hindra uppkomst av oönskad lukt. Maskinell insamling via matavfallskvarn vilken är kopplad till avloppsnätet är endast tillåtet om antalet anställda i byggnaden är tio eller färre, enligt Stockholm vattens reglemente. Matavfallskvarnar som kopplas till en separat matavfallstank är en lösning som kontoret överväger vid nyproduktion. En trend som kontoret ser är ett ökat intresse för mindre matserveringar och caféverksamhet, vilket medför en viss uppkomst av matavfall. Dessa verksamheter hittas idag ofta i bibliotek, museum och i andra byggnader där de ej hittades tidigare. I de fall där verksamheten tillreder mat och omfattas av kravet på fettavskiljare finns idag kombinerade fett- och matavfallstankar dit man kopplar en matavfallskvarn. I annat fall är kärl en tänkbar lösning.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Mehdi Oguzsoy (V) avstod från beslutet.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 21 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

En för Stockholm gemensam strategi och handlingsplan för insamling av matavfall ser förvaltningen som mycket positivt. Att se och förstå hela kedjan och att i slutänden få användbara produkter, gas och gödsel, ökar motivationen för insamling. Syftet och målet med all avfallssortering måste bli tydligare och kunna kommuniceras på alla plan för att lyckas.

Utsortering av avfall sker idag på flertalet idrottsanläggningar. Inriktningen har hittills varit på verksamhetsavfallet, det farliga avfallet och att minska transporter. Ytterligare utsortering kan göras av förpackningar och matavfall. Nästa steg är att få med besökare och hyresgäster i att hantera avfallet, förutsättningarna för detta är att anläggningens interna avfallskedja fungerar.

Insamling och hantering av matavfall måste dock ses i relation till hantering av övrigt avfall och i förhållandet till hyresgäster, föreningar, entreprenörer och besökare. I verksamheter med mycket personal och besökare måste den inre och nära logistiken bli bättre och platsanpassas och olika insamlingsmetoder måste kunna användas.

Idrottsförvaltningen har i dag ett antal serveringsställen som drivs av entreprenörer eller föreningar. Därtill kommer evenemang, VIP-arrangemang och sommarser-

veringar. Det vanliga är att hyresgästen/föreningen delar soprum med anläggningen. Avtalen ser olika ut och innehåller i regel inte några krav på hantering av avfall eller reglering av kostnader.

En uppskattning av var det finns matavfall idag:

- 20 anläggningar med serveringar ≥ 25 portioner/dag
- 15 anläggningar med serveringar med korv/dryck/smörgås
- 5 sommarserveringar på utomhusbassängbaden
- VIP-arrangemang
- Evenemang
- Kommande serveringar i ny- och ombyggnad

Förvaltningen har inte bedömt hur mycket rotbart matavfall som finns i idrottsanläggningarna. Därutöver uppstår frågan om verksamhetsavfall, liksom hushållsavfall, kan gå till rötning, exempelvis slamsäckar från vattenreningen och gräsklipp, och vilka krav som ställs på avfallets kvalitet.

För att ta ännu ett steg i avfallshanteringen måste idrottsanläggningarna utrustas bättre. En av flaskhalsarna är soprummens storlek och utrustning. Den interna hanteringen ska underlättas av tekniska lösningar. Ytterligare information/kunskap om vad och hur sortering ska ske samt vad som är farligt avfall bör göras.

I idrottsnämndens miljöplan för 2012-2015 finns följande aktiviteter och åtgärder under delmålet *"Avfallet från stadens verksamheter ska förebyggas och det som ändå uppstår ska nyttiggöras"*

- Varje bemannad idrottsanläggning ska upprätta en avfallsplan senast år 2013. Planen ska innehålla förslag till förbättringar för att uppnå en miljöriktig och effektiv avfallshantering i enlighet med EU:s avfallshierarki.
- Egenkontroll av avfallet, för respektive anläggning, ingår som en del i kvalitetsarbetet och beskriver rutiner, typ av avfall, volymer, aktuella entreprenörer och transportdokument.
- Vid ny- och ombyggnation ska hela avfallskedjan beaktas i planering och utförande, exempelvis storlek på soputrymmen, kärl, teknisk utrustning, placering och arbetsmiljö.
- Eriksdalsbadet och Östermalms IP, Stadion och Zinkensdamms IP anpassas/utrustas 2012/2013 för källsortering och hantering av avfall, avseende storlek och inredning i soprum, behövlig teknik med mera.
- Övriga bemannade anläggningar anpassas och utrustas år 2013-2015 enligt platsanpassade planer.
- Hämtningen av utsorterat avfall samordnas ytterligare, till exempel anläggningar emellan, områdesvis och av entreprenörer.
- Hantering av avfall regleras i avtal med hyresgäster och driftentreprenörer.

Obligatoriet på insamling av matavfall och en högre taxa när man väljer att inte

separera matavfall ökar driftkostnaden. Iordningställandet av utrymmen för hantering av matavfall och nödvändig utrustning ger en högre hyreskostnad. Förvaltningen kan inte uppskatta kostnaden för detta. I arbetet med miljöplanen kommer denna kostnad att kunna anges.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 11 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till kulturförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Ann Mari Engel (V) och Mats Berglund (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Tomas Rudin m.fl. (S), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen är i grunden positiv till ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling för att öka tillgången av biogas i regionen.

Kulturförvaltningens ambition är att till 2018 sortera ut 100 procent av matavfallet till återvinning genom biologisk behandling, enligt stadens mål. Här avses det matavfall som uppstår i de olika lunchrum för medarbetare som finns på arbetsplatserna i kulturförvaltningen. Val av lösningar för sortering av matavfall och tillgång till utrymme för sortering styrs av respektive fastighetsägare och kommer därmed att påverka kulturförvaltningens möjligheter att sortera matavfall.

De restauranger som hyr lokaler i samband med kulturförvaltningens verksamheter hyr direkt av fastighetsägarna och ligger därför utanför kulturförvaltningens kontroll.

Utiifrån kulturförvaltningens lokalförutsättningar bör det kommande utbyggnadsarbetet för sortering av matavfall ge möjlighet till hantering av fler fraktioner, exempelvis genom optisk sortering. I flera av de lokaler förvaltningen hyr av de ovan nämnda bolagen i staden finns inte utrymme för källsortering vilket inte är förenligt med stadens miljömål 5. Miljöeffektiv avfallshantering.

Kulturförvaltningen hyr också ett antal lokaler av andra fastighetsägare.

Även i dessa lokaler har förvaltningen som målsättning att till 2018 sortera 100 procent av matavfallet och hoppas att fastighetsägarna ska följa stadens mål och möjliggöra detta.

Om en ökad insamling av matavfall kommer att innebära ekonomiska konsekvenser för kulturförvaltningen förutsätter förvaltningen att det beaktas i kommande budgetprocesser.

Stockholms stadsarkiv

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 11 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till Stockholms stadsarkivs tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Ann Mari Engel (V) och Mats Berglund (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Tomas Rudin m.fl. (S), *bilaga 1*.

Stockholms stadsarkivs tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsarkivet anser att det är bra att handlingsplanen utgår från stadens miljöprogram 2012-2015, stadens avfallsplan, nationella avfallsplanen och miljökvalitetsmålet ”En god bebyggd miljö”. Genom att handlingsplanen utgår från dessa program och plan kan ett perspektiv etableras även hos en verksamhet som Stadsarkivet att känna ansvar för och vara delaktig i det lilla som verksamheten kan påverka t.ex. genom hantering av matavfall bl.a. i personalens lunchrum.

Stadsarkivet instämmer i vikten av att stadens egna nämnder och bolag ges en nyckelroll för att möta upp ambitionen att nå det nationella insamlingsmålet, nämligen att 50 % av matavfallet ska samlas in för biologisk behandling till 2018.

Stadsarkivet anser i övrigt att förslaget till handlingsplan bärs upp av en rad väl avvägda insatser, att tidsplanen är realistisk och att dess genomförande placerar Stockholm i framkant ur kretslopps- och hållbarhetssynpunkt, både nationellt och internationellt, och lyfter staden som en stad i världsklass.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till miljöförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Mikael Magnusson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Stellan F Hamrin (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2013 har i

huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen lämnar sitt remissvar nedan genom att först redogöra för synpunkterna på handlingsplanen och sedan kommentera de förslag och synpunkter som inryms i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

HANDLINGSPLAN FÖR ÖKAD INSAMLING AV MATAVFALL

Förvaltningen välkomnar att staden ansluter sig till de nationella insamlingsmålen för matavfall. Handlingsplanen pekar ut en tydlig viljeinriktning och föreslår flera ambitiösa åtgärder och investeringar för att målet ska kunna nås. Förvaltningen delar uppfattningen att alla tillgängliga system kommer att behöva utnyttjas för att nå nivån om 50 procents insamling från dagens ca 8 procent på endast fem år. I egenskap av huvuddokument för denna satsning skulle dock handlingsplanen vinna på att kompletteras på ett antal punkter. Förvaltningen upplever att planen genomgående saknar utvecklade resonemang i de olika frågorna som avhandlas och för den som inte är insatt i frågeställningarna är det många gånger svårt att följa argumentationen. Nedan följer därför förslag på ändringar och kompletteringar i syfte att göra handlingsplanen än mer tydlig.

Generellt anser förvaltningen att begreppen ”sortera ut matavfall” och ”samla in matavfall” bör användas på ett mer konsekvent sätt beroende av vilket perspektiv som beskrivs. För den enskilda verksamheten eller hushållet handlar det om att sortera ut medan det för staden i egenskap av mottagare är fråga om att samla in matavfall. I övrigt väljer förvaltningen att inte påpeka de rent språkliga fel som förekommer utan nöjer sig med att konstatera att dokumentet skulle vinna på ytterligare en noggrann genomläsning.

2. Nuläge i Stockholm

2.2 Matavfallsmängder, s 8

De matavfallsmängder som samlas in av privata entreprenörer från partihallar, saluhallar och slakthusområden kan enligt handlingsplanen endast uppskattas. Någon uppskattning av vilka mängder det rör sig om görs emellertid inte i texten. Förvaltningen anser att det vore önskvärt att komplettera stycket med denna uppgift.

2.3.4.2 Matavfallskvarnar anslutna till avloppsledningsnätet, s 9

Miljöförvaltningen vill påpeka att i det nationella målet *God bebyggd miljö*, som handlingsplanen syftar att ansluta till, anges att resurshushållningen i livsmedelskedjan ska öka genom att minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara senast 2018.

Matavfallskvarn till avloppsledningsnät inbegrips inte utan vidare i det nationella målet på grund av svårigheter med att ta tillvara växtnäringen då matavfallet transporteras via avloppsledningsnätet och samrötas med avloppsslammet. Det finns

även beräkningar som visar att vid denna typ av behandling uppstår förluster av det rötbara materialet dels på vägen, dels i själva reningsverket. Detta innebär inte att denna metod inte ändå kan vara en resurseffektiv lösning när aspekter som utrymme, transporter och arbetsmiljö vägs in. En begynnande ansats till att diskutera frågan görs visserligen på s.15 avseende val av teknik kontra gasutbyte. Förvaltningen önskar dock ett mer utbyggt resonemang kompletterat med frågan om återförande av växtnäring.

2.4.2 Mottagning och rötning, s 10

Handlingsplanen uppger att Henriksdals reningsverk har tillstånd att behandla 30 000 ton/år och att överkapaciteten möjliggör ett mottagande av 30 000 ton pumpbart matavfall. Det bör förtydligas vad tillståndet i så fall omfattar. Avser det endast matavfall eller fett och matavfall? På s.14 anges att Henriksdals reningsverk kan ta emot cirka 60 000 ton/ år och av detta är 30 000 ton fett. Mängduppgifterna behöver även kontrolleras och uppdateras då förvaltningen erfar att det under 2012 exempelvis rötades 33 ton fettavskilt slam varför utrymmet att röta matavfall rimligen borde sjunkit till ca 27 ton. Förvaltningen anser vidare att begreppen ”ta emot”, ”behandla” och ”röta” borde definieras och användas mer konsekvent. Som det nu är förefaller de användas som synonymer vilket skapar förvirring hos läsaren. Det är även viktigt att det uppges om det är fråga om samrötning med avloppsslam eller separat rötning av matavfallet som är aktuellt.

I den tabell som redovisar befintlig behandlingskapacitet i de anläggningar som finns i Mälardalen och Stockholmsregionen blandas uppgifter om fast och flytande kapacitet vilket gör det svårt att utläsa vilken sammanlagd kapacitet som faktiskt finns.

2.4.3 Uppgradering, s 11

Uppgraderingskapaciteten i Henriksdal anges vara nära nog fullt utnyttjad och planen slår fast att kapaciteten bör kompletteras för att kunna uppgradera motsvarande mängd rågas som går att få ut från matavfallet från staden. Såvitt förvaltningen erfar ägs uppgraderingsanläggningen av en privat aktör, Stockholm Gas och det är bolaget Scandinavian Biogas som driver densamma. Mot bakgrund av slutsatsen att uppgraderingskapaciteten kommer att behöva byggas ut är det beklagligt att detta förhållande inte närmare redovisas och kommenteras. Det gäller särskilt som det finns en begränsning för hur mycket avfall som får tas emot i Henriksdal och att det gäller att allokera det mest energirika avfallet dit.

2.5 Avfallstaxan s 12

Handlingsplanen berör endast frågan om obligatoriska kontra frivilliga insamlingssystem genom att konstatera att någon entydig slutsats i fråga om insamlingsmängd och kostnad för obligatoriska system jämförligt med frivilliga dito är svår att göra. Förvaltningen anser att detta är ett viktigt resonemang som förtjänar att utvecklas särskilt eftersom handlingsplanen förespråkar ett frivilligt system.

3. Förslag på åtgärder för att öka insamlade mängder

Kapitelindelningen i detta avsnitt är delvis inkonsekvent och behöver ses över.

s. 12, stycke 2

Texten om systemlösningar är svår att förstå och behöver formuleras om alternativt strykas.

s. 12 stycke 5

Samtliga kända och beprövade insamlingsmetoder behöver enligt handlingsplanen användas varpå de olika alternativen punktas upp. Förvaltningen ifrågasätter inte att fler insamlingsmetoder kommer att behöva användas parallellt men saknar ett resonemang kring varför vissa kundgrupper endast ska erbjudas en typ av system. Särskilt mot bakgrund av förslaget om en sorteringsanläggning får det förmodas att denna metod skulle kunna vara ett alternativ för flera, exempelvis mindre restauranger.

s.13, stycke 4

Det anges att de juridiska formerna för samarbetet mellan trafikkontoret/avfall och Stockholm Vatten kommer att behöva klarläggas för att samtliga legala krav ska uppfyllas. Förvaltningen saknar en redovisning och ett övergripande resonemang över vilka legala krav som åsyftas. Det kan förmodas att det handlar om upphandlingsrelaterade frågor som huruvida trafikkontoret/avfall kan anlita Stockholm Vatten att behandla matavfallet utan föregående upphandling. Det har tidigare inte varit möjligt för en myndighet eller kommun att direkt anlita ett av kommunen ägt bolag för exempelvis avfallshantering utan föregående upphandling (RÅ 2008 ref 2, SYSAV-målet där Lagen om offentlig upphandling (LOU) bestämmelser prövades mot den EG- rättspraxis som utvecklats avseende undantag från upphandlingsdirektivet, de s.k. Teckal-kriterierna). Sedan 1 januari 2013 har EG-rättspraxisen införlivats i svensk rätt genom en omarbetad bestämmelse i LOU, 2 kap. 10 a §. Detta ger under vissa förutsättningar möjlighet för en kommun att frångå upphandlingsskyldigheten. För detta krävs att två förutsättningar är uppfyllda. För det första ska den upphandlande myndigheten utöva en kontroll över den juridiska personen eller den gemensamma nämnden som motsvarar den kontroll som myndigheten utövar över sin egen förvaltning. För det andra ska den eventuella verksamhet som den juridiska personen eller den gemensamma nämnden utför tillsammans med någon annan än den upphandlande myndigheten endast vara av marginell karaktär. Utan att närmre analysera denna bestämmelse nöjer sig miljöförvaltningen med att konstatera att det inte utan vidare går att hävda att upphandlingskravet med hjälp av denna bestämmelse skulle kunna frångås.

I anslutning till detta hade det varit intressant om handlingsplanen belyst huruvida upphandlingsfrågan utgör någon faktisk risk för den tänkta investeringen i Henriksdal. Givet att matavfallet ska samlas in kommer det rimligen att behöva behandlas och saknas det idag tillräcklig kapacitet för detta inom räckhåll får man förmoda att

investeringen inte kommer att vara förgäves.

En annan juridisk fråga är VA-tjänstlagen och dess tillämpning. Enligt denna ska den avgift VA-kollektivet betalar motsvara kostnaden för att tillhandahålla vatten och avloppstjänster. Det är inte helt självklart av behandling av solitt matavfall kan inrymmas i det begreppet. Å andra sidan kommer avgiftskollektivet kunna dra nytta av en investering som möjliggör en intäkt för verksamheten.

Ett utförligare resonemang i dessa frågor samt en konsekvensanalys hade ökat förståelsen för de överväganden och slutsatser som görs i handlingsplanen.

s. 13 stycke 8 och 9

Handlingsplanen hänvisar till att enligt en tidigare utredning från 2010 beräknas kostnaden för förbehandlingen av matavfallet till mellan 67-71 mnkr. Förvaltningen anser att det bör förtydligas vilken mängd matavfall som dessa beräkningar baserar sig på. I sista stycket på samma sida anges vidare att Stockholm Vatten i en tidigare utredning räknat på kostnader för att ta emot och röta matavfall. Inte heller här anges vilken mängd matavfall som dessa beräkningar avser eller om det nya målet för matavfall föranleder någon förändrad bedömning. Vidare saknas uppgift om huruvida en sådan anläggning avser samrötning eller inte. Miljöförvaltningen anser att frågan om samrötning är viktig eftersom den har betydelse för hur lätt det är att få avsättning för rötresten genom att kunna nyttja denna som biogödsel. Det är i allmänhet svårare att få jordbruk att ta emot sådana rötrester – trots att slammet från såväl Henriksdal som Bromma är REVAQ-certifierade - som utöver matavfall även innehåller rötslam från avloppsreningsverk. Detta är enligt förvaltningens mening en viktig fråga eftersom nyttiggörande av matavfallet inte endast inbegriper utvinnande av energi utan även handlar om att sluta kretsloppet genom att återföra näringsämnen till jordbruket. För det fall det är samrötning som avses borde mot bakgrund av ovanstående valet av detta alternativ framför en separat rötningsanläggning tydligt motiveras.

s 14, stycke 3 och 4

Handlingsplanen redogör kortfattat för de olika alternativ som kan bli aktuella för att lokalisera en förbehandlingsanläggning. Därefter konstateras att samtliga lokaliseringalternativ innebär svårigheter vad gäller tillstånd och att detta slutligen kan bli den avgörande faktorn för vilken lokalisering som är genomförbar. Förvaltningen önskar här en redogörelse över vari svårigheterna med de olika lokaliseringalternativen består. Eftersom handlingsplanen i slutänden förespråkar en förbehandlingsanläggning i Henriksdal, vilket anges bli dyrare än något av de andra förslagen, skulle det vara värdefullt att förstå samtliga överväganden som ligger till grund för detta ställningstagande.

3.1 Koppling mellan biogasstrategin och handlingsplanen, s 14-16

I första stycket anges att biogasstrategin baseras på en rapport, men en närmre referens avseende denna rapport saknas. På s. 16 anges att 48 000 ton matavfall kan producera

4,7 miljoner Nm³ uppgraderad fordonsgas. Miljöförvaltningen undrar hur denna uppgift förhåller sig till påståendet på s 14, andra stycket där det står att den tillkommande produktionen biogas uppskattas till 3,6-4 miljoner Nm³.

3.2 Fördelning av mängder mellan olika kundgrupper, s 16-17

I detta stycke ingår en tabell men det är oklart om denna avser att redogöra för beräknade eller faktiska insamlingsmängder. Vad är exempelvis skillnaden mellan de två kolumnerna "restaurang storkök" och "restaurang kvarn"? Vidare ställer sig förvaltningen frågande till hur uppgiften 1 900 restauranger förhåller sig till förslaget att göra matavfallsinsamling obligatoriskt för samtliga restauranger som serverar mer än 25 portioner/dag. Detta borde rimligtvis innebära insamlat material från fler än angivna 1900 verksamheter.

Hur handlingsplanen har kommit till slutsatsen att just 35 stycken livsmedelsaffärer ska anslutas anges inte. Förvaltningen anser att 35 st framstår som ett lågt mål mot bakgrund av övriga förslagna åtgärder varför en motivering vore önskvärd. Det framstår även som oklart varför endast de förpackade livsmedlen tagits med. Aktuella verksamheter har rimligen en stor ren avfallsfraktion som inte är förpackad i form av frukt och grönt etc.

3.3 Ökad behandlingskapacitet, s 17

Henriksdal uppges ha teknisk kapacitet att röta hela den aktuella avfallsmängden men att nuvarande tillstånd måste utökas. Förvaltningen anser att begreppet teknisk kapacitet bör förklaras och undrar hur denna uppgift förhåller sig till påståendet på s 13 att det för att röta matavfall krävs ytterligare investeringar på 97 mnkr i Henriksdal. Sammantaget har förvaltningen mycket svårt att utifrån handlingsplanen bilda sig en uppfattning över hur kapaciteten på Henriksdal är idag och vilka utökade investeringar som kommer att behövas för att kunna behandla det tillkommande matavfallet.

3.4.2 Kapacitetsbehov behandling, s 19

Tabellen på s.19 behöver, liksom den på s. 10, förtydligas så att det anges på vad som avser fast och vad som avser flytande mängd för de anläggningar som tar emot båda delarna. Det vore dessutom önskvärt om uppgifterna uppdaterades till vad som gäller för år 2013 istället för år 2010.

3.5 Kostnadspåverkan, s 21

Tabellen åskådliggör på ett tydligt sätt den förändrade kostnadsbilden. Förvaltningen saknar dock uppgifter på intäkter från den producerade gasen. Enligt vad förvaltningen erfar borde intäkterna för denna inbringa cirka 45 mnkr/år. Förvaltningen erfar att i dagsläget är kostnaden för uppgradering ca 1 kr/ Nm³ medan försäljningspriset för fordonsgasen till kund ligger på ca 12 kr/Nm³ (exkl. moms).

3.7 Förslag till kommande avfallstaxa s. 22

Med tanke på att genomgripande förändringar föreslås i taxans utformning hade det

varit önskvärt med mer djupgående resonemang avseende vilka incitament som driver beteenden och vilka erfarenheter som gjorts i andra kommuner som prövat denna modell. Målet handlar inte endast om kvantitet utan även om att samla in en så ren fraktion som möjligt för att därmed få en god kvalitet på rötråvaran som möjligt. För att uppnå detta krävs rimligen inte endast att människor väljer att ansluta sig till systemet för att reducera sin taxa utan att de faktiskt även sorterar avfallet. Stycket anger vidare att det i taxan ska införas ett obligatorium för restauranger. Det hade varit intressant att få ta del av varför handlingsplanen kommer till denna slutsats. Förvaltningen vill slutligen påpeka att det inte är i avfallstaxan ett obligatorium ska regleras utan i stadens renhållningsordning.

3.8 Behov av ytterligare utredning, s 22

Det är oklart vad som avses med stycket.

4. Stadens verksamheter

Förvaltningen anser att detta avsnitt ger en god bild av hur förutsättningarna ser ut för de verksamheter i staden som berörs av målet. Det är bra att såväl art och omfattning som rådighet tydliggörs. Det är även glädjande att konstatera att arbetet, exempelvis Familjebostäder och Micasa redan kommit väl igång. Det hade dock varit önskvärt med en enhetligare form avseende målformuleringarna. Vissa mål framstår som tillräckligt precisa för att vara mätbara medan andra snarare framstår som övergripande målsättningar. För att bli uppföljningsbara och kunna kopplas till stadens system för ledning och uppföljning, ILS krävs att en stor del av målen preciseras och kvantifieras.

Miljöförvaltningen saknar även de två viktiga aktörerna trafik- och renhållningsnämnden och Stockholm Vatten AB. Visserligen framgår deras verksamhet indirekt av föregående avsnitt, men förvaltningen anser att det hade varit önskvärt att ta del av deras erfarenheter och synpunkter mer direkt. Trafik- och renhållningsnämnden har exempelvis en viktig funktion att informera och kommunicera med stockholmarna i avfallsfrågorna som det inte redogjorts för i dokumentet i övrigt. Därutöver hade det varit bra med en lite mer utförligare redogörelse över taxans utformning med diskussion kring hur incitamentsstrukturerna ser ut och kan utvecklas.

Slutligen ger detta kapitel i handlingsplanen genomgående ett något ofärdigt intryck och skulle vinna på en språklig redigering och dito justeringar.

Exploateringsnämnden: 4.2.5 Förutsättningar utifrån olika tekniklösningar, s 27

Exploateringsnämnden för ett resonemang om köksavfallskvarnar via avloppsledningsnätet och huruvida utbytet av biogas blir lägre i och med att matavfallet passerar reningsverket, men nöjer sig med att konstatera att än så länge finns endast teoretiska beräkningar på detta men att forskningsprojekt pågår. Miljöförvaltningen anser att i avvaktan på forskningsresultat bör det vara en tydlig policy att installation köksavfallskvarnar som inte är kopplade till separat tank, inte

rutinmässigt skall ingå i större exploateringsprojekt, utan bör föregås av en utvärdering av vad som är lämpligt i varje projekt (se vidare resonemang ovan under avsnitt 2.4.4.2).

Exploateringsnämnden: 4.2.5 Förutsättningar utifrån olika tekniklösningar, s 28
Exploateringsnämnden lyfter frågan om huvudmannaskap för sopsugar och förespråkar ett kommunalt huvudmannaskap framför dagens modell där exploateringskontoret först bygger anläggningen som sedan drivs som samfällighetslösning fastighetsägare emellan. Eftersom handlingsplanen i första hand förespråkar maskinella lösningar för att uppnå en miljöeffektiv avfallshantering håller förvaltningen med om att frågan om huvudmannaskap för sopsugar är viktig att lösa på sikt. Förvaltningen är, likt exploateringsnämnden, av den uppfattningen att det krävs att staden tar på sig ett huvudmannaskap för sopsugar.

Micasa: 4.3.3 Förslag till mål, uppföljning och koppling till ILS
Miljöförvaltningen anser att Micasa lämnar förslag på bra och tydliga mål. Möjligen borde dessa kompletteras med ett mål att vid ny- och ombyggnation ska sorteringsmöjligheter för matavfall alltid ingå.

4.4 Bostadsbolagen, s 31 ff

Miljöförvaltningen kan konstatera att bostadsbolagen, även om de kommit olika långt, alla tre har påbörjat arbetet med att erbjuda hyresgästerna möjlighet att sortera ut sitt matavfall. För att nå stadens övergripande mål krävs att 83 procent av hyresgästerna i bostadsbolagens fastigheter ges möjlighet att sortera sitt matavfall. Förvaltningen kan inte se att det framgår huruvida dessa 83 procent avser bostadsbolagens sammanlagda bestånd eller om det är 83 procent i vart och ett av bolagen.

Optisk sortering s.34

Bostadsbolagen anger att de under 2012 avser att medverka i trafikkontorets pilotprojekt avseende optisk sortering. Texten bör uppdateras utifrån projektets resultat. I samband med optisk sortering nämns återkommande att sorteringsutrustning i diskbänkskåp kommer att krävas. Förvaltningen anser att det vore önskvärt för förståelsen om det inledningsvis angavs vad denna utrustning består av.

Matavfallskvarnar s. 34

Matavfallskvarnar föreslås bli en del av lösningen hos bolagen. Stockholmshem bedömer det vara tekniskt möjligt att installera matavfallskvarnar i cirka 60 procent av lägenheterna. Miljöförvaltningen ställer sig frågande till om det är motiverat att installera köksavfallskvarnar i denna omfattning om ett sorteringssystem med optibag införs.

4.5 Stadsdelsnämnder – 4.5.3 Förslag till mål (alla stadsdelsnämnder) s 40

Stadsdelsnämnden anger som förslag på mål: *Att i upphandling ställa krav på att*

upphandlade verksamheter samlar in allt matavfall. Förvaltningen anser att det bör tydliggöras vilken typ av upphandling som avses och rimligen borde det handla om att sortera ut matavfall istället för att samla in.

Förvaltningen ställer sig frågande till om det verkligen stämmer att en förskola som sorterar ut sitt matavfall får en dubbelt så dyr kostnad för sophämtning som en som låter bli. Detta beskrivs längre ner på sidan 40 under avsnitt 4.5.4.

4.6 Fastighetsnämnden, 4.6.3 Förslag till mål etc. s 42

Fastighetsnämnden beskriver förtjänstfullt den egna verksamhetens möjligheter och förutsättningar under avsnitt 4.6. Miljöförvaltningen saknar dock tydligt antagna mål som blir möjliga att följa upp och koppla till ILS. Vidare är stycket 4.6.7 om åtaganden väl summariskt formulerat.

4.7 Utbildningsnämnden, 4.7.2 Förslag till mål etc. s. 43

Utbildningsnämnden är en viktig aktör i sammanhanget med 130 skolkök.

Som mål anges bland annat att: *Alla verksamheter ska ha möjlighet till någon form av matavfallsinsamling senast 2018.* Förvaltningen önskar sig här endast ett förtydligande kring vilka verksamheter som avses. Är det skolkök? Vidare är det även i detta fall en möjlighet till utsortering snarare än insamling som verksamheterna ska erbjudas.

4.8 Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden har en viktig roll för att staden ska nå en långsiktigt hållbar avfallshantering i en växande stad. Nämnden uppger att det krävs riktlinjer för insamling av matavfallet för att denna aspekt ska kunna beaktas vid detaljplanearbetet. Miljöförvaltningen kan konstatera att i stadens befintliga riktlinjer ”Projektera och bygg för god avfallshantering” innehåller en text på s. 10 om att det bör beredas plats för möjlighet att sortera ut matavfall. Förvaltningen ställer sig mot bakgrund av detta frågande till vad stadsbyggnadsnämnden anser saknas i de befintliga riktlinjerna. Förvaltningen önskar därför ett förtydligande i denna del.

4.9 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förvaltningen kan konstatera att det gått en viss tid sedan informationen till handlingsplanen lämnades och det finns behov att uppdatera detta avsnitt med följande. Miljöförvaltningen har infört utsortering av matavfall i de egna lokalerna. Under 2012 genomfördes en tillsynskampanj gentemot restaurangägare enligt angiven plan.

4.10 Stockholms Hamn AB – förslag till mål

Hamnen har uppgett att de har ett tiotal restauranger som hyresgäster och som mål anges att en av dessa under året ska ges förutsättningar att sortera ut sitt matavfall. Förvaltningen undrar om det i sammanhanget inte kunde vara rimligt att öka ambitionsnivån något. I övrigt lämnas förslag att under 2012 utreda möjligheterna för

att genom avtal reglera avfallshantering och sortering för hyresgäster och rederier och utifrån denna utredning återkomma med mål. Om någon av dessa utredningar genomförts borde texten uppdateras och nya mål formuleras.

6. Kommunikations- och informationsplan

Miljöförvaltningen har inga synpunkter på denna del annat än att det bör framgå huruvida det är stadsledningskontoret eller trafikkontoret som ansvarar för kommunikations- och informationsplanen. Förvaltningen förespråkar att ansvaret för denna läggs på trafikkontoret.

STADSLEDNINGSKONTORETS FÖRSLAG TILL BESLUT

Stadsledningskontoret lämnar en mängd skarpa beslutsförslag med anledning av handlingsplanen. Detta är positivt och nödvändigt om det högt uppsatta målet ska kunna nås på endast fem år. Miljöförvaltningen vill framhålla att de synpunkter som lämnas inte är avsedda att bromsa planerna utan istället att se som synpunkter att ta med sig in i det kommande arbetet.

1. *Förslag till "Handlingsplan för ökad insamling, av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling", bilaga 1, godkänns.*

För att handlingsplanen ska kunna godkännas och ligga till grund för detta arbete så som föreslås anser förvaltningen att de synpunkter som lämnats i remissvaret ovan behöver arbetas in. Detta gäller särskilt avseende målformuleringarna för stadens egna verksamheter i kapitel 4.

2. *Stockholm Stadshus AB uppmanas utreda förutsättningar och kostnader för en ökad förbehandlings- och mottagningskapacitet i Henriksdal i enlighet med handlingsplanens intentioner.*

Förvaltningen anser att detta i övrigt skarpa uppdrag bör förenas med en tidsangivelse för när det ska vara slutfört. Förvaltningen vill påpeka att Henriksdal idag inte har någon förbehandlingskapacitet överhuvudtaget och ställer sig frågande till om uppdraget i den delen ska begränsas till att endast utreda en lokalisering i Henriksdal. För det fall en sådan inte skulle bedömas möjlig av något skäl anser förvaltningen att det vore effektivt att pröva frågan om en förebehandlingsanläggning och dess lokalisering med utgångspunkt från de slutsatser som drogs i den lokaliseringsstudie som genomfördes år 2010.

3. *Stockholms Stadshus AB uppmanas uppdra åt Micasa Fastigheter i Stockholm AB att utarbeta en investeringsplan för fastigheter aktuella för utökad matavfallsinsamling i enlighet med handlingsplanens intentioner.*

Miljöförvaltningen tillstyrker förslaget.

4. *Stockholms Stadshus AB uppmanas uppdra åt Skolfastigheter i Stockholm AB att utarbeta en investeringsplan för fastigheter aktuella för utökad matavfallsinsamling i enlighet med handlingsplanens intentioner.*

Miljöförvaltningen tillstyrker förslaget.

5. *Trafik- och renhållningsnämnden ges i uppdrag att återkomma med ett inriktningsbeslut för en sorteringsanläggning i enlighet med vad som framgår av handlingsplanen.*

Även detta viktiga uppdrag behöver åtföljas av en tidsgräns för när det ska vara utfört.

6. *Kommunstyrelsen ges i uppdrag och Stockholm Stadshus AB uppmanas identifiera de praktiska och juridiska åtgärder som behöver vidtas för att överföra ansvaret för mottagning och förbehandling av matavfall till Stockholm Vatten AB i syfte att öka mängden biogas och växtnäring samt utreda överföring av ansvaret för mottagning och förbehandling av matavfall från trafik- och renhållningsnämnden till Stockholm Vatten AB med beaktande av de åtgärder som identifierats i handlingsplanen.*

Handlingsplanen berör, som förvaltningen redan påpekat, knappast de juridiska frågor som är aktuella. Det är därför hög tid och absolut nödvändigt att förutsättningarna utreds skyndsamt och därför bör även detta uppdrag förenas med en tidsangivelse för när det ska vara utfört. Att-satsen är därtill svårbegriplig och förefaller innehålla en upprepning.

7. *Kommunstyrelsen ges i uppdrag att beakta investeringsbehov i budgetarbetet.*

Miljöförvaltningen har ingen synpunkt på förslaget.

Övriga synpunkter

Miljöförvaltningen noterar att det saknas uppdrag till trafik- och renhållningsnämnden avseende hur taxan bör utformas för att styra mot ökad matavfallsinsamling. Möjligen är det befogat att avvakta med detta uppdrag till kommande års budget.

Miljöförvaltningen saknar vidare ett utförligt resonemang kring den statliga avfallsutredningen och hur de förslag som presenterades i denna kan påverka stadens målsättningar och handlingsplan. Särskilt frågan om frivalet är av vikt. I avfallsutredningen föreslås att verksamheters och restaurangers matavfall inte längre ska räknas som hushållsavfall och därmed inte heller omfattas av det kommunala insamlingsmonopolet. Stadsledningskontoret tangerar endast denna fråga genom att notera att förslagen i avfallsutredningen kan komma att krympa stadens insamlingsmål (s 7 tjänsteutlåtandet). Miljöförvaltningen har förståelse för att det har varit svårt att hinna analysera eventuella framtida konsekvenser om nuvarande bestämmelser ändras.

Förvaltningen vill dock framhålla att det inom ramen för de uppdrag som föreslås för kommunstyrelsen, Stadshus AB och trafik- och renhållningsnämnden tydligt bör framgå att dessa frågor måste analyseras och utredas vidare.

Miljöförvaltningen ställer sig även mot bakgrund till avfallsutredningens förslag frågande till slutsatsen att stadens restauranger ska tvingas att bekosta och installera köksavfallskvarnar till en kostnad för mellan 50 000-100 000 kr. Miljöförvaltningen anser naturligtvis att dessa verksamheters matavfall ska sorteras ut och nyttiggöras och avfallsutredningen innehåller även förslag på att i avfallsförordningen införa en obligatorisk bestämmelse för verksamheter att sortera ut sitt matavfall. Frågan är dock om staden mot bakgrund av avfallsutredningens förslag bör eller ens kan diktera villkoren för vilken typ av insamlingsystem som restaurangerna ska investera i.

Miljönytta

Man kan konstatera att såväl EU som Sverige har satt upp ambitiösa mål när det gäller matavfallsinsamling. I många andra länder utanför EU bedrivs också omfattande matavfallsinsamling. Syftet är att på bästa sätt nyttiggöra det avfall som uppkommer. Men mot bakgrund av de stora investeringar som förslaget till handlingsplan innehåller hade det dock varit värdefullt om utredningen också hade beskrivit miljönyttan med matavfallsinsamlingen. Det gäller särskilt som det pågår ett annat arbete för att minska matavfallet genom att hushållen i högre grad. Livsmedelsverket har nyligen utarbetat ett utkast till faktablad om hur man kan minska matsvinnet. Det ges exempel på skolor som med olika metoder lyckats halvera matavfallet i skolköken. Miljöförvaltningen vill därför helt kort beröra denna fråga.

När insamlingsmålet nås räcker det till att producera cirka 4,3 miljoner Nm³ uppgraderad fordonsgas per år. Detta räcker till att köra ca 4 000 bilar, eller ca 5 miljoner liter bensin. En liter bensin ger ca 2,3 kg CO². Om all biogas som tillverkas av det insamlade matavfallet användas till fordonsbränsle i Stockholm minskar utsläppen med ca 11 500 ton CO² eller ca 1 % av CO² utsläppen från transportsektorn.

I handlingsplanen beräknas 1 900 restauranger och storkök generera en lika stor insamlingsmängd som 270 000 lägenheter och 20 000 villor tillsammans. Därtill kommer det faktum att fraktionerna från yrkesmässig verksamhet generellt sett är renare och därmed håller högre kvalitet som rötsubstrat.

Miljöförvaltningen kan konstatera att även om man kan diskutera huruvida nettoenergiutfallet vid biogasproduktion jämfört med biogasproduktion är så pass mycket större att det motiverar en investering i den storleksordning som handlingsplanen innebär, så är det i sammanhanget viktigt att understryka att det är fråga om olika energiformer. Rötningen av matavfallet ger en produkt som kan användas i transportsektorn. Detta är också den sektor som det är svårast att hitta fossilfria alternativ för, särskilt när det kommer till tyngre fordon såsom sopbilar och bussar. Vidare erhålls, istället för en aska som kräver behandling, ett rent slam som kan användas till gödsel. Därmed återförs fosfor, kväve och mullbildande ämnen till åkerbruket. För det enskilda hushållet blir det tydligt att matavfallet är en resurs som de är delaktiga i att ta tillvara. Den förhållandevis lilla arbetsinsatsen som varje hushåll

bidrar med får anses vara rimlig i sammanhanget. Att införa matavfallsinsamling i en tätbebyggd stad innebär onekligen icke försumbara kostnader i och med att helt nya systemlösningar införs. Behållningen är att förutsättningarna för ett långsiktigt mer effektivt resursutnyttjande av den sammanlagda avfallsresursen förbättras.

Förvaltningen vill också påpeka att det kan vara motiverat att se över avtalen i värdekedjan så att det finns en balans mellan stadens och avfallskollektivet kostnader och de vinster som den sålda gasen i slutändan genererar.

Miljöförvaltningen vill slutligen framhålla att biogas är en bristvara i Stockholmsområdet. Den nuvarande tillgången motsvarar endast drygt 50 % av efterfrågan. Förhoppningen är att biogas i framtiden skall bli allt vanligare som fordonsbränsle. Matavfallsinsamlingen är en viktig del för att öka biogasproduktionen. Alla upptänkliga möjligheter att öka tillgången på biogas måste tas till vara. Men det bör understrykas att matavfallet inte ensamt kommer att kunna möta ens det nuvarande underskottet på biogas. Parallellt med satsningarna på matavfallsinsamling måste också möjligheterna till industriell produktion av biogas med restprodukter från jordbruket, skogsprodukter etc. öka.

Det pågår ett utvecklingsarbete inom biogasbranschen. Det är av stor betydelse att detta fortsätter och även att staden inom ramen för sina möjligheter stödjer även andra former av biogasproduktion och distribution. Ett sådant arbete bedrivs redan från såväl den politiska ledningen som hos stadens tekniska förvaltningar. Det arbetet måste fortsätta med oförminskad kraft trots de nu mycket omfattande satsningarna på matavfallsinsamling.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till socialförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Det är angeläget att staden ökar insamlingen av matavfall. Förslaget till handlingsplan ökar förutsättningarna för en effektiv och miljöanpassad avfallshantering i staden. Det är samtidigt viktigt att minska mängden matavfall. Det hade varit bra om förslaget till handlingsplan belyst båda aspekterna av hanteringen av matavfall då det inte finns någon motsättning i att man samtidigt minskar matavfallet men tar tillvara det matavfall som ändå uppstår.

Förvaltningen delar uppfattningen att stadens egna nämnder och bolag ska vara ett föredöme när det gäller att samla in matavfall. I stadens miljöprogram 2012-2015

anges att avfall i många fall är en värdefull resurs om avfallshanteringen anpassas till avfallets egenskaper. Det mest miljöeffektiva är att i möjligaste mån förhindra att avfall uppstår. Effektiv och miljöanpassad avfallshantering är en viktig del av samhällets infrastruktur. Stadens mål är att minimera mängden avfall och öka andelen som nyttiggörs genom återanvändning och återvinning.

Nämndens mål i miljöhandlingsplanen för 2013 är att 35 procent av förvaltningens verksamheter som tillagar och/eller serverar måltider sorterar ut matavfallet för biologisk behandling. Med biologisk behandling menas att matrester blir kompostjord eller rötas och omvandlas till biogas. En ökad biologisk behandling av matavfallet från stadens egna verksamheter syftar bland annat till att öka biogasproduktionen i Stockholm.

Det har för 2013 inte gått att sätta målet högre då det inte funnits förutsättningar för ett högre mål. Några av nämndens verksamheter där sortering av matavfall är möjligt, är lokaliserade till andra kommuner där förutsättningar för att ta hand om matavfall saknas. Några verksamheter har begärt att hyresvärden ska skapa förutsättningar för att ta hand om matavfall utan att få gehör för denna begäran. Om kommunfullmäktige godkänner en handlingsplan för ökad insamling av matavfall kan förhoppningsvis förutsättningarna öka för att socialnämnden kan höja målet för sortering av matavfall när man hyr av ett av stadens bolag.

Då staden upphandlar den egna verksamheten i konkurrens bör krav ställas på att upphandlade verksamheter sorterar matavfall i verksamheter som tillagar och/eller serverar måltider.

Service­nämnden

Service­nämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till serviceförvaltningens tjänsteutlåtande.

Serviceförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen stöder förslaget till handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholm stad för biologisk behandling. Förslaget är genomarbetat och förefaller bygga på väl genomförda analyser. Handlingsplanen är bra underbyggd då den utgår från nationella avfallsmål samt vilar på mål antagna i Stockholm stads miljöprogram och avfallsplan. Handlingsplanen blir således ett positivt komplement till ett redan pågående miljöarbete.

Ytterligare något som kommer att bidra till att stärka stadens miljöarbete är det faktum att en ökad insamling av matavfall bidrar till en ökad produktion av biogas. Detta leder i sin tur till att Stockholm stad får större kapacitet att möta upp efterfrågan av biogas som fordonsbränsle samtidigt som det blir ett minskat utsläpp av skadliga partiklar från fossila bränslen.

För att lyckas nå insamlingsmålet är de som ska utföra sorteringen, exempelvis boende i flerbostadshus och villor samt hyresgäster i kommunala fastigheter, viktiga. Handlingsplanen tar hänsyn till att systemen för sortering av matavfall inte ska vara krångliga för denna grupp och det ska ske till en rimlig kostnad. Detta är positivt då förvaltningen anser att detta är en förutsättning för att lyckas med genomförandet av handlingsplanen.

Miljöarbetet inom stadens verksamheter ska vara sammanhängande och förståeligt. Handlingsplanens koppling till det integrerade styrsystemet underlättar detta och utgör incitamentet för kvalitet och uppföljning av verksamheterna och ekonomin.

Avslutningsvis noterar förvaltningen att handlingsplanen är ambitiös och att dess förslag på åtgärder och mål i viss mån vilar på olika förutsättningar och behovet av fler utredningar vilket kan komma att påverka handlingsplanens genomförande. Exempelvis kan tillståndsprövningar, upphandling av ny sorteringsanläggning och stora omkostnader påverka arbetet. Handlingsplanen ska vara genomförd till år 2018 vilket i detta sammanhang är en lång tid då det är en angelägen fråga att hantera.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 7 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Maria Hannäs (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Daniel Helldén m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret delar förslagens ambition att öka matavfallsinsamlingen i syfte att producera mer biogas som sedan kan användas i transportsektorn. Om staden ska klara sina utsläppsmål erfordras att fossilbränsleanvändningen i transportsektorn minskar väsentligt. Handlingsprogrammet är ett viktigt steg i detta arbete.

Underlätta insamling med sopsug

Kontoret konstaterar att för majoriteten av stadens fastigheter sker avfallshanteringen på ett manuellt sätt och förslaget med olikfärgade påsar är ett sätt att hantera detta. I framtida bostadsområden bör inriktningen vara ett maskinellt system med sopsug. Kontoret hänvisar till stadsbyggnadsnämndens tidigare yttrande över förslaget till avfallsplan 2012-09-27 där nämnden anför att sopsugslösningen innebär stora initiala investeringar och behöver en huvudman för drift. Staden bör kunna medverka till att

fler lösningar med sopsug kommer till stånd och frågan behöver behandlas på stadsledningsnivå.

Lokalisering av nya anläggningar

I handlingsplanen föreslås att en sorteringsanläggning byggs vid inom Högdalens industriområde. Stadsbyggnadskontoret delar uppfattningen att Högdalen förefaller vara ett lämpligt område, men förutsätter att lokaliseringen prövas förutsättningslöst inför ett beslut om planläggning. För att klara tidsplanen att 2018 ha nått målet om 50 % insamling av matavfall är det angeläget att planarbete och tillståndsprövning kommer igång så fort som möjligt.

Vidare redovisar planen olika alternativ för en förbehandlingsanläggning inom stadens gränser. De alternativ som studerats är vid Lövsta gamla deponiområde, området intill Högdalenverket samt i Henriksdalsberget. All etablering av en sådan anläggning inom staden gränser innebär konflikter med andra intressen och planprocessen med tillhörande tillståndsprövningar kan ta lång tid. Även beträffande denna anläggning bör vidare studier av de olika alternativen påbörjas.

Stadsbyggnadskontoret tillstyrker förslaget om utökning av kapaciteten för rötning vid Henriksdals reningsverk, under förutsättning att detta kan göras inom nuvarande verksamhetsområde och utan olägenheter för omgivningen.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till trafikkontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Daniel Helldén m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Malte Sigemalm m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Kajsa Stenfelt (V), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Generellt kan sägas att förslaget på ökad insamling av matavfall innebär en stor omställning och förändring av både insamlingssystem och behandlingsmetoder. Det är därför av stor vikt att samtliga inblandade parter gör sitt yttersta för att målen ska kunna uppnås.

Statliga avfallsutredningen

Under år 2012 presenterades en statlig utredning om ansvarsfördelning av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall. Utredningens förslag är att ansvar för avfall som uppkommer inom verksamheter som exempelvis handel, restaurang, kontor, hotell flyttas från kommunerna och övergår till en fri marknad. Kommunerna kommer enligt förslaget istället få ett ansvar för insamling av förpackningsmaterial, vilket för närvarande producenterna har ansvar för.

Om förslaget går igenom medför det stora konsekvenser för bland annat mängd tillgängligt matavfall och insamling av förpackningsmaterial i Stockholms stad. Matavfall från restauranger och storkök, vilka både idag och i handlingsplanen är den kategori där insamlad mängd är störst, läggs utanför det kommunala ansvaret. Då denna insamling dessutom är den kostnadseffektivaste, medför det dessutom att kostnaden kommer att öka för att målen ska kunna uppnås. Investeringsbehov och kostnad för behandling kan också behöva justeras vid ett statligt beslut om insamlingsansvar.

Får kommunerna ansvar för insamling av förpackningar kan en metod vara att dessa sorteras i en optisk sorteringsanläggning. Möjligheten att samsortera matavfall och förpackningar i en sådan sorteringsanläggning bör beaktas inför projektering och beslut. För villafastigheter kan ett alternativ vara att insamling av matavfall, förpackningar och restavfall sker i flerfackskärl, vilket medför enkel sortering och hög servicenivå för denna kundgrupp.

Behandlingsanläggningar

I den växande och förtätande staden har många aktörer önskemål om ytor eller plats för lokaliseringar. I utredningen har det konstaterats att anläggningar för såväl sortering som behandling saknas för de mängder som tillkommer, både i staden eller i närliggande kommuner. Placering av anläggningar är också en viktig faktor att ta hänsyn till. Är anläggningen logistiskt rätt placerad innebär detta lägre kostnader samt lägre miljöpåverkan i form av utsläpp. Utredningens förslag om lokalisering av optisk sorteringsanläggning i Högdalens industriområde (3.4.1 sid 19) måste av dessa anledningar utredas vidare.

För att hinna färdigställa nya eller uppgradera befintliga anläggningar måste beslut om medel för investering samt plats för lokalisering fattas inom snar framtid.

Behandling av matavfall vid Stockholm Vatten

Med nuvarande organisationsformer mellan insamlingsansvarigt kontor och Stockholm Vatten är det inte möjligt att öka samarbetet utan offentlig upphandling (pkt 3 sid 13). Utredningens förslag att låta juridiska avdelningen utreda möjlighet till ökat samarbetet är angeläget och behöver snarast påbörjas.

Sorteringskostnad

Utredningens uppgift om en sorteringskostnad på 290 kronor per ton (pkt 3.4.1 sid 18) avser endast själva driftskostnaden. Om samtliga kostnader som drifts-, avskrivnings-, räntekostnad mm medräknas är beloppet högre än de 290 kronor per ton som nämnts.

Den totala kostnadspåverkan som är beräknad till 105,3 mnkr (pkt 3.5 sid 21) är betydelsefullare i den aspekten att alla kostnadspåverkande moment har beaktats i beräkningen.

Hämtavgifter

De hämningsavgifter som beskrivs av stadsdelsnämnder (pkt 4.5.5 sid 40) stämmer inte för matavfallsinsamling som kontoret ansvarar för. Vid utsortering av matavfall ges en rabatt på 40 % på matavfallet jämfört med avgift för osorterat hushållsavfall. Vid övergång till matavfallssortering måste abonnemanget för hushålls justeras, att antalet kärl minskas, kärl med mindre volym används eller att hämningsfrekvensen sänks. Om justering inte görs ökar den totala kostnaden. Matavfallsinsamling medför dock totalt sett högre kostnader som behöver kompenseras via taxan.

Stadens verksamheter

Stadens verksamheter har generellt en stor möjlighet att påverka insamling av utsorterat matavfall genom att både investera i utrustning och ställa krav på att hyresgäster sorterar ut matavfall. Detta bör utnyttjas vid varje tillfälle som erbjuds.

Stadsbyggnadsnämndens åtgärdsförslag

Kontoret ser i stadsbyggnadsnämndens förslag (pkt 4.8 sid 44) att vid nybyggnation samt vid ombyggnation som kräver bygglov kan krav ställas på avfallsutrymmen. Här kan påpekas att det är av stor vikt att detta sker i planeringsfasen, då det kan vara svårt att senare bygga om eller göra andra förändringar så att insamling av utsorterade fraktioner möjliggörs.

Kostnads/nyttoanalys

I utredningen har många förslag presenterats hur insamling, utsortering och behandling av matavfall kan utföras. Utsortering och separat behandling av matavfall innebär högre kostnader. Kontoret ser att utredningen behöver kompletteras med en kostnads/nyttoanalys, som belyser miljöeffektiviteten av föreslagna investeringar och kostnadsökningar.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Per Olsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Lotta Edholm m.fl. (FP), Christoffer Järkeborn m.fl. (M), Helen Törnqvist (C) och Ella Bohlin (KD), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

För utbildningsförvaltningen handlar det om drygt ett hundratal kök. Arbetet med att installera maskinella lösningar för omhändertagande av matavfall pågår. I varje kök som byggs om prövas vilken metod som lämpar sig bäst.

För att uppnå målet med att alla kök ska samla in matavfall genom en maskinell lösning (kvarn till tank) krävs att ca 17 kök om året byggs om fram till och med 2018.

Planeringen de närmaste åren är att 5 kök per år ska byggas om. För att öka antalet maskinella lösningar ska en inventering genomföras för att ta reda på var det är lämpligast att bygga in en maskinell lösning utan att hela köket byggs om. Med dessa båda alternativ, 5 ombyggda kök och 5 kök med enbart ”kvarn till tank-lösning” kommer ca 60 kök att 2018 ha den maskinella lösningen.

Resterande kök får i väntan på ombyggnad lösa insamlingen manuellt med kärl. Man bör här se till att underlätta för personalen som ombesörjer tömningen av kärlen och transporten av tunga säckar. Frågor som om vägen kan förkortas till avfallsutrymmet, vilka hjälpmedel som finns, lyftanordningar, rullvagnar etc. måste utredas.

Avfallskvarnen kräver utrymme och i små kök kan det vara svårt att lösa utan större förändringar. Avfallstanken måste placeras i fastigheten på ett sätt så att en tankbil kan angöra utan fara för elever. Tider för bygglov och eventuella tillstånd kan ge fördröjningar i tid som förvaltningen inte har rådighet över.

För att uppnå målet och öka takten på införandet av maskinella lösningar behöver förvaltningen göra en bedömning av och en prioritetsordning för köken som berörs.

Det behövs också en uppföljning och en bevakning av de olika alternativ som finns på marknaden eftersom vissa lösningar bara är försök och andra lösningar kan komma till.

Den traditionella lösningen med sluten tank och kvarn är den mest utrymmeskrävande och den dyraste lösningen.

Förvaltningen föreslår att förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 februari 2013 att som svar på remissen hänvisa till äldreförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Torun Boucher (V) och Christopher Ödmann m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Christopher Ödmann m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

I stadens miljöprogram föreslås att alla verksamheter, där det är praktiskt möjligt och miljömässigt motiverat, ska sortera ut sitt matavfall. Matavfallet kan behandlas och omvandlas till biogas, som är ett miljövänligt drivmedel. Biogas som drivmedel bidrar till en friskare och grönare stad med renare luft. Parallellt i processen genereras biogödsel som återför näringsämnen till åkermarken så att kretsloppet sluts. Att biologiskt behandla matsvinn är en lång kedja med många olika funktioner som ska fungera i samhället. Insikt och kunskap om hela kedjan är en viktig del och bör därför föregås av informationsaktiviteter och utbildningar riktade till personal i alla olika verksamheter. I Stockholms stads äldreomsorg sker en omfattande livsmedelshantering där det gäller allt från hjälp i eget hushåll till hantering i storkök.

Den bästa miljönyttan sker genom att insatser riktas för att minimera uppkomst av matavfall. Genomarbetade systemlösningar och upphandlingar med ett helhetsperspektiv på mat och måltider gör att all mathantering kan bli miljömässigt bra och därmed också mera kostnadseffektiv. I stadens kostpolicy antagen av kommunfullmäktige betonas också vikten av att *alla verksamheter som berör mat och måltider ska sträva efter en anpassning till nationellt antagna miljömål*. Vid upphandling av mat och måltider till stadens verksamheter ska stor vikt läggas på förfrågningsunderlag där hänsyn tas till de nationella miljömålen. Kraven bör utformas i samarbete med personer som har högskolekompetens inom livsmedelsområdet.

Inom ramen för en god äldreomsorg betonas vikten av att erbjuda individuellt anpassad mat och måltider. I stadens måltidsavtal erbjuds den äldre tre maträtter, varav ett vegetariskt alternativ, till såväl lunch som middag. Trots valmöjlighet är nedsatt aptit och undernäring ett alltför vanligt problem. Åtgärder som på olika sätt stimulerar ätandet bör därför uppmuntras. Mat som äts upp ger viktig näring och energi och minimerar matavfall.

Äldreförvaltningen avser att fortsätta att arrangera utbildningar med fokus på livsmedelshantering. Det handlar om att höja kompetensen, inspirera till åtgärder och att öka uppmärksamheten på svinnet i stor som liten verksamhet. Med goda kunskaper om hela ledet från produktion till avfall där också miljöaspekter, hälsoaspekter och sociala aspekter betonas, kan staden verka för en långsiktigt hållbar livsmedelshantering.

Äldreförvaltningen fäster uppmärksamhet vid att i framtida upphandlingar kan krav komma att ställas på de upphandlade verksamheterna att samla in matavfall. Därutöver kan det komma att bli aktuellt att kompetensutveckla personal inom hemtjänsten för att bistå äldre med insamling av matavfall.

Stadsdelsnämnder

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Lillemor Samuelsson (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Löwdin m.fl. (S), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att handlingsplanen är ambitiös och förhåller sig väl till det nationella målet för insamling av matavfall. Förvaltningen är berörd av handlingsplanen i egenskap av avfallsinnehavare för verksamheter bedrivna i stadsdelens lokaler. Om relevanta investeringsmedel tillförs så är förvaltningens bedömning att förutsättningarna är goda att kunna uppnå måluppfyllelsen om 50 procent insamling år 2018.

I gruppboenden och inom äldreomsorgen finns idag brister i insamlingen av matavfall varför det finns en förbättringspotential. I de två nybyggda förskolorna i Annedal tillämpas system med sopsug men i övrigt behandlas förskolornas matavfall, till största delen, som hushållssopor. Om förskolorna ska kunna samla in matavfall i större skala så krävs antingen avfallskvarnar till behållare, bottentömmande kärl eller soprum där matavfallet inte fryser på vintern.

Investeringskostnaderna för Brommas friliggande förskolor är svåra att bedöma. Många sophus är idag små, slitna och saknar tillgång till vatten. Sophusen kan också ligga för nära en huvudbyggnad enligt Boverkets regler, BBR 19. Vid beställning av nya förskolor söker förvaltningen beakta behovet av avfallskvarnar som uppfyller kraven i miljöhandlingsplanen. Vad som är den bästa lösningen får studeras framöver, i samråd med Skolfastigheter i Stockholm AB, när kommande investeringsplan är utarbetad. För verksamheter som är inhyrda av privata fastighetsägare och bostadsrättsföreningar, utan system för matavfallshantering eller där avtal saknas om sopsortering i fastigheten, måste individuella lösningar tas fram.

I allt miljöarbete är kompetensutveckling och information en viktig del och för att uppnå målen är det viktigt att personalen känner sig motiverade att sortera matavfall. Förvaltningen deltar gärna i gemensamma informationsinsatser som kan öka kunskaperna och stärka förtroendet för avfallssystemet. Staden bör dock ta fram informationsunderlag och samordna informationsinsatserna.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Rosa Lundmark (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Åsa Öckerman m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Magnus Dannqvist m.fl. (S), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på stadens höjda ambitionsnivå med insamling av matavfall för biologisk hantering. Handlingsplanen tar upp de delar som behöver beaktas för att möjliggöra en ökad biogasproduktion och redovisar kostnaderna för detta.

Lokalisering av en anläggning för optisk sortering i Högdalens industriområde stämmer väl överens med stadens arbete för att skapa förutsättningar för utveckling av miljöteknik i området. Eventuell fortsatt planering för detta behöver samordnas med stadens utvecklingsarbete i företags- och industriområdet. Förvaltningen vill dock lyfta att ytterligare etablering av transportintensiva verksamheter till Högdalens industriområde behöver analyseras noga, så att goda boendemiljöer och kvaliteter i området inte går förlorade. Förvaltningen ställer sig emellertid positiv till handlingsplanens ambition att hitta en strategisk plats för att påbörja användning av optiskt sortering i Stockholm. Den insamlingsmetoden är troligen mest effektiv för boende och bör gå att påbörja i stora delar av det befintliga flerbostadsbeståndet. I nya bostadsbestånd finns möjligheten att bygga in olika system redan från början. I samband med att nämnden yttrar sig om nya detaljplaner lyfter förvaltningen därför betydelsen av att planeringen för nya bostäder och nya bostadsområden inkluderar de tekniska förutsättningar som finns för att boende och verksamma kan bidra till att samla in matavfall separat.

Handlingsplanens tidplan kan uppfattas som snäv. Den infrastruktur som behövs för att klara en ökad insamling av matavfallet (utbyggnad av Henriksdalsanläggningen och ny anläggning i Högdalen) kräver tillstånd och behöver genomgå plan- och

bygglagens processer. Förvaltningen ställer sig därför undrande till om detta är möjligt redan år 2018.

Insamling inom förvaltningens verksamheter

Förvaltningen ser positivt på att den höjda ambitionsnivån även gäller stadens verksamheter. Stadsdelsförvaltningarna spelar en viktig roll, tillsammans med fastighetsägare hos vilka förvaltningen hyr verksamhetslokaler, i arbetet med skapa förutsättningar för att samla in matavfallet. I Enskede-Årsta-Vantör finns tre vård- och omsorgsboenden, en kostenhet samt 13 förskoleenheter, av vilka de flesta redan idag samlar in matavfallet. Stadsdelsnämnden har också beslutat om att de enheter som ännu inte samlar in avfallet ska sträva efter att starta insamling under kommande år. Stadsdelsnämndens mål för 2013 är att 45 % av verksamheterna sorterar ut matavfallet. Under kommande år tror förvaltningen att andelen kommer att öka.

Majoriteten av förskolorna i Enskede-Årsta-Vantör sorterar ut matavfall. Insamlingen sker från separata kärl och hämtas av särskild lastbil. Förskolorna är mycket intresserade av att utveckla avfallsinsamlingen och ligger redan på en hög nivå. De förskolor som inte sorterar har i dagsläget inte rätt förutsättningar för detta, dels på grund av att de finns inhyrda hos t ex bostadsrättsföreningar eller bostadsbolag med gemensamt soprum. Rådigheten för dessa förskolor är därför begränsad. När förvaltningen, tillsammans med Sisab, planerar för nya förskolor finns emellertid möjlighet till att inför sortering med hjälp av t ex bottentömmande kärl. Det bidrar emellertid till en ökad investeringskostnad som påverkar hyreskostnaden. Att anpassa befintliga förskolor för matavfallsinsamling, t ex genom ombyggnationer, medför också hyreshöjningar.

2 av 3 vård- och omsorgsboenden i nämndens regi sorterar ut sitt matavfall. Ett boende diskuterar de fysiska förutsättningarna för detta med fastighetsägaren, Micasa. Dessutom sorterar nämndens kostenhet, som producerar måltider till vård- och omsorgsboendena samt till hemtjänstenheterna, ut avfallet.

Förvaltningen vill också lyfta begreppet om andel insamlat avfall i ton jämfört med andel av verksamheter som sorterar ut, vilket är det begrepp förvaltningen anger i verksamhetsuppföljningarna. Förvaltningen tolkar handlingsplanens mål som att 100 % av stadens verksamheter ska sortera ut matavfall senast 2018 för att bidra till att 50 % av allt matavfall samlas in och behandlas. Förvaltningen anser att det är viktigt att målet endast ska omfatta verksamheter där förvaltningen är ensam hyresgäst, t ex en förskola som inhyrs i en fastighet som Sisab äger och förvaltar eller ett vård- och omsorgsboende som Micasa äger och förvaltar. Inom hemtjänstverksamheten och vid gruppboendestäder är förvaltningen inte hyresgäst och de boende som har hemtjänstomsorg finns inom ett mycket diversifierat bostadsbestånd med flera olika upplåtelseformer. Finns möjlighet att sortera avfallet i de boendes fastighets ska hemtjänstens personal naturligtvis göra det.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Sebastian Sandström m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Laura Roselli (V), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förutsättningarna för att starta insamling av matavfall är mycket olika i olika delar av staden. Idag insamlas ungefär 7 procent av allt tillgängligt matavfall som staden har rådighet över. En ökning med över 40 procent på fem år fram till utgången av 2018 är ambitiöst och det är tveksamt om det är realistiskt. Förändringen kräver ombyggnationer i stadens verksamheter och i bostadsbeståndet. Nya anläggningar måste byggas för hantering av insamlat matavfall vilket även leder till ökade transporter.

För att nå insamlingsmålet 50 procent måste enligt förslaget minst 83 procent av flerbostadsfastigheterna anslutas till systemet. Det är svårt att se hur det ska vara genomfört till slutet av 2018. Med ytterligare en fraktion att sortera krävs mer utrymme både i bostaden och i soprummen. I kommande detaljplaner bör dock alltid krav ställas att det ska finnas möjlighet till insamling av matavfall.

Optisk sortering, avfallskvarnar

Försök med optisk sortering har inte gjorts i Stockholm men ska prövas under 2013. Ungefär 3 000 hushåll i Stockholms hem och familjebostäder har fått en förfrågan om medverkan.

För att nå så många som möjligt förefaller valet av optisk sortering mest realistiskt. Det är det alternativ som kräver minst av konsumenterna. Det kräver dock att staden bygger en sorteringsanläggning och Högdalens industriområde föreslås som plats för detta. Högdalen är ett bra alternativ, bortsett från att det finns en verksamhet på platsen idag som måste erbjudas en alternativ placering. Det är svårt att se hur det skulle kunna lösas på ett enkelt och snabbt sätt. Oavsett var en sorteringsanläggning lokaliseras håller förvaltningen med om att anläggningen bör ägas av staden för att ha rådighet över hur insamlat matavfall hanteras. Däremot bör det vara möjligt för en utomstående entreprenör att ta hand om driften av anläggningen.

I villor, radhus, mindre förskolor, gruppboenden och andra mindre verksamheter bör det vara möjligt att installera avfallskvarnar vilket för användaren är ett okomplicerat sätt att bidra till biologisk behandling av matavfall.

Investeringar och taxa

Det finns stora investeringsbehov om matavfallsinsamlingen ska kunna öka till 50 procent. Enligt handlingsplanen motsvarar investeringarna ökade avgifter för kunderna med 23 procent. Det är bra att matavfallsinsamling föreslås vara frivillig och att det premieras och syns tydligt på fakturan. Antagligen är det också det bästa sättet att få med tillräckligt många villahushåll, dagligvaruhandlare och andra verksamheter. Det blir tydligt att den frivilliga insatsen lönar sig.

Det är svårare att hitta goda argument för boende i flerbostadshus där kopplingen till avfallsfakturan saknas. Boendet kommer inte att bli billigare för sådana hushåll. Kanske det istället blir ökade kostnader om det krävs ombyggnader i fastigheten, vilken då läggs på hyran alternativt avgiften.

Förvaltningen tror att målet att få med minst 83 procent av samtliga flerbostadsfastigheter är realistiskt. Det tar tid för människor att ändra sina beteendemönster. Särskilt i innerstaden kommer det att bli utrymmesproblem och brist på möjligheter att bygga om. Reella möjligheter till utsortering av matavfall för de boende kan vara svåra att ordna.

Stadens verksamheter

Förvaltningen delar uppfattningen att stadens egna verksamheter som hanterar livsmedel ska föregå med gott exempel. Det kommer att krävas stora investeringar men det finns ännu inga beräkningar på hur stora de kan komma att bli i skolor, äldreboenden, förskolor etcetera. Förutom investeringar behövs även stora informationsinsatser och praktiska lösningar för verksamheterna.

Som exempel kan nämnas att förvaltningen under cirka två års tid försökt införa separat insamling av matavfall inom förskolan. Det har tagit lång tid att inventera förutsättningarna på de olika förskolorna. Efter inventeringen stod det klart att det saknas utrymmen för insamlingskärl i kök och att ombyggnader av sophus måste göras på många förskolor. Oklarheter om utrymmet måste vara kylt eller inte har gjort att införandet av matavfallsinsamlingen dragit ut på tiden.

Höjda avgifter för kunderna sägs vara det som till största delen ska finansiera omläggningen till insamling av matavfall för biologisk hantering. Men anpassningar och ombyggnader inom stadens verksamheter kommer att betyda hyreshöjningar för stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden. Hyreshöjningarna sägs vara i liten omfattning och inte mer än en halv procent, vilket trots allt kan ha betydelse för berörda nämnder.

Information

För att få acceptans generellt för ökad matavfallsinsamling behövs omfattande informationsinsatser till allmänheten. Det måste klargöras vilka vinster som uppnås med biologisk hantering av matavfall. Det krävs också stora informationsinsatser för att få fastighetsägare och boende att börja sortera ytterligare en fraktion. Källsortering av glas, papper, tidningar, plast med mera har pågått i många år men det är fortfarande svårt för vissa att hantera detta på rätt sätt.

I handlingsplanen påpekas att utsortering av matavfall ska vara frivilligt för privatpersoner, vilket är något som förvaltningen ser som en förutsättning. Mängden insamlad matavfall är idag ungefär 7 procent av den totala mängden hushållsavfall. En ökning till 50 procent inom fem år kommer att bli svårt att uppnå.

Kort genomförandetid

En mycket större del av matavfallet måste samlas in mot vad som sker idag. Självfallet måste staden sträva mot det nationella målet 50 procent för matavfallsinsamling 2018. Förvaltningen hoppas att handlingsplanens höga ambitioner kan genomföras till utgången av 2018.

Men det finns också problem med en så stor ökning av mängden insamlad matavfall. Den korta genomförandetiden kan vara svår att klara. Det är många ombyggnationer av fastigheter som krävs. Tillstånd enligt miljöbalken fordras för utbyggnad av Henriksdalsanläggningen för att ökad kapacitet för rötning av matavfallet. Om en sorteringsanläggning ska byggas i Högdalens industriområde måste staden hitta en ny plats för den återvinningsverksamhet som finns där idag. Ersättningsområde för denna typ av verksamhet lär inte vara alldeles enkel att finna. Därtill återstår också många utredningar att utföra medan handlingsplanen genomförs.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Eva Fagerhem m.fl. (S), Jessica Jormtun m.fl. (MP) och Carita Stenbacka Tenezakis (V), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Det är positivt med satsningar på en utökad insamling av matavfall för biologisk behandling så att tillgängliga resurser används på ett mer effektivt sätt än idag. Förvaltningen berörs främst av handlingsplanen genom insamling av matavfall från de egna verksamheterna som tillhandahåller mat till brukare, så som förskolor, äldreomsorg samt verksamheter inom social omsorg.

Redan i dag bedriver förvaltningen arbete med att införa källsortering på samtliga enheter som tillhandahåller mat. Nämndens mål för utsorterat matavfall för 2013 är 45 %. Vid all nybyggnation av förskolor inrättas avfallskvarnar med fettavskiljare

kopplade till tank.

För befintliga verksamheter är det krångligare och dyrare att inrätta kvarnar och molucker än att ställa in ett sorteringskärl i befintliga soputrymmen. På många ställen kräver det även åtgärder i form av anpassning/utökning av soputrymmet, arbetsmiljöåtgärder i form av ramper och annat samt joniseringsanläggningar, vilket innebär investeringskostnader.

I vilken utsträckning förvaltningen kommer att beställa åtgärder från Micasa och Sisab för sortering av matavfall är beroende av hur stor hyresökningen blir i relation till vilken kostnad hämtning med kärl innebär. Om kostnaderna kan kompenseras, till exempel genom att avfallstaxan regleras så att ökningen i slutänden blir försumbar tror förvaltningen främst på lösningar med avfallskvarnar och Optibag.

Den ökade kostnadspåverkan som handlingsplanens åtgärder innebär motsvarar en taxehöjning med 23 procent jämfört med 2013 års taxeuttag. Förvaltningen anser att taxan är ett viktigt styrmedel för ökad insamling av matavfall om den utformas enligt förslaget, där de som inte väljer att sortera ut matavfallet får en avsevärt högre taxa jämfört med de som väljer att vara med i systemet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Birger Nord m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Bengt Roxne m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Leif Larsson (V), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingbys stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv och välkomnar förslaget till handlingsplan som är ambitiöst och helt i linje med de nationella miljökvalitetsmålen om bl.a. *hållbar avfallshantering* och *begränsad klimatpåverkan*.

Matavfall är generellt sett rikt på energi och näring och därmed ett bra substrat för biogasframställning. Matavfall är också ett substrat som staden har rådighet över och där en stor outnyttjad potential finns. Under flera år har det rått brist på biogas och det är viktigt att Stockholms stad arbetar för att förbättra situationen så att klimatmålen nås. Stockholm kan utvecklas till att bli ett föredöme då det gäller produktion, distribution och användning av biogas. Förutom att fokusera på de åtgärder som

identifierats som stadens åtaganden är det viktigt att staden också deltar aktivt i regionalt samarbete i biogasfrågor.

Förvaltningen vill också lyfta fram hur avfallsfrågorna hanteras i samband med den fysiska planeringen. Vid detaljplanehandläggning sker reglering av sophantering inte på plankartan utan beskrivs i planbeskrivningen, vilket innebär att det i senare skeden saknas lagstöd. Det kan innebära problem i samband med bygglovshandläggningen av soprum om byggherren presenterar en mindre bra lösning för avfallshanteringen och om det då saknas lagstöd för bygglovshandläggaren att ställa andra krav. Det finns ett behov av att utreda hur den problematiken kan undanröjas.

Vidare blir det stadsdelsnämndens ansvar att skapa förutsättningar för måluppfyllelse av handlingsplanen genom att på ett korrekt och rationellt sätt, samla in matavfallet från de egna verksamheterna som i sina uppdrag tillhandahåller/serverar livsmedel. Enligt ramavtal med SISAB och Micasa ska anpassningarna av soprum beställas och betalas av hyresgästen. Avfallskvarn och tank, liksom miljöstation och sopkärl är hyresgästens egendom, skötsel och renhållning av anläggningarna är också hyresgästens ansvar. Det kommer att innebära ökade investeringskostnader för stadsdelsnämnden i samband med lokalanpassning, ny- och ombyggnationer av soprum och tekniska installationer vid förskolor, äldreboenden m.m.

Med *hållbar avfallshantering* avses i miljö kvalitetsmålet, en avfallshantering som är effektiv för samhället och enkel att använda för konsumenterna. Uppkomsten av avfall ska förebyggas samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. Det är viktigt att en kommunikationsplan utarbetas. Genomförandet och implementeringen av detta förändringsarbete i avfallshanteringen kommer att kräva omfattande informationsinsatser, både internt och externt. Vidare för att möta framtida efterfrågan på biogas behövs det utökad kapacitet och anläggningar för rötning och förbehandling av matavfallet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Catarina Agrell m.fl. (S) och Anders Ödmark m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Reijo Kittilä (V), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 februari

2013 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt förvaltningen är handlingsplanen förenlig med stadens miljöprogram 2012-2015, stadens avfallsplan, nationella avfallsplanen och kommunfullmäktiges mål om att Stockholms livsmiljö ska vara hållbar. Förvaltningen är positiv till handlingsplanens ambitioner om att skapa enklare och mer lättillgängliga system för matavfallshantering.

Enligt nämndens verksamhetsplan för 2013 ska mängden matavfall som sorteras ut för biologisk behandling uppgå till minst 25 procent. Förvaltningen kan konstatera att handlingsplanens mål om att 50 procent av matavfallet ska återvinnas samt att alla stadens eget drivna verksamheter ska samla in matavfall, innebär en ökad ambitionsnivå som påverkar planeringen och bedrivandet av stadsdelsnämndernas verksamheter. Förvaltningen anser att handlingsplanen bör innehålla generella åtgärdsförslag för stadsdelsnämnderna. Vidare bör kapitlet om stadsdelsnämndernas ansvar skrivas mer allmänt och inte enbart fokusera på Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att öka andelen insamlat matavfall genom att förbättra möjligheterna till utsorteringen av matavfall i sina egna verksamheter. Förvaltningen har sett över storkökens möjlighet att återvinna biologiskt matavfall för biobränsle och installerat kylda sopskåp på många ställen. Inom flera av nämndens verksamheter krävs ombyggnationer för att få till denna hantering. På vissa håll är det svårt att installera utrustning eller bygga om. Svårigheter med angöring för hämtning kan också vara ett hinder. För att genomföra de ombyggnationer som krävs, kan ekonomiskt stöd komma att behövas. Detta blir en viktig fråga i det kommande arbetet med genomförandet av handlingsplanen. Förvaltningen är positiv till att andra alternativ till insamling av matavfall utreds vidare. Särskilt för förskolor som ligger i flerfamiljshus kan avfallskvarnar vara ett bra alternativ.

Handlingsplanen är ambitiös och stort ansvar läggs på stadens egna nämnder och bolag. För att få både chefer och övrig personal inom nämndens verksamheter motiverade att arbeta i enlighet med målen för insamling av matavfall, är det viktigt med kompetensutveckling och information. Förvaltningen anser att det är angeläget att miljöfrågorna prioriteras och ges tillräckligt med resurser för att kunna genomföras. Enligt förvaltningen bör handlingsplanen innehålla aktiviteter som beskriver vilket stöd stadens nämnder och bolag kan få för att förankra och genomföra de förändringar som krävs. Förvaltningen ska enligt nämndens verksamhetsplan för 2013 anordna en miljöutbildning, vilket är ett viktigt tillfälle för personal på förvaltningen att få kunskap och förståelse för stadens mål om ökad insamling av matavfall.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Barbro Borg m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Hans Enroth (V), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt förvaltningen är handlingsplanen förenlig med stadens miljöprogram 2012 - 2015, stadens avfallsplan, nationella avfallsplanen och nämndens verksamhetsmål om att Norrmalms livsmiljö ska vara hållbar. Förvaltningen är positiv till handlingsplanens ambitioner om att skapa enklare och mer lättillgängliga system för matavfallshantering.

Enligt nämndens verksamhetsplan för 2013 ska mängden matavfall som sorteras ut för biologisk behandling uppgå till minst 30 procent. Förvaltningen kan konstatera att handlingsplanens mål om att 50 procent av matavfallet ska återvinnas samt att alla stadens eget drivna verksamheter ska samla in matavfall, innebär en ökad ambitionsnivå som påverkar planeringen och bedrivandet av stadsdelsnämndernas verksamheter. Förvaltningen anser att handlingsplanen bör innehålla generella åtgärdsförslag för stadsdelsnämnderna. Vidare bör kapitlet om stadsdelsnämndernas ansvar skrivas mer allmänt och inte enbart fokusera på Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att öka andelen insamlat matavfall genom att förbättra möjligheterna till utsortering av matavfall i sina egna verksamheter. Förvaltningen har i samarbete med trafikkontoret sett över storkökens möjlighet att återvinna biologiskt matavfall för biobränsle. Inom flera av nämndens verksamheter krävs ombyggnationer för att få till denna hantering. I vissa fall finns inte möjligheten att hämta matavfallen p.g.a. olika hinder. För att genomföra de ombyggnationer som krävs, kan ekonomiskt stöd komma att behövas. De flesta av nämndens förskolor är placerade i flerfamiljshus och är beroende av att samarbete med fastighetsägarna, som också påverkas av handlingsplanen.

Handlingsplanen är ambitiös och stort ansvar läggs på stadens egna nämnder och bolag. För att få både chefer och övrig personal inom nämndens verksamheter motiverade att arbeta i enlighet med målen för insamling av matavfall, är det viktigt med kompetensutveckling och information. Förvaltningen anser att det är angeläget att miljöfrågorna prioriteras. Enligt nämndens verksamhetsplan för 2013 ska förvaltningen anordna en miljöutbildning, vilket är ett viktigt tillfälle för personal på förvaltningen att få förståelse för stadens mål om ökad insamling av matavfall.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars

2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Mia Pärni m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Birgitta Hald-Svensson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Leo Ahmed (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Bo Sundin m.fl. (M), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till ökad insamling av matavfall och att ett helhetsgrepp tas fram för matavfallshanteringen. Det är även positivt att utvecklingsarbetet knyts samman med stadens styrsystem ILS.

Förvaltningen anser också att när framtida hyresavtal formuleras så ska praktiska lösningar för att kunna sortera matavfall vara fastighetsägarens ansvar. Dessa åtgärder bör ej ses som verksamhetsanpassning utan ingå i basutbud.

Förvaltningen bedriver ett arbete för att öka insamlingen av matavfall inom förskolan. I dag sorterar 12 av 31 adresser matavfall. Vid nyetablering av förskolor verkar förvaltningen för att avfallskvarnar kopplade till tank skall installeras.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Ewa Larsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Claes Elmgren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Alexandra Mattsson (V), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har valt att i första hand lämna synpunkter för de områden som berör

stadsdelsförvaltningens verksamheter. Tidplan, kommunikations- och informationsplan har inte kommenterats alls.

Förvaltningen är positiv till ökad insamling av matavfall och att ett helhetsgrepp tas fram för matavfallshanteringen. Det är även positivt att utvecklingsarbetet knyts samman med stadens styrsystem ILS genom tydliga och mätbara mål.

Förvaltningen bedriver ett lokalt utredningsarbete för att öka insamlingen av matavfall inom förskolan. I dagsläget finns det 38 adresser som skulle kunna ha matavfallsinsamling. Enligt handlingsplanen borde förvaltningen då satsa på avfallskvarnar kopplade till tank. Inom Skarpnäcks stadsdelsområde finns byggnation från 30-talet och framåt. Förvaltningen bedömer att avfallskvarnar kopplade direkt till avlopps nätet inte är en gångbar teknik. Kostnaderna för tanksystem är svåra att bedöma. Förvaltningen förfogar inte heller över genomförandet eftersom lokalerna hyrs av SISAB. Förvaltningen anser att den nya tekniken i första hand bör införas i samband med att nya förskolor byggs. Ekonomin för förskolan är redan pressad och hyreshöjningar på grund av ombyggnationer kan slå hårt mot verksamheten.

Förvaltningen är positiv till att staden prövar optisk sortering av avfall. I Skarpnäcks gård finns en sopsugsanläggning. Förvaltningen anser att det bör utredas om det är möjligt att konvertera sådana anläggningar, vad det skulle kosta och om det är möjligt att i högre grad utnyttja mindre anläggningar över staden för att samla in matavfall. Förvaltningen stödjer möjligheten till kommunalt ansvar för sopsugsanläggningar.

I remissen beskrivs att trafikkontoret analyserat transporter för utspätt matavfall men detaljerna redovisas inte. Högdalen och Henriksdalsberget är de platser som i första hand föreslås för anläggningar för optisk sortering, förbehandling och rötning.

Förvaltningen anser att det är väsentligt att i fortsatta utredningar analysera transporternas påverkan på miljö och framkomlighet i staden.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 februari 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Robert Lagergren m.fl. (S), Rebwar Hassan m.fl. (MP) och Rudy Espinoza (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Robert Lagergren m.fl. (S), Rebwar Hassan m.fl. (MP) och Rudy Espinoza (V), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Handlingsplanen för ökad insamling av matavfall i Stockholm stad för biologisk behandling innehåller ambitiösa mål och åtgärdsförslag. Förvaltningen är positiv till den ökade målsättningen och anser att arbete för att främja miljön och minska påverkan är av yttersta vikt. För att uppnå målet om 50 procent insamlat matavfall senast år 2018 kommer det krävas åtagande från aktörer och medborgarna i Stockholm stad såväl som av Stockholm stads verksamheter.

Skärholmens stadsdelsnämnd/stadsdelsförvaltningen försöker på flertalet sätt att bidra till målsättningen om ökad insamling av matavfall. Utifrån det stadsövergripande miljöprogrammet har Skärholmens stadsdelsnämnd antagit en lokal Miljöhandlingsplan som är ett förvaltningsövergripande styrdokument.

Verksamheternas miljöpåverkan har kartlagts vilket utgör grunden för nämndens arbete för främjandet och utvecklingen av en hållbar livsmiljö. Samtliga enheter och verksamheter i förvaltningen ska känna till miljöplanens innehåll och tillämpa den i det dagliga arbetet. Skärholmens stadsdelsnämnd har som årsmål att 33 procent av förvaltningens verksamheter som hanterar livsmedel ska sortera ut matavfall för biologisk behandling. Förvaltningen har för avsikt att aktivt arbeta för att öka insamlingen av matavfall för biologisk behandling.

För att nå den nationella målsättningen med 50 procent insamlat matavfall till senaste 2018 Stadsdelsnämnden har för avsikt att höja målsättningen för andelen insamlat matavfall för biologisk behandling årligen för att tillgodose den nationella målsättningen till senast år 2018.

Förvaltningen har avfallssortering inom den egna verksamheten dock saknas det för närvarande system för separat utsortering av matavfall. Förvaltningen ska arbeta aktivt för att skapa en plan för hur samtliga verksamheter ska ha möjlighet att sortera matavfallet. Den rådande infrastrukturen i många fastigheter kan skapa svårigheter att tillämpa system som kräver separata kärl i soprummen. Ombyggnation av soprum kan bli nödvändigt om det saknas utrymme för separata kärl för insamling av matavfall och för att temperaturanpassa soprummet. I dessa avseende är matavfallskvarnar att föredra och där det är möjligt bör matavfallskvarnarna kopplas till avloppsledningsnätet. Förvaltningen har tidigare efterfrågat möjligheten att installera matavfallskvarnar kopplade till avloppsledningsnätet i verksamheter som har svårt att tillgodose sortering och hantering av matavfall. Matavfallskvarnar kopplade till avloppsledningsnätet kan öka insamling av matavfall för biologisk behandling, minskade kostnader för transporter och behovet av anläggning för förbehandling vilket skapar såväl kostnadsbesparingar som minskad miljöpåverkan.

För närvarande har nio av förvaltningens förskolor möjlighet att sortera sitt matavfall och ytterligare två kommer få möjlighet. För förskolor som för närvarande inte kan sortera sitt matavfall genomförs utredningar av vad som måste göras för att möjliggöra sortering av matavfall. Några av förskolorna är lägenhetsförskolor vilket gör att det är hyresvärdens uppgift att anordna möjlighet till sortering av matavfall.

Förvaltningen har tidigare lyft fram behovet av utveckling och utökning av

tillgången till biogas. Förvaltningen har investerat i biogasbilar men på grund av begränsad tillgång till biogasbränsle har det inte varit möjligt att utnyttja de miljövänliga bränslealternativen fullt ut. För att det ska ske en ökad användning av miljövänliga bränslealternativ måste tillgången och tillgängligheten motsvara efterfrågan. Tankanläggningarna för biogas är få i staden och vid de befintliga tankställena för biogas är det långa köer och biogasen är ofta slut. Som det nämns i handlingsplanen saknas det anläggning för biologisk behandling av matavfall till biogas inom och i närheten av Stockholm stad. För att utvinning av biogas ska öka bör en anläggning för rötning byggas och ägas av Stockholm stad.

Kunskap och informationsspridning om insamling av matavfall lyfts fram som en viktig faktor för implementeringen av åtgärderna. Enligt Stockholm stads kommunikationspolicy ska kommunikation ske på mottagarens villkor vilket är av särskild vikt när en motprestation av medborgarna efterfrågas. Detta gäller den externa likväl som den interna kommunikationen. Förvaltningen använder sig av flertalet kommunikationskällor för att öka miljömedvetenheten bland invånarna, via förvaltningens hemsida, medborgarkontoret och annonser i lokaltidningar. Årligen anordnas städkampanjer i och med den nationella städveckan. I förvaltningens förskolor är miljömedvetenhet en viktig del i den pedagogiska verksamheten.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Ornina Younan m.fl. (S) och Jonas Ljungstedt (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Awad Hersi m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden välkomnar planen för ökad insamling av matavfall. Nämnden har tidigare svarat på en remiss om avfallsplan. Planen för ökad insamling av matavfall har koppling till avfallsplanen.

Nämnden vill poängtera att det ska finnas tillgängliga alternativ för insamling av matavfall. Som planen beskriver behövs budget till såväl infrastruktursatsningar som

återkommande informationskampanjer till anställda vid förvaltningen. Även om planen avser stadens egna verksamheter efterlyser förvaltningen att hänsyn tas vid nybyggnation av områden till lättillgänglig matavfallsinsamling. I Spånga-Tensta bör de kommunala bostadsbolagen göra satsningar för att underlätta för de boende att separera matavfall.

Nämnden vill särskilt framhålla behovet av att invånare och verksamma får tillräcklig kunskap om hur insamlingen av matavfall kan öka och hur systemet fungerar. Ett pedagogiskt material som även har bilder bör tas fram för att öka förståelsen för hur hanteringen ska ske. Materialet bör även tas fram på olika språk så att nyanlända till Sverige förstår hur de ska hantera sitt avfall och hur sopor ska sorteras. De kommunala bostadsbolagen har del i att förmedla kunskap om avfallshantering till sina hyresgäster. Invånare och företagare bör motiveras och få rätt kunskap för att kunna sortera rätt och på så sätt öka insamlingen av matavfall.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Anna-Klara Müntzing m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Juliana Gristelli (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget till handlingsplan har som målsättning att 50 procent av det matavfall, som staden ansvarar för, ska återvinnas med syftet att öka tillgången på biogas i regionen. Förvaltningen anser att handlingsplanens målsättning är mycket angelägen och viktig att uppnå. Genom att öka tillgången till biogas finns förutsättningar för att minska utsläppen av växthusgaser och därmed hindra framtida klimatförändringar. Det är också positivt att stadens målsättning överensstämmer med den nationella målsättningen.

Förvaltningen kan utifrån förslaget konstatera att det krävs en mängd olika insatser för att nå de uppsatta målen. Utifrån de specifikt unika förutsättningarna ska det mest lämpliga systemet väljas. I exempelvis Gamla stan, där det råder generell brist på utrymme för återvinning, och där de kulturhistoriska värdena är stora, måste val av insamlingssystem anpassas till de förhållanden som råder där. Oavsett vilket system som väljs är det viktigt att det är så användarvänligt som möjligt vilket är en

förutsättning för att nå målsättningen.

Idag har 13 av 69 verksamheter inom Södermalms stadsdelsförvaltning som serverar och/eller tillagar måltider matavfallsinsamling. Det utgör en andel på 19 procent. Under 2013 är målsättningen att 25 procent av verksamheterna ska utsortera sitt matavfall. I flertalet av verksamheterna sker insamlingen med kärl med undantag av några få, där avfallsskvarn i kombination med fettavskiljare/matavfallstank eller sopsug tillämpas.

Hittills har arbetet med att öka insamlingen av matavfall i förvaltningens verksamheter gått mycket långsamt på grund av i första hand utrymmesbrist. I samband med nyplanering och större renoveringar av verksamhetslokaler ser förvaltningen dock över möjligheten att införa matavfallsskvarn i kombination med fettavskiljare. För att utveckla matavfallsinsamlingen är det därför mycket positivt att det i handlingsplanen föreslås att stadens fastighetsägare (SISAB och Micasa) ges i uppdraget att ta fram investeringsplaner för att möjliggöra utökad matavfallsinsamling. Då ett stort antal av förvaltningens förskolor och äldreboenden finns i lokaler med privata värdar eller bostadsrättsföreningar efterlyser förvaltningen också stöd i arbetet med att införa matavfallsinsamling i dessa verksamheter. Vid val av insamlingssystem är det enligt förvaltningen viktigt att detta görs med utgångspunkt från att matavfallsinsamlingen ska påverka kärnverksamheten i så liten utsträckning som möjligt.

Förvaltningen ser positivt på förslaget att stadsdelsnämnderna ställer krav på matavfallsinsamling för upphandlade verksamheter. Detta förutsätter att det finns praktiska möjligheter att införa matavfallsinsamling på den specifika verksamheten.

Förvaltningen vill betona vikten av att det fortsatta arbetet med att öka insamlingen av matavfall tar hänsyn till personer med olika slag av funktionsnedsättningar.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Viktor Morawski (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Emelie Roxby Schüsseleder (V) och Majvi Andersson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till ökad insamling av matavfall för biogastillverkning.

Stadens handlingsplan innebär ett helhetsgrepp där dock flera saker återstår att utreda. Det är också positivt att utvecklingsarbetet är tänkt att knytas till stadens styrsystem ILS genom att de mål som formuleras ska följas upp genom detta system.

Av stadens egna verksamheter ska alla som serverar mat också ha matavfallsinsamling. Handlingsplanen tar speciellt upp skolor och förskolor och där förordas ett insamlingssystem med avfallskvarn kopplad till en separat tank som töms med slamsugningsbil. Det innebär en investering som läggs på hyreskostnaden.

Stadsdelsförvaltningen har idag matavfallsinsamling på 14 av 20 förskolor. Övriga förskolor har antingen för litet soprum, ingen egen sophantering då de ligger i flerbostadshus, eller endast en avdelning och ingen egen matlagning. Förskolornas matavfallsinsamling sker idag genom sortering i papperspåsar som läggs i separata sopkärl. Enligt förskolorna fungerar det bra, och de ser inte något behov av avfallskvarn. Stadsdelsförvaltningen anser att det inte finns utrymme för hyreshöjningar, då en stor del av förskoleschablonen redan idag intecknas av hyreskostnader.

När det gäller planering av nya förskolor kan det visserligen vara lämpligt att införa en mer rationell sophantering. Men även här måste hyresnivån hållas nere. Kommunstyrelsens ekonomiutskott ska godkänna alla beställningar på nya förskolor från stadsdelsförvaltningarna till Sisab. Idag är det svårt att få dem godkända eftersom hyreskostnaden hamnar för högt. Att lägga till krav på avfallskvarn kopplad till tank för matavfall skulle höja hyresnivån ytterligare.

En viktig fråga som ligger utanför handlingsplanen gäller en minskning av matavfallet totalt från både hushåll och verksamheter. Det skulle ändå ha varit intressant om handlingsplanen fört en diskussion kring denna fråga eftersom det påverkar uppföljningen av målet. Att mängden insamlad matavfall ökar kan dels bero på att andelen som sorteras ut ökar, vilket är önskvärt, dels bero på att mängden mat som kasseras ökar, vilket inte är önskvärt. Då det i båda fallen handlar om beteendeförändringar krävs omfattande informationsinsatser, som lämpligen kan samordnas.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 mars 2013 att som svar på remissen hänvisa till stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Maria Antonsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Birgit Marklund Beijer m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Berit Bornecrantz Dias (V), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt SDF är handlingsplanen förenlig med stadens miljöprogram 2012 -2015, stadens avfallsplan, nationella avfallsplanen och nämndens verksamhetsmål om att en hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas. SDF är i princip positiv till handlingsplanen även om man måste beakta kostnadsökningar för ombyggnader, hyreshöjningar och avfallstaxehöjning.

Enligt SDNs verksamhetsplan för 2013 ska mängden matavfall som sorteras ut för biologisk behandling uppgå till minst 25 procent. SDF kan konstatera att handlingsplanens mål om att 50 procent av matavfallet ska återvinnas, innebär en ökad ambitionsnivå som påverkar planeringen och bedrivandet av SDNs verksamheter. SDF anser att handlingsplanen bör innehålla generella åtgärdsförslag för stadsdelsnämnderna. Vidare bör kapitlet om stadsdelsnämndernas ansvar inte enbart fokusera på Spånga-Tensta SDN.

SDF arbetar kontinuerligt med att öka andelen insamlat matavfall genom att förbättra möjligheterna till utsorteringen av matavfall i sina egna verksamheter. Förvaltningen har sett över storkökens möjlighet att återvinna biologiskt matavfall för biobränsle. Inom flera av nämndens verksamheter krävs ombyggnationer för att få till denna hantering. I vissa fall finns inte möjligheten att hämta matavfallen p.g.a. olika hinder, t.ex. svårigheter med angöring för hämtning av sopor. För att genomföra de ombyggnationer som krävs, kan ekonomiskt stöd komma att behövas. Detta blir en viktig fråga i det kommande arbetet med genomförandet av handlingsplanen. Förvaltningen är positiv till att andra alternativ till insamling av matavfall utreds vidare.

Handlingsplanen är ambitiös och stort ansvar läggs på stadens nämnder och bolag. För att få både chefer och övrig personal inom nämndens verksamheter motiverade att arbeta i enlighet med målen för insamling av matavfall, är det viktigt med kompetensutveckling och information. SDF anser att det är angeläget att det ges tillräckligt med resurser för att kunna genomföras handlingsplanen. Enligt SDF bör handlingsplanen innehålla aktiviteter som beskriver vilket stöd stadens nämnder och bolag kan få för att förankra och genomföra de förändringar som krävs. SDF ska enligt SDNs verksamhetsplan för 2013 anordna en miljöutbildning, vilket är ett viktigt tillfälle för personal på i SDF att få förståelse för stadens mål om ökad insamling av matavfall.

Bolag

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 20 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen ser positivt på ambitionen att öka insamlingen av matavfall i Stockholm stad. Handlingsplanen är mycket ambitiös när det gäller föreslagna åtgärder och mål. Stadens egna förvaltningar och bolag ges ett stort ansvar och får i uppdrag att verka som föredöme, men det är också en förutsättning för att det övergripande målet nås till år 2018. För att klara den mycket högt ställda ambitionsnivån att samla in 50 procent av matavfallet, behöver tidplanen vara realistisk. Trots en snabb utbyggnad av optisk sortering är koncernledningen tveksam till om det är realistiskt att nå målet så snart som år 2018.

Om en optisk sorteringslösning byggs, är bedömningen att det endast kommer att kräva små eller inga ombyggnationer, för stadens som fastighetsägare. Däremot kommer avfallstaxorna att öka med 23 procent. Kostnader för kommunikation gentemot hyresgäster är även det en tillkommande kostnadspost, då det i hyreshus inte finns samma direkta koppling mellan taxan och viljan att sortera. Koncernledningen anser att det är viktigt att det finns en långsiktighet i taxekonstruktionen, i syfte att erhålla en transparens och förutsägbarhet. Koncernledningen delar synsättet att systemet för matinsamling för boende ska vara frivilligt och att taxan bör vara högre för de hushåll som väljer att stå utanför jämfört med de som är med i systemet. För att säkerställa en ökad produktion av biogas i Stockholm delar koncernledningen Stockholm Vattens inriktning att utreda en samordning av avfallsinsamlingen under Stockholm Vattens huvudmannaskap. Det bör finnas effektivitetsvinster att göra på ett närmare samarbete och i överlämnandet mellan systemets ingående processer.

Underremiss

Stockholmshem

Det slutgiltiga förslaget till handlingsplan som nu har skickats på remiss är mycket ambitiöst, både när det gäller föreslagna åtgärder och mål, för att nå det nya högre nationella målet. Stadens egna förvaltningar och bolag ges också ett stort ansvar och ska påta sig rollen som ett föredöme när det gäller att nå målet.

Följande punkter i handlingsplanen är de som framför allt bedöms påverka Stockholmshem AB:

- Samtliga nuvarande insamlingsmetoder (inklusive matavfallskvarn kopplad till ledningsnätet) och optisk sortering ska användas
- Minst 83 procent av hyresgästerna hos flerbostadsfastigheter (gäller både kommunala och privata fastighetsägare) ansluts till matavfallsinsamling senast under 2018
- En optisk sorteringsanläggning ska etableras i Stockholm
- Taxan anpassas för ökade kostnader som matavfallsinsamling och behandling medför

(23 procent ökad kostnad beräknas jämfört med 2013)

- I samtliga nybyggnadsprojekt som planeras från och med 2012 ska normalt insamlingsmöjlighet av utsorterat matavfall alltid finnas

Insamlingsmål och optisk sortering

I handlingsplanen anges det att för att nå det nationella insamlingsmålet ska 48 000 ton matavfall årligen samlas in i Stockholm. Stockholmshem anser att det finns en risk i att målstyra mot en mängd matavfall eftersom satsningar på att minska den totala mängden avfall är en prioriterad fråga.

Om den totala mängden matavfall då minskar kan 50 procent av matavfallet motsvara en lägre nivå än 48 000 ton.

Trafikkontoret har i arbetet med handlingsplanen beräknat att 83 procent av hyresgästerna i flerfamiljshus i Stockholm behöver erbjudas möjlighet att sortera ut sitt matavfall för att det ska vara möjligt att nå målet för insamlad mängd. Att 83 procent av Stockholmshems hyresgäster senast under 2018 ska ha anslutits till matavfallsinsamling är ett mycket högt ställt mål och med befintliga insamlingssystem anser Stockholmshem inte att det är möjligt. En absolut förutsättning är att optisk sortering finns med som ett tillgängligt system eftersom detta vanligtvis inte kräver om- och nybyggnation i befintliga fastigheter och därför betydligt snabbare kan införas. Stockholmshem är dock trots en snabb utbyggnad av optisk sortering tveksam till om det är realistiskt att så snabbt nå målet. Framför allt är en kontinuerlig utbyggnad av insamlingen en förutsättning för att den ska vara praktiskt genomförbar. Detta är inte möjligt så länge en optisk sorteringsanläggning som kan klara de förväntade volymerna inte finns på plats. Det måste därför i utbyggnadstakten för insamlingen tas hänsyn till när stadens anläggning finns färdig och kan börja ta emot avfall för sortering. Det är inte kostnadseffektivt att storskaligt satsa på andra insamlingssystem än optisk sortering för att nå målet om detta system inom en relativt snar framtid kommer att finnas.

Stockholmshem deltar i det försök med optisk sortering (gröna påsen) som Trafikkontoret driver under 2013. Totalt cirka 3 000 lägenheter, varav 2 500 i Stockholmshems fastigheter, kommer att erbjudas möjlighet att sortera ut sitt matavfall i gröna påsar. Den stora utmaning i detta system ligger framför allt för oss som fastighetsägare i att kommunicera med våra hyresgäster och få med dem på att sortera ut sitt matavfall trots att de inte kan se en direkt ekonomisk koppling. Eftersom försöket precis har startat är det för tidigt att dra några slutsatser men självklart är man tar vara de lärdomar som dras vid fullskaleförsöket. Det måste också vara tydligt var ansvaret ska ligga för till exempel utdelning av startpaket, insamlingspåsar samt kommunikation.

Insamlingssystem

Stockholmshem anser att det är bra att det fastställs att de idag tillgängliga insamlingssystemen, också matavfallskvarn kopplad till ledningsnätet, samt optisk

sortering ska kunna användas för att uppnå insamlingsmålet. Stockholmshem har idag drygt 300 matavfallskvarnar kopplade direkt till ledningsnätet installerade och planerar för installation av ytterligare drygt 400 kvarnar. Smidiga och enkla insamlingssätt för våra hyresgäster som t ex optisk sortering och i ännu högre grad matavfallskvarnar är en nödvändighet om det ska vara möjligt att motivera tillräckligt många att sortera sitt matavfall i så att det i förlängningen är möjligt att nå målet.

Kostnader

Om optisk sortering antas bli det dominerande systemet kommer systemet i sig förmodligen oftast inte ställa krav på om- och nybyggnation och medför därför i denna del inte ökade kostnader för oss som fastighetsägare. Däremot kommer avfallstaxorna enligt handlingsplanen att höjas kraftigt, 23 procent, för att täcka kostnaderna för bland annat sorteringsanläggningen. Systemet kommer också att innebära ökade kostnader för vår organisation när det gäller till exempel kommunikation och praktisk hantering av påsar och sorteringsutrustning. Dessa ökade kostnader innebär i förlängningen en högre hyra för våra hyresgäster. Får den förväntade taxehöjningen fullt genomslag hos Stockholmshem medför enbart den en höjning av våra kostnader jämfört med dagens nivå på cirka 4 Mkr/år.

I förslaget anges att det ska vara frivilligt att ansluta sig till separat matavfallsinsamling men att taxan ska vara styrande och de som väljer att inte sortera ut matavfall ska få en avsevärt högre taxa. Det är inte mer i detalj angett hur denna fördelning ska se ut och hur detta ska gå till när det gäller flerfamiljshus. Stockholmshem delar synsättet att det ska vara frivilligt att ansluta sig men anser att det ska vara möjligheten att sortera ut matavfallet och inte utsorteringsgraden som bör styra när det gäller taxan. I flerfamiljshus finns inte samma direkta koppling mellan taxan och viljan att sortera som kan antas finnas hos till exempel en villaägare. Det är också mycket viktigt att det finns en långsiktighet i taxekonstruktionen, införs subventioner för vissa systemval ska dessa gälla över tid.

Nybyggnadsprojekt

Stockholmshem har redan fattat beslut om att insamlingsmöjlighet av utsorterat matavfall normalt alltid ska finnas i våra nybyggnadsprojekt från och med år 2012.

Utvärdering

Utvärdering och uppföljning av samtliga insamlingssystem måste fortlöpande ske för att säkerställa att respektive system fungerar på bästa sätt både miljömässigt, ekonomiskt och inte minst praktiskt.

Familjebostäder

Familjebostäders generella synpunkt:

Det nationella målet för matavfallsinsamling är insamling av matavfall för biologisk behandling så att både energi och växtnäring tas tillvara. Handlingsplanen är mycket

ambitiös både när det gäller föreslagna åtgärder och mål, för att nå det nya höga nationella målet. Stadens egna förvaltningar och bolag ges ett stort ansvar och får i uppdrag att verka som föredömen.

Handlingsplanen styr i huvudsak mot att matavfallsinsamling ska ske och att biogas ska utvinnas. Familjebostäder tolkar att inriktningen att även tillvarata växtnäring är underförstådd och ingår i handlingsplanen.

1.2 Stadens mål för matavfallsinsamling

”Målet för stadens matavfallsinsamling är att 50 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker ska återvinnas genom biologisk behandling senast år 2018. 50 procent av matavfallet summerar idag till 48 000 ton.”

Familjebostäders synpunkter:

- Familjebostäder vill påpeka att en procentuell nivå för stadens matavfallsinsamling är ett mer ändamålsenligt mål. Enligt EU:s avfallshierarki är målet att minska avfallsalstring överordnat målet att återvinna avfall. Lyckas de satsningar som görs inom området att minska avfallsalstringen finns risk att målkonflikt uppstår mellan det absoluta målvärdet och det relativa. Minskar den totala mängden avfall så kan 50 procent av matavfallet från hushåll m.fl. motsvara en mindre mängd än 48 000 ton. Därför förordar Familjebostäder att målet definieras i termer av procent.

Punkt 2.3 Nuvarande insamlingssystem för matavfall

2.3.4.2 Matavfallskvarnar anslutna till avloppsledningsnätet

”I avloppsreningsverket hamnar stora delar av matavfall i det slam som behandlas biologiskt genom rötning, vilket möjliggör utvinning av biogas. Näringsämnena samlas i den rötrest som lämnar rötkammaren. Vid denna typ av samrötning mellan matavfall och avloppsslam utvinns alltid biogasen som uppgraderas till fordonsgas. Rötslammet certifieras enligt REVAQ och kan sedan användas i konventionellt jordbruk och inom skogbruket”.

Familjebostäders synpunkt:

- Utvärdering av hur rötslammet faktiskt hanteras och vilken mängd som slutligen hamnar inom jord- och skogsbruk bör göras årligen.

Punkt 2.5 Avfallstaxan

”Dagens taxekonstruktion styr så att fastighetsägaren har en avgift som beror på hur mycket avfall som lämnas, hur hämtförhållandena ser ut och hur ofta hämtning sker... För verksamheter och flerbostadshus är taxa för separat insamling av matavfall jämfört med taxa för hushållsavfall cirka 40 procent lägre. Detta är dock inte den faktiska subventioneringen av den separata insamlingen, denna uppgår under 2011 till 84

procent.”

Familjebostäders synpunkter:

- Det är viktigt att taxekonstruktionen baseras på en långsiktig plan för hur avfallshanteringen ska finansieras. Detta för att stora investeringar ska kunna beräknas utifrån en avfallstaxa som inte kommer att förändras inom närtid. Om subvention införs i taxekonstruktionen är det viktigt att den är beständig.

Punkt 3. Förslag på åtgärder för att öka insamlade mängder

”För att öka insamlingen och behandlingen av matavfall inom staden så att 50 procent av allt matavfall i Stockholm kan behandlas biologiskt och produktionen av biogas öka genom rötning av matavfall kräver en kombination av lösningar...”

Familjebostäders synpunkter:

- Kapacitet och lokalisering av behandlingsanläggningar omnämns i materialet. Det framgår dock inte om separat biogasanläggning för endast matavfall omfattas av förslaget. En plan för att förhindra att matavfall och avloppsslam blandas bör utarbetas inför utformningen av behandlingsanläggningarna.

Punkt 3.1 Koppling mellan biogasstrategi och handlingsplan

”Staden arbetar redan idag utifrån en biogasstrategi vars syfte att visa hur staden kan arbeta för att möta efterfrågan på biogas...”

Familjebostäders synpunkter:

- Familjebostäder vill poängtera att det är ett riktigt val att utforma en långsiktig plan för biogasproduktion för att förutsättningar ska finnas att nå de långsiktiga målen avseende biogasproduktion, kopplat till det nationella målet om insamling av matavfall för biologisk behandling så att växtnäring och energi tillvaratas. Familjebostäder utgår från att en liknande strategi tas fram avseende tillvaratagande av växtnäring, med syfte att långsiktigt verka för att växtnäring från matavfall kan återföras till jord- och skogsbruk, vilket är uttryckt i det nationella målet.

”Slutligen integrerar handlingsplanen biogasstrategins förslag om exploateringskontorets och stadsbyggnadskontorets ansvar att säkerhetsställa bra matavfallslösningar i nyproduktionen i planens målstruktur.”

Familjebostäders synpunkter:

- Familjebostäder vill poängtera att exploateringskontoret och stadsbyggnadskontorets kravställning på effektiva matavfallslösningar i nyproduktion kräver beslut i tidigt skede för att nyproduktionen ska ha

möjlighet att uppfylla kraven i handlingsplanen.

Punkt 3.4 Optisk sortering

3.4.1 Systembeskrivning

”Systemet optisk sortering är att hushållsavfallet läggs i skilda påsar av olika färg. Varje typ av avfall (fraktion) har sin egen färg på påsen t. ex grön påse för matavfall och vit påse för övriga hushållsavfall.”

Familjebostäder synpunkter:

- Familjebostäder vill poängtera att optisk sortering är ett försöksprojekt som startats under 2013 och kommer att utvärderas och verka som underlag för vidare beslut för hantering av matavfallsinsamling. Detta bör framgå i materialet.”

3.4.2 Kapacitetsbehov behandling

Behandlingskapacitet vid upphandlad behandling av rötning utanför Stockholm.

”Om inte kapacitet för behandling av såväl fast som flytande matavfall skapas inom staden måste behandling göras vid upphandlade anläggningar utanför staden.”

Familjebostäders synpunkter:

- Det är av vikt att samma krav ställs vid upphandlad behandling av matavfall utanför staden som vid behandling av matavfall inom Stockholm.

Punkt 3.7 Förslag till kommande avfallstaxa

”Taxan ska vara sådan att matavfallsinsamling för boende är frivillig ... utformningen av taxan ska vara sådan att de som inte väljer att sortera ut matavfall får en avsevärt högre taxa jämfört med de som väljer att vara med i systemet.”

Familjebostäders synpunkter:

- Familjebostäder delar synsättet att systemet för matavfallsinsamlingen ska vara frivilligt att ansluta sig till liksom att taxan ska vara avsevärt högre för de hushåll som väljer att vara utanför jämfört de som är med i systemet.

Sammanfattning förslag

För att uppnå målet om 48 000 ton matavfall krävs följande:

- 3) att samtliga nuvarande insamlingsmetoder och optisk sortering används
- 4) att minst 83 % av flerbostadsfastigheter ansluts till matavfallsinsamlingen...”

Familjebostäders synpunkter:

- Familjebostäder rekommenderar att målstyrning under punkt 2 uttrycks som procenttal av det totala antalet hushåll i flerbostadsfastigheter som ansluts istället för procenttal av antalet flerbostadsfastigheter. Antalet lägenheter i en flerbostadsfastighet kan variera betydligt och uttrycket hushåll i flerbostadsfastigheter är därför mer precist.
- Familjebostäder rekommenderar att ytterligare en punkt tillförs sammanfattningen av förslaget, en nionde:
 - 9) Etappvis utvärdering av samtliga insamlingssystem för uppföljning av hur respektive system bidrar till det nationella målet om insamling av matavfall för biologisk behandling så att växtnäring och energi tillvaratas. Utvärderingen bör göras 2015 och 2018 som underlag för vidare beslut om utbyggnad av insamlingssystem.

Micasa

Utgångspunkter och mål i handlingsplanen som påverkar Micasa Fastigheters verksamhet

Mål som ska vara uppfyllda senast under år 2018:

- 50 % av det totalt tillgängliga matavfallet i Stockholm ska samlas in
- Alla verksamheter som staden driver ska ha system för insamling av matavfall

Som tillgängligt matavfall räknas matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker.

Dessa mål påverkar Micasa Fastigheter i hög grad och bolaget ska under år 2013 och framåt öka möjligheter till insamling av matavfall i sitt fastighetsbestånd.

1.1 Syfte med matavfallsinsamlingen och

2.3.4 Matavfallskvarnar

Micasa Fastigheter förutsätter att frågan om utnyttjande av rester efter samrötning av matavfall och avlopp får en tydlig strategi så att även växtnäring utnyttjas i så hög grad som möjligt.

Det finns en risk att en otydlig strategi inte stimulerar till att installera kvarn direkt kopplat till avlopp eftersom det medför att matavfall direkt blandas med avloppsvatten.

2.5 Avfallstaxan

Micasa Fastigheter anser att det är viktigt att systemet för taxor är stabilt och tydligt. Det är positivt med en lägre taxa om fastigheten kan sortera matavfall. Det är olämpligt om taxan ser till mängden/graden av utsorterat matavfall, istället är det om möjligheten att sortera finns eller inte som ska spela roll.

Micasa Fastigheter kan erbjuda sina hyresgäster möjligheter att sortera matavfall men har begränsade möjligheter vad gäller att kunna påverka hyresgästers beteende.

3. Förslag på åtgärder för att öka insamlade mängder

Micasa Fastigheter är positiva till att handlingsplanen uppmuntrar till att flera olika insamlingsmetoder används. Bolagets fastigheter har olika typer av behov och förutsättningar, vilket gör att metoder behöver anpassas till byggnad och hyresgäst.

Att installera kvarnar och/eller tank är en relativt komplex fråga då det bland annat handlar om vem som ska stå för investering, drift och underhåll.

Att installera någon typ av avfallskvarn i befintliga fastigheter med gamla rör ser bolaget inte som något bra alternativ. Stopp i ledningar är ett stort problem redan idag. Eventuellt kan det vara aktuellt i nyproduktion, större ombyggnationer till seniorbostäder eller friliggande gruppboheter.

Micasa Fastigheter anser att det är en förutsättning att optisk sortering används för matavfall om stadens mål ska nås.

För att få nya hyresgäster (t.ex. privata vårdgivare och lokalhyresgäster) att sortera matavfall utreder Micasa Fastigheter möjligheten till att ställa krav i hyresavtal.

3.2 Fördelning av mängd mellan olika kundgrupper

”Kostnad för investering med ytterligare en tank för matavfall uppgår till ca 50 000-100 000 kr per anläggning. Restaurangägaren ansvarar för denna investering.”

Micasa Fastigheter poängterar att det kan vara komplicerat att hitta lämpliga lösningar för typ av utrustning och juridiska frågor avseende ägande och drift.

3.3 Optisk sortering

Micasa Fastigheter är positiva till en anläggning för optisk sortering. Många fastigheter har små utrymmen för avfall eller sopsug, vilket begränsar möjligheterna för tank eller kärl. Avloppsrör klarar inte alltid av installation av kvarn.

Optisk sortering är även enkelt och smidigt för hyresgästerna. Systemet är en förutsättning för att kunna nå de höga målen avseende matavfallsinsamling.

3.4 Kostnadspåverkan

”Stadens insamlingskostnad från restauranger förutsätter en investering av fastighetsägaren på 50 000-100 000 kronor i tankutrustning kopplad till fettavskiljare”.

Även här tar det resurser i anspråk för att anpassa bland annat städning, ansvar och skötsel av anläggningen.

3.5 Förslag till kommande avfallstaxa

Taxa föreslås vara utformad så att matavfall för boende är frivillig men för restauranger som serverar fler än 25 portioner per dag föreslås ett obligatorium. Taxan ska justeras för ökade kostnader som kommer av insamling och behandling av matavfall, jämfört med 2013 beräknas kostnaden öka med 23 %.

Micasa Fastigheter ser positivt på en stabil taxa som är lägre när det finns möjlighet att samla in matavfall i fastigheten. Statistik föreslås baseras på möjligheten att samla in matavfall och inte utsorteringsgraden.

3.6 Behov av ytterligare utredning

För att uppnå målet krävs att minst 83 % av flerbostadsfastigheter ansluts till matavfallsinsamling.

Micasa Fastigheter anser att 83 % är ett högt ställt mål. För att målet ska nås förutsätter det att optisk sortering kan användas eftersom det inte kräver någon installation i boendetrymmen eller fastighet, samt att det kan användas oavsett fastighetens utrymmen avsedda för sophantering.

Ökad kostnad för avfallstaxor kan leda till en högre hyra för bolagets hyresgäster. Om optisk sortering blir den dominerande typen av insamling minimeras ökad kostnad för exempelvis ombyggnation och installation av kvarnar.

Svenska Bostäder

Svenska Bostäder ser positivt på ambitionen att öka insamlingen av matavfall i Stockholms stad.

Svenska Bostäder anser att införande av optisk sortering av hushålls- och matavfall är en nödvändig förutsättning för att målet om insamling av 50 procent av matavfallet ska uppnås till 2018. För att uppnå målet måste kapaciteten för att ta hand om och behandla matavfallet vara säkerställd och tidplanen för att till exempel bygga en optisk sorteringsanläggning kunna följas. Svenska Bostäder ställer sig dock tveksamt till om detta är realistiskt på så kort tid.

Svenska Bostäder anser att målet för matavfallsinsamlingen konsekvent ska formuleras som "50 procent av matavfallet". På några ställen i handlingsplanen (bland annat under avsnitt 1.2 och i sammanfattningen på sidan 23) hänvisas till att målet är "48 000 ton av matavfallet". Denna avfallsmängd är en uppskattning av nuläget, men förutsättningarna kan ändras under kommande år (till exempel på grund av minskad total avfallsmängd eller ökad inflyttning till Stockholm) varför en procentsats är mer relevant som målformulering.

För att uppnå största möjliga miljönytta med insamlingen av matavfall, är Svenska Bostäders åsikt att anläggningar och system måste lokaliseras och utformas så att transportbehovet blir så litet som möjligt. Att använda anläggningar utanför stadens gränser för att behandla matavfallet kan vara nödvändigt under en uppbyggnadsfas, men bör därefter undvikas så långt det är möjligt. Annars riskerar transporternas miljöpåverkan att ”äta upp” vinsterna med matavfallsinsamlingen

Svenska Bostäder anser vidare att det är nödvändigt att dagens befintliga metoder samt nya metoder för matavfallsinsamling ska få användas. Förutsättningarna för respektive fastighet ska avgöra vilken metod för matavfallsinsamling som passar bäst och därmed väljs. Detta ska gälla i både befintliga fastigheter och vid nyproduktion.

Svenska Bostäder förutsätter att även optisk sortering kommer att räknas som insamlingsmetod i följande punkt under avsnitt 4.4.3:

- I samtliga nybyggnadsprojekt som planeras från och med 2012 ska normalt insamlingsmöjlighet av utsorterat matavfall alltid finnas.

Det bör framhållas tydligare i handlingsplanen att både växtnäringen och energin från matavfallet ska utnyttjas. Det står i syftet (1.1) men längre fram i handlingsplanen är det främst energin/biogasen som framhålls. För att säkert kunna omhänderta växtnäringen från matavfallet behöver detta hanteras separat från avloppsvattenslam, till exempel i en egen rötkammare.

Att minst 83 procent av flerbostadsfastigheterna ska anslutas till matavfallsinsamling är ett mycket högt mål anser Svenska Bostäder. Svenska Bostäder tolkar målet så, att det är uppfyllt om minst *83 procent av hushållen* i flerbostadsfastigheterna erbjuds möjlighet att samla in matavfall. Svenska Bostäder ser som sitt ansvar att tillhandahålla möjligheten för hyresgästerna att utsortera sitt matavfall. Däremot kan vi inte påverka våra hyresgäster att faktiskt sortera, mer än att informera dem om möjligheten.

Enligt handlingsplanen kommer den utökade matavfallsinsamlingen att medföra en taxehöjning. För dem som väljer att inte utsortera matavfall blir taxan ännu högre än för dem som sorterar. Det sistnämnda är en rimlig ståndpunkt enligt Svenska Bostäder. För flerbostadsfastigheter måste detta innebära, att om fastigheten är ansluten till matavfallsinsamling blir en ytterligare höjd taxa inte aktuell för denna fastighet. I vilken omfattning hyresgästerna i fastigheten sedan använder sig av systemet, kan inte vara avgörande.

Svenska Bostäder vill slutligen lyfta fram att utbyggnaden av matavfallsinsamlingen kommer att innebära ökade kostnader för företaget, bl.a. till följd av taxehöjningen och att vissa investeringar krävs, till exempel i lägenheterna i och med införandet av optisk sortering. Dessutom kommer behovet av informationsinsatser och praktisk hantering av till exempel påsar och annan utrustning att öka. De ökade kostnaderna kommer i slutändan att leda till höjda hyror för våra hyresgäster.

SISAB

SISAB ställer sig positivt till handlingsplanens mål om en ökad matavfallsinsamling och biogasproduktion och deltar gärna på det sätt som SISAB själv beskrivit i bilagda handlingsplan. SISAB vill också framhålla vikten av information till skolor och förskolor som skapar förståelse och engagemang. Maskinella lösningar förespråkas i handlingsplanen men är också dyrare att investera i. Ansvar för att få ut information bör rimligen ligga hos utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna med stöd av trafikkontoret och miljöförvaltningen.

SISAB instämmer i stadsledningskontorets slutsats att investeringskostnaderna kommer att variera på grund av de objekts olika förutsättningar och att förutsättningarna behöver klarläggas i ett fortsatt utredningsarbete. I detta utredningsarbete har SISAB som fastighetsägare självklart en viktig roll.

SISAB anser dock att uppdraget att ta fram investeringsplan ska ges till utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna. Främsta skälet är att SISAB saknar ekonomisk rådighet över dessa investeringar. Ansvar för avfallshanteringen i SISAB:s fastigheter (enligt ramavtal mellan SISAB och Stockholms stad) ligger hos hyresgästerna. Ett annat skäl är att man då kan inkludera de skol- och förskoleverksamheter som är inhysta hos andra fastighetsägare än SISAB.

SISAB är redo att genomföra utredningar av de praktiska förutsättningarna att anpassa sina fastigheter till olika system för matavfallssortering. Detta utifrån de direktiv och ekonomiska ramar som ges av nämnderna i uppdrag till SISAB.

Stockholms Hamn

Stockholms Hamnar stöder utvecklingen med en ökad andel insamlat matavfall för minskad miljöbelastning och för ökad produktion av biogas för fordonsbränsle, vilket minskar utsläppen av partiklar och kväveoxider. Biogasen kan särskilt som ett alternativt bränsle för den tunga fordonstrafiken i storstäder, bidra till en minskad användning av fossila bränslen.

En omhändertagande av 50 procent av tillgängligt matavfall i Stockholm skulle generera hela 4,7 miljoner kubikmeter fordonsgas. Detta skulle dock kräva ökad förbehandlings och rötningskapacitet samt en mer effektiv kommunal insamling med bland annat separata kärl, bottentömmande behållare, separata tankar, containers och fler inkopplade avfallskvarnar.

Avfallskvarnar ger dock ett relativt lågt energivärde från matavfallet och har dessutom, jämfört med insamling via kärl, den högsta kostnaden. I vissa fall kan dock kvarn vara den enda tekniskt möjliga lösningen.

Stockholms Hamnar delar uppfattningen att det är viktigt att matavfallsinsamlingen från stadens egna verksamheter, som skulle kunna bidra med 3 700 ton av 48 000 ton (målvärdet för 2018), blir bred och omfattande. Än mer betydelsefullt är naturligtvis en framgångsrik matavfallsinsamling från stadens övriga hushåll och verksamheter, vilket utgör en betydligt större andel av samlingsmålet.

Det gäller dock att handlingsplanen genomförs på ett sådant sätt att de

verksamheter som producerar mest matavfall också tydligt prioriteras i planen och att dyra lösningar, såsom exempelvis avfallskvarnar för mindre avfallsproducerande verksamheter, blir mindre prioriterade.

Stockholms Hamnar avser att studera möjligheterna för hyresgäster/arrendatorer att lämna matavfall och särskilt dem med restaurangverksamhet. Den risk som finns som hinder för genomförandet är att kunder hos hamnen anser att miljönyttan av matinsamling blir mycket låg, på grund av liten tillgång på matavfall och höga insamlingskostnader.

Beträffande insamling av matavfall från fartyg kommer en utredning av rederiernas möjlighet och intresse av att lämna matavfall att ske. Matavfall från kryssningsfartyg och annan internationell trafik måste utredas särskilt på grund av nuvarande regler om särskild hantering och att det betraktas som riskavfall.

Stockholm Vatten

Stadsledningskontoret (SLK) har tillsammans med Stockholm Stadshus AB arbetat fram en handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling. Stadsledningskontoret har lämnat förslag till beslut som rotel I remitterat till Stockholm Stadshus AB som i sin tur remitterat ärendet till Stockholm Vatten (SV) för synpunkter.

SLK föreslår att Stockholm Stadshus AB uppmanas utreda förutsättningar och kostnader för en ökad förbehandlings- och mottagningskapacitet i Henriksdal i enlighet med handlingsplanens intentioner. Sedan handlingsplanen togs fram har förutsättningar för Henriksdal att ta emot, förbehandla och röta hela den mängd matavfall som föreslås i handlingsplanen förändrats och därför föreslår SV att även alternativa placeringar för mottagning, behandling och rötning utreds i syfte att maximera biogasproduktionen.

För att säkerställa en ökad produktion av biogas i Stockholm så föreslår SV att avdelningen Avfall på Trafikkontoret i sin helhet överförs till SV. Förslagsvis placeras avfallshantering i ett dotterbolag till Stockholm Vatten AB och blir därmed ett systerbolag till Stockholm Vatten VA AB. Detta säkerställer att va-taxa och renhållningstaxa hålls åtskilda. Upphandlingsfrågor och möjligheten till ett närmare samarbete underlättas vilket innebär att förutsättningar för en optimal och kostnadseffektiv verksamhet i syfte att maximera biogasproduktionen kan bedrivas samt att föreslagen förändring förbättrar möjligheten för att tidplanens integritet kan upprätthållas. De juridiska och praktiska svårigheterna med att uppfylla intentionerna i handlingsplanen skulle i och med denna organisatoriska förändring i sin helhet vara lösta.

I övrigt bifaller SV upprättat förslag till beslut.

Övriga

Biogas Öst

Biogas Östs remissvar daterat den 21 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Inledning

Biogas Öst vill inledningsvis tacka för förtroendet som remissinstans. Det är positivt att Stockholm stad inhämtar synpunkter i det ”storregionala” perspektivet och har en tydligt uttryckt vilja att samarbeta med Biogas Öst och andra aktörer i sin omvärld.

Vi ser också mycket positivt på att Stockholms stad via den aktuella handlingsplanen på allvar positionerar sig på matavfallsområdet och sätter upp mycket ambitiösa insamlingsmål för det organiska avfallet i förhållande till nuläget. Vi är övertygade om att det är av stor vikt att Sveriges (till invånarantalet) största kommun är ett föredöme; lokalt, regional och nationellt. Stockholm stad har alla möjligheter att på sikt bli ett viktigt draglok i regionen inom detta område.

Biogas Östs synpunkter

Vi anser att handlingsplanen är ambitiös och väl genomarbetad. Vi ser mycket positivt på att staden driver på utvecklingen genom att sätta mer ambitiösa mål för eget drivna verksamheter, och vi delar bedömningen att detta är helt nödvändigt för att det övergripande målet ska nås.

Vi delar också synen att det sannolikt krävs en palett med en rad olika tekniska lösningar för insamlingen om man ska kunna nå de högt ställda målen. Däremot anser vi att ”matavfallskvarnar anslutna till avloppsledningsnätet” inte bör användas annat än då ingen annan teknisk lösning är varken fysiskt eller ekonomiskt möjlig. Som diskuteras i handlingsplanen finns inga säkerställda belägg för hur mycket biogas som ev. går förlorad då matavfall transporteras genom avloppsnätet. Vi anser dock att man i mesta möjliga mån bör hålla olika materialströmmar åtskilda för att bättre säkerställa återföringen av rötrest/biogödsel till produktiv mark. Om separat insamling av matavfallet dessutom visar sig ge mer biogas till en lägre total kostnad får det ses som en stor bonus. Att däremot eftersträva moderna tekniska lösningar med kvarn till separat tank där så är möjligt är mycket positivt.

Den ”omvärldsanalys” av befintlig och kommande behandlingsskapacitet i och utanför länet som gjorts bör uppdateras. Särskild noga bör man följa vad som sker vid Sofielund i Huddinge invid SRV:s förbehandlingsanläggning. Kartan ritas ständigt om och förutsättningarna är aningen oklara i flera fall, möjligen motiverar detta att förordna behandling i egen regi? I det alternativ då staden själv bygger och äger behandlingsanläggning/ar har man såväl fysisk som ekonomisk kontroll över denna del av avfallshanteringen på lång sikt. Detta kan även ses som en positiv och tydlig signal till andra aktörer på en ännu inte helt mogen marknad.

Vi instämmer helt i föreslagen utformning till framtida avfallstaxa och det är positivt att taxestyrning förordas utöver obligatorium för ”storkök”. Vår erfarenhet från kringliggande regionen (i den mån det går att generalisera) är att störst framgång

har nåtts i de kommuner som har frivilliga men taxestyrd system, kompletterade med ambitiös och återkommande kommunikation till användarna.

Det konstateras av de kommunala bostadsbolagen (avsnitt 4.4.2, sidan 33) att ”för att nå de föreslagna insamlingsmålen under år 2018 måste de idag befintliga insamlingssystemen för blandat hushållsavfall och matavfallskvarnar kopplade till ledningsnätet användas”. Samtidigt nämns (s. 15 och s. 27) att avfallskvarnar kopplade till ledningsnätet bedöms ha vissa nackdelar ur biogassynpunkt, samt att ett omfattande system med kvarnar kopplade till nätet också riskerar att bli mycket dyrt (s. 15). Hög ambitionsnivå och viss ”fartblindhet” bör inte bli en anledning att bygga fast sig i ett dyrt och (ur biogassynpunkt) mindre bra system med kvarnar.

Vår viktigaste, och avslutande, synpunkt till genomförandearbetet är att vikten av kommunikation med användarna inte får underskattas. Inget system i världen kan kompensera full ut för användarens ovilja eller okunskap. Insamlade mängder, och kvalitén på desamma, är helt beroende av återkommande, tydliga och ambitiösa informations- och kommunikationsinsatser! Därför bör man också välja ett system som medför att mängder och kvalitet (och producerad biogas) är enkelt att följa upp och återkoppla till användarna. Att inhämta synpunkter genom ”stadsmiljöenkäten” är bra, och upprättande av en kommunikationsplan likaså. Vi vill dock poängtera att inspiration och lärdomar bör inhämtas även från andra län/kommuner i regionen, också Biogas Öst kan vara behjälpliga här –

Stockholms stad har satt upp mycket ambitiösa mål för framtiden, men det finns gott om goda erfarenheter att ta del redan idag.

Biogasakademin

Biogasakademins remissvar daterat den 14 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Biogasakademin välkomnar med stor glädje det ansvarstagande och den initiativrikedom som ligger bakom handlingsplanen. Ambitionsnivån är hög i relation till dagsläget. Mot bakgrund av det skriande behovet av globala föredömen på klimatområdet vore å andra sidan allt annat ansvarslöst. De faktum att staden 1) i praktiken nonchalerat det till 2010 nationellt satta insamlingsmålet 35 % för matavfall och 2) i närtid riskerar vitesförelägganden från EU mot bakgrund av höga föroreningshalter i stadsluften, gör den nya höga ambitionsnivån både ändamålsenlig och angelägen för såväl stockholmarnas hälsa som ekonomi.

Dispositionen med stadens alla egna verksamheter som föredömen och föregångare bedöms som en god strategi.

Liksom det uttalade tredelade syftet:

1. tillvaratagandet av avfallets innehåll av fosfor och kalium.
2. ersättandet av importerade fossila bränslen med lokalt producerad biogas.
3. mindre hälsoskadlig stadsluft som en konsekvens av biogasfordons låga utsläpp av partiklar och kväveoxider.

Mycket kan berömmas av planens bredd och detaljkunnande. I syfte att göra den ännu bättre lämnas här synpunkter ordnade under följande rubriker:

1. Insamlingsmetoder
2. Samordning operativt och kommunikativt.
3. Hur får man fler stockholmare att sortera mer?

1. Insamlingsmetoder:

Ur handlingsplanen:

"Samtliga bostadsbolag anser att det i första hand är maskinella lösningar som bör förordas för insamling av utsorterat matavfall. Insamling av blandat hushållsavfall i kärl är en lösning som sällan används vid nybyggnation och också allt oftare tas bort i samband med ombyggnationer. Att då samla in matavfall i kärl som ställs in i till exempel befintliga miljörum är en tillbakagång till ett gammalt system. Det finns också en stor risk att arbetsmiljö- och sanitära problem kan uppstå och det kan dessutom vara svårt att hitta utrymmen där kärlen kan placeras."

"Bolagen har med hänsyn till sin relativt begränsade erfarenhet av olika insamlingssystem för matavfall i detta skede inte tagit ställning till för- och nackdelar med olika maskinella lösningar, utan förutsätter att de fungerar om de finns tillgängliga som insamlingssystem via Trafikkontoret och att det är tillåtet att installera matavfallskvarnar. Familjebostäder framför dock de fördelar de anser finns med insamling i botten tömmande behållare", se rubriken "Nulägesbeskrivning utifrån

rådighet, Familjebostäder”.

Frågor:

1. På vilken grund är de kommunala bostadsföretagen så överens om "att det i första hand är maskinella lösningar som bör förordas för insamling av utsorterat matavfall"?

2. Dokumentet hävdar också vad gäller flerfamiljsbostäder: "att... samla in matavfall i kärl som ställs in i till exempel befintliga miljörum är en tillbakagång till ett gammalt system." Som gammalt = dåligt. Baserat på vad?

Resonemang:

Dålig kvalitet och/eller dåligt utbyte med både sopsug och nedgrävda behållare

I Göteborg ger endast *en av fyra* stationära sopsugsanläggningar tillräckligt hög kvalitet på matavfallet för att det skall lämpa sig för biogasproduktion. Mängdmässigt är utbytet per hushåll med sopsugsinsamling mycket mindre än för hushåll med separat kärllhämtning. Samma erfarenheter har gjorts i både Malmö och Stockholm. I Hammarby Sjöstad har på motsvarande sätt olåsta nedkast resulterat i undermålig sorteringskvalitet. När man sedan satt lås på behållarna har kvaliteten blivit bättre, men mängderna mycket små.

Familjebostäders erfarenheter av nedgrävda behållare talar samma språk. Bastuhagsvägen 15 och 35 tar emot matavfall från 158 hushåll. Under 2012 hämtade mängder från dessa två nedgrävda behållare ger ett utbyte motsvarande 14 kg matavfall/hushåll/år. Motsvarande siffra i Avfalls Sveriges rapport från 2009 för hushåll med separata kärl och papperspåsar var 135 kg/hushåll.

Ovanstående rapporter och andra erfarenheter talar för att det inte är korrekt att som "Bolagen" anta att "maskinella system fungerar om de finns tillgängliga". Istället fodras en långvarig motivations- och informationsprocess för att som Västerås nå både god kvalitet och störst mängd per invånare. I detta arbete är det viktigt att kunna analysera sorteringskvaliteten från varje källa, oavsett Optibag eller som idag papperspåsar. För att sedan återkoppla, uppmuntra och informera i de bostadsområden där det behövs, precis som Trafikkontoret idag gör med alla restauranger och hotell man samarbetar med. Nedgrävda behållare eller sopsug

("maskinella lösningar") ger inga sådana möjligheter till granskning av kvaliteten från enskilda källor och ger därför inte underlag för effektiva, riktade återkopplingar och informationsinsatser. Och kanske är det därför både kvalitet och/eller utbytet förblir otillfredsställande i dessa system, trots fleråriga förbättringsförsök. (Hammarby Sjöstad i Stockholm, Bo01 i Malmö, Eriksberg i Göteborg) Dessa system blir sårbara eftersom det räcker att ett fåtal gör fel för att hela avfallsfraktionen skall tappa kvalitet. Systemet erbjuder dock ingen möjlighet att identifiera vilka av användarna som behöver mer information.

Sanitära problem med nedgrävda behållare

I en rapport från Avfall Sverige (U2010:10) välkomnas bruk av nedgrävda behållare i samband med källsortering av hushållsavfall *med undantag av*

matavfallsfraktionen. Skälet till det är att dålig lukt är vanlig och att en komposteringssprocess påbörjas redan i behållaren.

Därför bör nedgrävda behållare eller sopsugslösningar *inte* användas för insamling av matavfallsfraktionen från flerfamiljshus. .

Bättre utbyte av insamling i separata kärl

Enligt Avfall Sveriges rapport B 2009:01 anges den genomsnittliga mängden utsorterat matavfall i hushåll (medelvärde villor/lägenheter) där bruna papperspåsar används till 185 kg/år. I hushåll där färgade plastpåsar, s.k. Optibagsystem användes var motsvarande mängd matavfall 122 kg. Mot bakgrund av det menar vi att det som *komplement* till Optibagsystemet finns alla anledningar att *i största möjliga utsträckning* införa papperspåse/separat kärl i miljö- eller soprum även i flerfamiljsbostäder.

För att rapporten ovan visar att systemet med papperspåse ger 50 % mer utsorterat matavfall vilket ur alla aspekter är resurssmart.

I realiteten förekommer idag säckhämtning på en mängd ställen där förutsättningarna för rullbara kärl är utmärkta. Ref: Anders Frelin/Brf XX, Upplandsgatan. Björn Sobry Brf Harvpinnen, Östgötagatan. Henry Barman, Bf Gnistan, Hagagatan.

Låt gärna Optibagsystemet lösa källsorteringsutmaningen i fastigheter där 140 liters rullkärl omöjligt kan användas, typ Gamla Stan. Men introducera av ovanstående skäl systemet endast i de fastigheterna. För maximal mängd matavfall bör alltså sopsug och nedgrävda behållare inte användas, och Optibagsystemet i så liten utsträckning som möjligt.

Förslag:

Låt Trafikkontoret/Avfall i samarbete med Miljöförvaltningen omgående inspektera stadens samtliga hämtställen som idag har säckhämtning. Erbjud därefter de kunder vars soprum lämpar sig för hämtning i kärl en ekonomisk kalkyl för införande av matavfallsinsamling i papperspåse. Gör denna inventering före dimensionen av projekterad Optibaganläggning fastslås.

(Att nedgrävda behållare och sopsugssystem inte är lämpliga för insamling av matavfall är det andra kunskapssprånget som förslagets utformare behöver våga ta. Det första var att inse att storskalig satsning på hushållskvarnar till avloppssystemet inte är en bra insamlingslösning.)

2. Samarbete, operativt och kommunikativt:

I slutet av 2012 finansierar Miljöförvaltningen en affischkampanj på Stockholms gator där man tackar de stockholmare som kör metanol eller biogasbil. En ökad kunskap om biogas och fördelarna för Stockholms miljö om fler invånare väljer biogasbilar kan kopplas till en motivation att källsortera sitt matavfall. Trots detta har Trafikkontoret, ansvariga för matavfallsinsamling, ingen kännedom om kampanjen. I november samma år redogör Miljöförvaltningen för hur man avvaktar en gemensam informationsstrategi kring matavfallsinsamling eftersom Stockholm fortfarande saknar

system för insamling i flerfamiljshus. Då har systemet med papperspåsar som används i över femtio bfr:er funnits till en subventionerad taxa i över åtta år.

Resonemang

Kommunikationen och samordningen mellan förvaltningarna i Stockholms Stad kan bli bättre.

Det nya högt ställda målet har mycket att vinna på en förbättrad samordning *mellan stadens förvaltningar* kring det nya målet. För;
en resurseffektiv kartläggning av möjliga insamlingskällor,
en bättre koordinering av informationsinsatser på gator, i utskick och i media
optimalt utnyttjande av de informationsytor som staden disponerar på till exempel bilar, fastigheter (Henriksdalsverkets fasad, t ex),
enhetligare riktlinjer för vilken slags fordon staden och upphandlade verksamheter använder,
föreslås en strukturerad samverkan mellan dessa.

Men också med andra aktörer med intressen som berör matavfalls-biogaskedjan. Till exempel genom företagssamarbetet Stockholms Klimatpakt eller Hagainitiativet bör privata aktörer med fastighetsverksamhet, livsmedelsproduktion eller -hantering inbjudas till samarbete. På samma sätt bör gemensamma projekt för exempelvis en ökad synlighet för värdekedjan skapas med företag inom transport- och fordonssektorn. Att SLL, SL och SVAB bör ingå i detta samarbete är en självklarhet dels med tanke på deras unika och mångåriga biogassatsning, dels deras enorma tillgång till kommunikationsytor. Allt i syfte att påskynda kunskapen om sambandet mellan en hållbar fordonsflotta och källsortering av matavfall, och därigenom öka motivationen att sköta sin källsortering.

Förslag:

Besluta om en tydligare struktur för det operativa samarbetet mellan stadens förvaltningar i den här frågan. Basen för detta bör vara insikten om att värdekedjan matavfallsortering -biogasproduktion-val av biogasdrivna fordon-fossilfria transporter-renare stadsluft har en mängd olika pusselbitar. Av detta skäl kan en mängd verksamheter och förvaltningar dels vara operativt betydelsefulla, men också bidra till att kommunicera effektivt och koordinerat kring källsortering, fordonsval, mm.

Dra inom fastighetssektorn (storkök, vårdfastigheter) nytta av det arbete och de erfarenheter man skaffat sig inom SLL / Locum men även från närliggande kommuners arbete med flerfamiljsbostäder. Inventera förutsättningarna och anpassa lösningar från verksamhet till verksamhet enligt beprövade modeller.

Breda initiativen i dagens rundabordssamtal kring biogasproduktion till att omfatta ett nätverk där företag och förvaltningar samarbetar för en gemensam strategi kring kommunikation och synlighet för värdekedjan matavfallssortering-biogasproduktion- val av biogasfordon i kollektivtrafiken. Uppenbara intressenter finns att hämta från Biogasakademins samverkansmötesprotokoll: Trafikkontoret, Miljöförvaltningen, Locum, Biogas Öst, Fastighetsägarnas Förbund, TMR, SL, Taxi

Stockholm, Svedavia, Stockholm Business Region Development (SBRD), VW Stockholm, Energigas Sverige och Scandinavian Biogas är några.

Skapa tillsammans med länets övriga kommuner ett koncept med egen symbol som kan ses på allt från Arlanda till entrédörrar till hotell, restauranger, livsmedelsbutiker, på taxibilar och biogasbussar. Allt för att lära och motivera både stockholmare och besökare att bidra till en hållbar kollektivtrafik genom att göra lägga sin del av biogaspusslet.

Eftersom allt klimatarbete får full effekt först när det når spridning globalt finns all anledning att försöka göra varje stockholmare från taxichaufförer till frisörer och baristas till en potentiella miljöinformatörer gentemot besökare från andra länder. Av samma skäl bör man söka bred förankring för gemensamma synlighetsprojekt. Dels med tanke på finansiering men också för god tillgång till informationsytter.

Både SBRD och Biogasakademien kan här spela en roll som koordinerande instans.

3. Hur får man fler stockholmare att sortera mer/vad behöver Tk för att nå det nya insamlingsmålet?

Ur handlingsplanen:

"Trafikkontoret är en mycket viktig aktör när det gäller att samla erfarenheter och arbeta med att skapa förutsättningar för att genomföra en utbyggnad av insamlingen i så snabb takt som föreslås."

"För att nå målet 50 procent insamlat matavfall av den totala tillgängliga mängden måste också hänsyn tas till att enligt plockanalyser som har genomförts så sorteras normalt endast cirka 45 procent av matavfallet från ett hushåll ut. Hur stor del av matavfallet som i praktiken är möjligt att sortera är naturligtvis beroende på många olika faktorer t ex hur användarvänligt insamlingssystemet är och hur bra informationsinsatserna till hyresgästerna fungerar. Trafikkontoret har angett att man anser att 83 procent av hyresgästerna hos de kommunala bostadsbolagen under 2018 ska ha möjlighet att lämna sorterat matavfall för att det ska vara realistiskt att nå det föreslagna målet. "

Frågor:

1. Hur ser Tk på det faktum att man inte kommit längre än man har?
2. Vilka resurser behöver man tillföras inom den nya planen?
3. Vad är det för åtgärder som man har i bakfickan för att få ordning på utbytet av systemen i Hammarby Sjöstad? "arbete pågår" enligt förslaget.

Resonemang

Stockholms Stads moderna historia när det gäller matavfall har visat en stadig men långsam ökning av insamlad mängd. Den övergång från fyra handläggartjänster till en och en halv som skedde efter maktskiftet 2006 och en envis politisk tro på hushållskvarnslösningen gav en mycket låg ökningstakt. Två tillförda deltidsvikarier ökade på 9 månader 2009 mängden med 20%, och ett utskick till stadens alla 32 000 villaägare hösten 2012 gav också ett positivt trendbrott i antal anslutna hushåll. Men

några nya tjänster har inte tillkommit.

Tyvärr räcker det inte med att ge "möjlighet att lämna sorterat matavfall", vilket erfarenheterna från Hammarby Sjöstad och Familjebostäders magra utbyte av sina "Molok:er" (ett fabrikat av nedgrävda behållare) tydligt visar.

Erfarenheter från införande av matavfallsinsamling både inom Landsting, flerfamiljsbostäder i innerstaden samt privata företag inom olika verksamhetsområden ger en entydig bild: det räcker inte att systemen finns tillgängliga för att sorterandet skall öka. Aktiva informationsinsatser med stor bredd (arbetsplatser, skolor, fastighetsägarforum, mm) och återkoppling

kvalitetsuppföljning är nyckelfaktorer i ett framgångsrikt arbete med att införa ett modernt, hållbart hanterande av matavfallsdelen av våra sopor.

I de kommuner som haft störst framgång med matavfallsinsamling från hushåll har man varit noga med att ha gott om informatörer som uppsöker och deltar i möten i hyresgästföreningar, brf:er och hos bostadsbolag. Man har också sett till att ha god tillgång till information via telefon och personella resurser vad gäller faktiska kontroller av sorteringskvalitet och återkoppling till varje restaurangägare, skola eller bostadsförening som har mer att lära om hur sorteringen görs bäst. Här välkomnas de seminarier som Trafikkontoret har i samarbete med Fastighetsägarna Stockholm.

I Biogas Östs utmärkta "Matavfall blir biogas- fem goda exempel" ger fem framgångsrika kommuner råd. "Utskick och hemsidor räcker inte... den personliga kontakten är viktigt" säger Sollentunas Kristina Sjöblom. Sverigemästarna Västerås som sedan flera år samlar in över 60% av hushållens matavfall nådde 80% av hushållen genom i tur och ordning: stormöten för 500 hushåll åt gången, möten i skolor och butiker, *dörrknackning* och därefter rundringning till hushållen.

I Göteborg, som på två år ökat sin insamling från 25 till 32 procent har sju heltidstjänster ägnats åt matavfallsinsamlingsinformation till 500 000 invånare. Motsvarande siffra för närmare en miljon Stockholmare är idag 2 tjänster. Utmärkt är att man enligt förslaget kommer att inrätta tjänster med denna funktion på de kommunala bostadsbolagen. Dock måste antalet tjänster som uteslutande arbetar med detta för stadens räkning öka radikalt om det ska finnas någon möjlighet att uppnå målet.

Förslag:

Inrätta handläggartjänster motsvarande det antal per invånare som använts i Västerås under införandefasen eller i Göteborg under 2011-12.

Ha utbildningar för yrkeskategorier med stor exponeringsyta mot medborgarna som taxichaufförer (Borås), frisörer (Borås), butikspersonal i snabbkök, baristas på mindre kaféer, etc. Detta utöver nödvändiga utbildningar av mer direkt påverkade grupper som till exempel fastighetsskötare, fastighetsägare, m fl.

Inför en konsekvent matavfallsinsamling ända in i fikarummen i *alla* kommunala verksamheter. Se också till att ha både insamlingskärl och hämtningsmöjligheter ombord på till exempel stadens fartyg. Man bör alltså propagera för källsortering av matavfall för biogasproduktion även i vissa miljöer där insamling kanske inte ger så

mycket avfall per kärl. Men där kärlet ändå blir en del av kommunikationen av beteendeförändringen och hållbarhet. Som en normalitet istället för ett undantag som bara förekommer på vissa platser där avfall uppstår.

Fastighetsägarna Stockholm

Fastighetsägarna Stockholms remissvar daterat den 20 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Synpunkterna nedan omfattar primärt flerbostadshus och fastigheter med kontor och andra kommersiella lokaler. Vi lämnar inte synpunkter rörande matavfallsinsamling i villor eller inom stadens verksamheter.

Ägarna av de flerbostadshus där det enligt handlingsplanen ska samlas in matavfall är medlemmar hos Fastighetsägarna Stockholm. Vår uppfattning är att medvetenheten om och acceptansen för ökad matavfallsinsamling ökar bland de boende. I allt högre grad efterfrågas möjlighet att separatinsamla matavfall som en miljögärning för den enskilde medborgaren. Fastighetsägarna Stockholm vill medverka till en sådan utveckling och vi ställer oss bakom stadens ambition att bidra till det nationella målet om 50 procent matavfallsinsamling till 2018.

Ur ett fastighetsägarperspektiv blir dock nationella mål och kommunala handlingsplaner omedelbart till praktiska utmaningar när de ska omsättas i praktiken. Avfallshantering är kanske det område där en fastighetsägare har flest praktiska utmaningar att lösa.

Ett återkommande problem är de arbetsmiljökrav som åläggs fastighetsägare, trots att denne inte är arbetsgivare. I relationen mellan den av kommunen upprättade entreprenören och dennes arbetstagare anses fastighetsägaren ha ett ansvar för arbetsställets utformning. Det är många av våra medlemmar som vittnar om att krav på hur arbetsplatsen ska vara utformad skiftar mellan olika entreprenörer och över tid. Fastighetsägare som investerat hundratusentals kronor för att åtgärda påstådda arbetsmiljöproblem får se sina nya lyfthjälpmedel stå oanvända när hämtningen blir för långsam med hjälp av dessa. Det är vidare vår uppfattning att arbetsmiljöskäl anföras, ibland i form av hot om hämtstopp, som en påtryckning för att fastighetsägare ska göra investeringar enbart i effektiviserande syfte. I denna fråga har kommunen som ensam beställare av hämtning ett ansvar som inte tagits.

Diskussionen om arbetsmiljöansvar blir särskilt aktuellt då nya insamlingsmetoder ska införas och taxehöjningar diskuteras. Insamling av matavfall kan ske med olika metoder och stadens handlingsplan pekar ut olidfärgade påsar med optisk sortering som ett huvudalternativ för flerbostadshusen. Även matavfallskvarnar anslutna till tank eller direkt till avloppsnätet diskuteras. De alternativa insamlingsmetoderna bör inte ställas mot varandra utan istället tillämpas parallellt och som komplement. Med flera möjliga insamlingsalternativ för fastighetsägaren förutsättningar att själv påverka och utforma sin avfallshantering efter de fastighetsvisa förutsättningarna.

Matavfall är en resurs. Ordet ”avfall” är inte korrekt och för tanken helt fel.

Boende och fastighetsägare finns tidigt i förädlingskedjan och kan idag inte tillgodogöra sig det förädlingsvärde som uppstår, utan istället är den gängse uppfattningen att de ska stå för investeringarna som krävs för att i senare led uppnå ett förädlingsvärde. Detta är i grunden en oacceptabel syn. Stadens handlingsplan indikerar ett behov av taxehöjningar på i storleksordningen 23 procent för att täcka nödvändiga investeringar. Erfarenhetsmässigt kan konstateras att denna nivå kan stiga ytterligare. Dessutom kan fastighetsägare komma att behöva investera i fastigheterna för att möta framtida krav på separat matavfallsinsamling. Dessa starkt ökade kostnader måste till slut hamna på hyresavier och avgifter till bostadsrättsföreningar. Stockholmarna får därmed en avsevärt mycket dyrare hantering av hushållssoporna.

För att öka intresset och incitamentet att bidra till ökad insamling bör staden utreda hur boende och fastighetsägare kan ta del av den ekonomiska förädling som uppstår. Det viktigaste sättet är givetvis att konkurrensutsätta hämtningen av matavfallet så att varje fastighetsägare själv via en upphandling kan välja entreprenör.

Smedlund Miljösystem AB

Smedlund Miljösystem AB:s remissvar daterat den 22 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Följande kommentarer på Handlingsplanen har som syfte att informera om befintlig kunskap och erfarenhet inom insamling av matavfall, och som till vissa delar eventuellt inte tidigare är känt av författarna till Handlingsplanen.

Vidare ges information om pågående utveckling av en ny förslutningsbar papperspåse för användning inom det optiska systemet.

Grundläggande värdering vid införande av insamlingssystem

- Så stor mängd matavfall som möjligt skall komma till behandling
- Så hög kvalitet som möjligt skall uppnås, d.v.s. att matavfallet har minsta möjliga grad av föroreningar och plast som kan försvåra för behandling och för återföring av biogödsel till odlingsmark
- Som en följd av detta skall systemet vara pedagogiskt och underlätta acceptans, förståelse och motivation hos alla deltagare i värdekedjan, särskilt hos dem som utsorterar matavfallet (hushåll, verksamheter etc.).
- Ett insamlingssystem skall ge förutsättningar att dels via rötning och biogas nyttiggöra matavfallens inneboende energi, och dels att kretsloppet sluts genom att biogödsel återförs till jordbruket.
- Ett system skall i sin helhet vara ett ekonomiskt bra val.

Kunskapskällor, sammanfattning av erfarenheter

En stor mängd kunskap och erfarenheter inom insamling av matavfall har byggts upp i Sverige de senaste ca 20 åren. Säkert är det mesta redan känt av författarna även om

det inte är omnämnt i Handlingsplanen, men kanske delar av nedanstående information är ny och kan bli till nytta.

Bland de viktigaste kunskapskällorna gällande insamling och behandling vill jag nämna:

- **Avfall Sverige:** Biologiska gruppen och Insamlingsgruppen
- **Waste Refinery:** kontaktperson Evalena Blomqvist
- **SP Sverige Tekniska Forskningsinstitut:** Hanna Hellström m.fl.
- **Miljö- och avfallsbyrån:** Jörgen Leander m.fl.
- **Sweco:** Peter Årsrud m.fl.
- **Kommuner och utförare** med egen erfarenhet av insamling och behandling

En rad studier och rapporter har genomförts där erfarenheter av insamlingssystem och behandling som gjorts hos olika kommuner är samlat.

Bland de rapporter som är av vikt inför en kommuns planering och beslut skall nämnas:

- **Avfall Sverige B2009:01** – Insamlade mängder matavfall i olika insamlingssystem i svenska kommuner. Nyckeltal och förutsättningar för insamlade mängder (Jörgen Leander, Hanna Hellström)
- **Avfall Sverige U2010:10** – Viktreducering, energiförlust och gasemissioner vid olika insamlingssystem av matavfall från hushåll (Lars Smedlund, Olle Ternald)
- **Waste Refinery Rapport WR31** - Kartläggning av utvecklingsarbete samt problem vid olika insamlingstekniker för matavfall (Gunilla Henriksson)
- **Avfall Sverige U2011:04** – Nationell kartläggning av plockanalyser av hushållens kärl- och säckavfall (Jörgen Leander och Malin Sernland)
- **Avfall Sverige U2011:19** – Hjälpmedel för introduktion av system för insamling av källsorterat matavfall (Christina Anderzén och Hanna Hellström)

Sammanfattande resultat av ovanstående rapporter vad det gäller skillnaden på plastpåsar och papperspåsar vid insamling av matavfall sammanfattas i:

- Papper ger 50% större mängd matavfall per anslutet hushåll och år – 180 kg jämfört med 122 kg för plastpåsar. Samtidigt styrs matavfallet i motsvarande mängd bort från restavfallet
- Papper ger 39% mer metan per anslutet hushåll än vad plastpåsar ger
- Papper ger 4-5 gånger högre renhet (rätt sorterat) än plast; 96% renhet med papper och 83% med plast. Renheten är central vid förbehandling och i rötningsprocessen samt i biogödselns kvalitet
- Papper ger 27% viktminskning (mestadels vattenavdunstning) från kök till behandlingsanläggning, plastpåsar ger 2-4% viktminskning, och motsvarande lägre transportvikter.
- Papper ger billigare förbehandling för central behandling

- Plastpåsar upplevs av hushållen som enklare att hantera än papperspåsar.

Sammanfattningsvis visar studierna att insamling av matavfall i papperspåsar är klart att föredra framför användande av plastpåsar. Anledningen till att papper ger bättre resultat är troligtvis att papper har en inneboende pedagogik, är en intuitiv budbärare till hushållen.

Optisk sortering

Optisk sortering i olikfärgade påsar har generellt flera fördelar, vilket också framhålls i Handlingsplanen. Dock har systemet en stor svaghet just vad det gäller fraktionen för matavfall eftersom man idag är tvungen att använda plastpåsar för matavfallet.

Utveckling av en förslutningsbar papperspåse

Som ett resultat av detta, utvecklar Smedlunds nu en förslutningsbar papperspåse för det optiska systemet, i syfte att finna en bättre lösning för matavfallet som förenar det bästa hos två system.

Biogödsel

I Handlingsplanen skrivs nästan inget om biogödselns kvalitet, utan fokuseringen är enbart på biogasen. Detta är olyckligt då det är mycket viktigt att återföra matavfallets näring och humus till åkermarken. Dels på grund av att man då minskar användningen av konstgödsel (och tungmetaller), och dels för att våra jordar under en lång tid har visat minskning av näringsämnen.

I en amerikansk rapport (Earth summit Report) sägs att utarmningen av mineraler i USA de senaste 100 åren ligger på ca 75%. I en engelsk rapport från deras Jordbruksdepartement sägs att mineraler i grödor under perioden 1947-1997 minskat i snitt 42% vad gäller 7 av de viktigaste mineralerna.

Även den pedagogiska aspekten är viktig att folks dagliga källsortering kommer till maximal nytta, och då måste biogödselns kretslopp slutas. Eftersom Stockholm är en så stor stad och har en hög ambition med insamlingen av matavfallet, påverkar vägvalen märkbart även det nationella målet för insamlingen.

Dessutom kan Stockholm bli ett föredöme om man lyckas bra med att uppfylla de grundläggande värderingar som punktades i början.

RESERVATIONER M.M.

Facknämnder

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Karin Gustafsson m.fl. (S) enligt följande.

Att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (V) enligt följande.

1. Delvis godkänna förslag till beslut
2. Därutöver anföras följande:

Det finns många positiva delar i liggande förslag till Handlingsplan för ökad insamling av matavfall, men i en snabbt växande stad får inte ambitionsnivån vara för låg. Vänsterpartiet förordar att målet för insamlat matavfall sätts till 70 % före 2017 års utgång.

Stockholm ligger långt efter många andra städer i Sverige när det gäller avfallshanteringen, och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna. Då skulle man kunna avveckla de gröna behållarna, ersätta dem med fastighetsnära insamling, och låta producenterna betala även fortsättningsvis, men till kommunen, och ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem.

Reservation anfördes av Sara Pettigrew m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att 70 % ska sättas som mål för matavfallsinsamling
2. Att öka differentieringen av avfallstaxan
3. I övrigt anföras följande

Den moderatledda majoriteten i Stockholm stad har försatt värdefull tid. Efter sex år av obrutet regeringsinnehav i Stockholm har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och där chans efter chans missats att bli

vägledande och föregångare. Miljöpartiet de gröna har påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm sedan 2006.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som nu ingår i Stockholms pilotstudie.

För att matavfallsinsamlingen ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. Biogasen ska användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig röttningskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning i första hand avsedd för Södertörnskommunernas behov.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Anna Bäcklund m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att 70 % ska sättas som mål för matavfallsinsamling
2. Att öka differentieringen av avfallstaxan
3. Att i övrigt anföra följande

Den politiska Majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid. Efter sex år av obrutet regeringsinnehav i Stockholm har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut.

I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och där chans efter chans missats att bli vägledande och föregångare. Oförmågan att offensivt hantera denna viktiga fråga har påtalats många gånger.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som nu ingår i Stockholms pilotstudie.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. Biogasen ska användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig rötningskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning är i första hand avsedd för Södertörns kommunernas behov.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

1. Att delvis godkänna förslag till beslut
2. Att därutöver anföras följande:

Det finns många positiva delar i liggande förslag till Handlingsplan för ökad insamling av matavfall, men i en snabbt växande stad får inte ambitionsnivån vara för låg. Vänsterpartiet förordar att målet för insamlat matavfall sätts till 70 procent före 2017 års utgång.

Stockholm ligger långt efter många andra städer i Sverige när det gäller avfallshantering, och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna. Då skulle man kunna avveckla de gröna behållarna, ersätta dem med fastighetsnära insamling, och låta producenterna betala även fortsättningsvis, men till kommunen, och ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem.

Fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Jakop Dalunde m.fl. (MP) enligt följande.

att delvis godkänna fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen
att därutöver anförda följande:

Vad gäller insamling av matavfall och andra biomaterial, för rötning, är Stockholm långt ifrån bäst i Sverige och ännu längre från att vara i världsklass. Trots att stadens höga densitet borde göra det enklare än för andra kommuner att effektivisera insamling av användbart avfall.

Miljöpartiet har kontinuerligt påtalat vikten av matavfallsinsamling och lagt förslag för hur den kan förbättras.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska än tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som ingår i Stockholms pilotstudie.

Äntligen ser vi ett trendbrott, och plötsligt ska Stockholm bli världsbäst. Vi ser positivt på detta, men lösningen är inte en enskild aktivitet. Vi behöver anpassa flera delar av samhället för att nå ända fram. Vår rekommendation är att börja med att samordna stadens egna verksamheter. Än finns ingen struktur för att, t ex alla förskolor, ska kunna samla in sitt matavfall för rötning.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar på flera ställen inom staden. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden själv har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm.

Biogasen kan användas främst som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge. Något som begärts från lokala stadsdelar.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig rötningsskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning är i första hand avsedd för Södertörns kommunernas behov.

Reservation anfördes av Sonja Pagrotsky m.fl. (S) enligt följande.

att delvis godkänna fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen
att därutöver anförda följande:

Det är positivt att staden nu äntligen påbörjar arbetet med matavfallsinsamling. För att hitta de bästa lösningarna för vår stad finns anledning att se över fler metoder än de som i den föreslagna planen anges. Det vanligast sättet att samla in matavfall är genom att en kommun helt enkelt delar ut matavfallsinsamlingspåsar som sedan samlas in. Det är inte säkert att det är det bästa sättet. För Stockholm, med stora trängselproblem, finns stort intresse att testa andra modeller som inte är beroende av lika täta turer. Sopsugar är ett sådant alternativ, vilket torde vara intressant när nya stadsdelar byggs men också för en del äldre stadsdelar. Gamla stan är en stadsdel som är tät och trång, och där företag, restaurang och boende befinner sig i en kulturhistoriskt känslig miljö. Sopsugssystem i Gamla stan bör övervägas.

Ett annat intressant alternativ är torrkonservering av matavfall. I ett sådant system uppförs en större behållare i anslutning till fastigheten. I behållaren kastas matavfallet efter det samlats in i påsar. Väl i behållaren torrkonserveras matavfallet för att sedan malas. På så vis tar matavfallet mindre plats, väger mindre och blir luktfritt. Det torkade matavfallet transporteras sedan med betydligt glesare turer till rötningsanläggningar där det blöts upp för att kunna rötas. Biogasutbytet av torrkonserverat matavfall är dessutom högre än av konventionellt insamlat matavfall, vilket gör att miljö- och energivinsterna ökar.

Enligt Avfall Sverige ger torrkonservering av matavfall fördelar vid sortering, lagring, insamling och behandling av hushållens matavfall, särskilt vid utvinning av biogas. Följande positiva effekter av torrkonserveringen har påvisats eller visats vara sannolika:

- Minskning av matavfallets vikt och volym med 75 %
- Minimerade avfallstransporter till exempelvis 1-4 gånger per år, beroende på lagringskapacitet
- Energiförbrukningen vid torkningen är endast 3,5 watt per timme och hushåll, vilket motsvarar förbrukningen för en energisnål TV i stand-by-läge
- Cirka 30 % högre biogasutbyte jämfört med konventionellt insamlat matavfall
- Ett luktfritt, lagringsbart och lätthanterligt material
- Stoppad nedbrytning som bevarar det färska matavfallets kvalitet
- Minimal manuell hantering för renhållningspersonal
- Mindre lukt, insekter och emissioner från sopkärl
- Inget lakvatten i sopbilar
- Torkning som konserveringsmetod upplevs som naturlig och lätt att kommunicera

Fördelarna med ett utbyggt system för att torrkonservera matavfall är många, särskilt i trängselns Stockholm. Den största kostnadsposten för ett torrkonserveringssystem är investeringen i själva torkanläggningen. Investeringen är på kort sikt något dyrare än för ett konventionellt matavfallsinsamlingssystem, men sjunker efter cirka 8 år för att bli betydligt billigare. Genom att titta på ett exempel från Göteborg ser vi att kostnaden under avskrivningstiden för torkanläggningen utslaget per lägenhet och år, blir 246 kr för det konventionella systemet och 284 kr för systemet med torrkonservering av matavfall. Efter ekonomisk avskrivning av torkanläggning blir kostnaden 246 kr för det konventionella systemet och 126 kr per lgh och år för systemet med torrkonservering av matavfall. För restauranger och butiker finns möjligheten att investera i en mindre torkanläggning, en så kallad biotork. Trafik- och renhållningsnämnden ska utreda förutsättningarna för att bygga ut ett system för att torrkonservera och samla in matavfall i Stockholm i stor skala, och påbörja ett eller flera pilotprojekt.

När staden får igång insamlandet av matavfall kommer det också finnas anledning att se över hur rötandet av matavfallet i stor skala ska ske. Trafik och renhållningsnämnden ska tillsammans med Miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en sådan plan.

Reservation anfördes av Sebastian Wiklund (V) enligt följande.

1. delvis godkänna kontorets förslag till beslut
2. därutöver anförda följande:

Det finns många positiva delar i liggande förslag till Handlingsplan för ökad insamling av matavfall, men i en snabbt växande stad får inte ambitionsnivån vara för låg. Vänsterpartiet förordar att målet för insamlat matavfall sätts till 70% före 2017 års utgång.

Stockholm ligger långt efter många andra städer i Sverige när det gäller avfallshanteringen, och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna. Då skulle man kunna avveckla de gröna behållarna, ersätta dem med fastighetsnära insamling, och låta producenterna betala även fortsättningsvis, men till kommunen, och ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem.

Fastighetskontoret berörs främst genom att tillgodose de tekniska förutsättningarna för matinsamling i fastigheterna. För att leva upp till målsättningarna bör fullgoda satsningar, givetvis även göras även i fastigheter med en mindre avfallshantering, såsom exempelvis museum.

Fastighetskontoret berörs främst genom att tillgodose de tekniska förutsättningarna för matinsamling i fastigheterna. För att leva upp till målsättningarna bör fullgoda

satsningar, givetvis även göras även i fastigheter med en mindre avfallshantering, såsom museum.

För att täcka de investeringskostnader som krävs för erforderlig utrustning, samt då avfallet är en värdefull råvara för biogasframställning, lyfter fastighetskontoret att fastighetsägaren skall ersättas för insamlat matavfall, i stället för att som tidigare, betala för hämtning. Detta skall även fortsättningsvis regleras i avfallstaxan, så att den som har en hög andel sorterat avfall, betalar mindre än den som inte tillhandahåller möjligheter för sortering. På så sätt ökar incitamentet för fastighetsägare att anordna fastighetsnära insamling, något som alla har att vinna på i en stor stad som Stockholm.

Idrottsnämnden

Reservation anfördes av Åsa Jernberg (MP) enligt följande.

Nämnden bifaller delvis förvaltningens förslag till yttrande.

Nämnden anför därutöver följande:

Den moderatledda majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid. Efter sex års obrutet styre har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas fortfarande inte byggts ut. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha stora möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och där chans efter chans missats att bli vägledande och föregångare.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i exempelvis Västerås. 70 procent bör därför sättas som mål för matavfallsinsamlingen.

Vidare bör avfallstaxan tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall.

I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som ingår i Stockholms pilotstudie. För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet

över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm.

Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S) enligt följande.

Det är positivt att staden nu äntligen påbörjar arbetet med matavfallsinsamling. För att hitta de bästa lösningarna för vår stad finns anledning att se över fler metoder än de som i den föreslagna planen anges. Det vanligast sättet att samla in matavfall är genom att en kommun helt enkelt delar ut matavfallsinsamlingspåsar som sedan samlas in. Det är inte säkert att det är det bästa sättet. För Stockholm, med stora trängselproblem, finns stort intresse att testa andra modeller som inte är beroende av lika täta turer. Sopsugar är ett sådant alternativ, vilket torde vara intressant när nya stadsdelar byggs men också för en del äldre stadsdelar. Gamla stan är en stadsdel som är tät och trång, och där företag, restaurang och boende befinner sig i en kulturhistoriskt känslig miljö. Sopsugssystem i Gamla stan bör övervägas.

Ett annat intressant alternativ är torrkonservering av matavfall. I ett sådant system uppförs en större behållare i anslutning till fastigheten. I behållaren kastas matavfallet efter att det samlats in i påsar. Väl i behållaren torrkonserveras matavfallet för att sedan malas. På så vis tar matavfallet mindre plats, väger mindre och blir luktfritt. Det torkade matavfallet transporteras sedan med betydligt glesare turer till rötningsanläggningar där det blöts upp för att kunna rötas. Biogasutbytet av torrkonserverat matavfall är dessutom högre än av konventionellt insamlat matavfall, vilket gör att miljö- och energivinsterna ökar.

Enligt Avfall Sverige ger torrkonservering av matavfall fördelar vid sortering, lagring, insamling och behandling av hushållens matavfall, särskilt vid utvinning av biogas. Fördelarna med ett utbyggt system för att torrkonservera matavfall är många, särskilt i trängselns Stockholm. På de idrottsanläggningar där det finns matservering bör någon form av effektiv matavfallsinsamling installeras skyndsamt.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Ann Mari Engel (V) och Mats Berglund (MP) enligt följande.

Att 70 procent ska sättas som mål för matavfallsinsamling
att öka differentieringen av avfallstaxan
att därutöver anföras:

Det är positivt att staden äntligen inser behovet av ökad insamling av matavfall. Likaså att det nu även uttrycks i stadens budget att vi har ambitionen att åtminstone sträva efter att nå det nationella målet, som säger att 35 procent av matavfallet skulle ha omhändertagits år 2010. Men Stockholm ligger fortfarande långt efter det målet.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har länge poängterat att Stockholms matavfall är en värdefull resurs som ska användas för att öka produktionen av biogas som det idag råder stor efterfrågan på i Stockholm. Vi vill arbeta etappvis med målet att 70 procent av allt matavfall i staden ska omhändertas och rötas till biogas senast 2016. För att klara det har våra partier avsatt pengar i budgeten för klimatåtgärder, vilket inbegriper

en ny biogasanläggning samt planering av en ny anläggning för optisk sortering av matavfall. Därutöver behöver avfallstaxan differentieras tydligare så att det lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. Ambitionerna från den moderatstyrda majoriteten, som har formulerat målet om 50 procents insamling till 2018, är inte tillräckliga.

Särskilt uttalande gjordes av Tomas Rudin m.fl. (S) enligt följande.

Det är positivt att staden nu äntligen påbörjar arbetet med matavfallsinsamling. För att hitta de bästa lösningarna för vår stad finns anledning att se över fler metoder än de som i den föreslagna planen anges. Det vanligast sättet att samla in matavfall är genom att en kommun helt enkelt delar ut matavfallsinsamlingspåsar som sedan samlas in. Det är inte säkert att det är det bästa sättet. För Stockholm, med stora trängselproblem, finns stort intresse att testa andra modeller som inte är beroende av lika täta turer. Sopsugar är ett sådant alternativ, vilket torde vara intressant när nya stadsdelar byggs men också för en del äldre stadsdelar. Gamla stan är en stadsdel som är tät och trång, och där företag, restaurang och boende befinner sig i en kulturhistoriskt känslig miljö. Sopsugssystem i Gamla stan bör övervägas.

Ett annat intressant alternativ är torrkonservering av matavfall. I ett sådant system uppförs en större behållare i anslutning till fastigheten. I behållaren kastas matavfallet efter det samlats in i påsar. Väl i behållaren torrkonserveras matavfallet för att sedan malas. På så vis tar matavfallet mindre plats, väger mindre och blir luktfritt. Det torkade matavfallet transporteras sedan med betydligt glesare turer till rötningsanläggningar där det blöts upp för att kunna rötas. Biogasutbytet av torrkonserverat matavfall är dessutom högre än av konventionellt insamlat matavfall, vilket gör att miljö- och energivinsterna ökar.

Enligt Avfall Sverige ger torrkonservering av matavfall fördelar vid sortering, lagring, insamling och behandling av hushållens matavfall, särskilt vid utvinning av biogas. Följande positiva effekter av torrkonserveringen har påvisats eller visats vara sannolika:

- Minskning av matavfallets vikt och volym med 75 %
- Minimerade avfallstransporter till exempelvis 1-4 gånger per år, beroende på lagringskapacitet
- Energiförbrukningen vid torkningen är endast 3,5 watt per timme och hushåll, vilket motsvarar förbrukningen för en energisnål TV i stand-byläge
- Cirka 30 % högre biogasutbyte jämfört med konventionellt insamlat matavfall
- Ett luktfritt, lagringsbart och lätthanterligt material
- Stoppad nedbrytning som bevarar det färska matavfallets kvalitet
- Minimal manuell hantering för renhållningspersonal
- Mindre lukt, insekter och emissioner från sopkärl
- Inget lakvatten i sopbilar

- Torkning som konserveringsmetod upplevs som naturlig och lätt att kommunicera

Fördelarna med ett utbyggt system för att torrkonservera matavfall är många, särskilt i trängselns Stockholm. Den största kostnadsposten för ett torrkonserveringssystem är investeringen i själva torkanläggningen. Investeringen är på kort sikt något dyrare än för ett konventionellt matavfallsinsamlingssystem, men sjunker efter cirka 8 år för att bli betydligt billigare. Genom att titta på ett exempel från Göteborg ser vi att kostnaden under avskrivningstiden för torkanläggningen utslaget per lägenhet och år, blir 246 kr för det konventionella systemet och 284 kr för systemet med torrkonservering av matavfall. Efter ekonomisk avskrivning av torkanläggning blir kostnaden 246 kr för det konventionella systemet och 126 kr per lgh och år för systemet med torrkonservering av matavfall. För restauranger och butiker finns möjligheten att investera i en mindre torkanläggning, en så kallad biotork. Trafik- och renhållningsnämnden ska utreda förutsättningarna för att bygga ut ett system för att torrkonservera och samla in matavfall i Stockholm i stor skala, och påbörja ett eller flera pilotprojekt.

När staden får igång insamlandet av matavfall kommer det också finnas anledning att se över hur rötandet av matavfallet i stor skala ska ske. Trafik och renhållningsnämnden ska tillsammans med Miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en sådan plan.

Stockholms sadsarkiv

Reservation anfördes av Ann Mari Engel (V) och Mats Berglund (MP) enligt följande.

Att 70 procent ska sättas som mål för matavfallsinsamling
att öka differentieringen av avfallstaxan
att därutöver anföras:

Det är positivt att staden äntligen inser behovet av ökad insamling av matavfall. Likaså att det nu även uttrycks i stadens budget att vi har ambitionen att åtminstone sträva efter att nå det nationella målet, som säger att 35 procent av matavfallet skulle ha omhändertagits år 2010. Men Stockholm ligger fortfarande långt efter det målet.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har länge poängterat att Stockholms matavfall är en värdefull resurs som ska användas för att öka produktionen av biogas som det idag råder stor efterfrågan på i Stockholm. Vi vill arbeta etappvis med målet att 70 procent av allt matavfall i staden ska omhändertas och rötas till biogas senast 2016. För att klara det har våra partier avsatt pengar i budgeten för klimatåtgärder, vilket inbegriper en ny biogasanläggning samt planering av en ny anläggning för optisk sortering av matavfall. Därutöver behöver avfallstaxan differentieras tydligare så att det lönar sig

ekonomiskt att sortera ut matavfall. Ambitionerna från den moderatstyrda majoriteten, som har formulerat målet om 50 procents insamling till 2018, är inte tillräckliga.

Särskilt uttalande gjordes av Tomas Rudin m.fl. (S) enligt följande.

Det är positivt att staden nu äntligen påbörjar arbetet med matavfallsinsamling. För att hitta de bästa lösningarna för vår stad finns anledning att se över fler metoder än de som i den föreslagna planen anges. Det vanligast sättet att samla in matavfall är genom att en kommun helt enkelt delar ut matavfallsinsamlingspåsar som sedan samlas in. Det är inte säkert att det är det bästa sättet. För Stockholm, med stora trängselproblem, finns stort intresse att testa andra modeller som inte är beroende av lika täta turer. Sopsugar är ett sådant alternativ, vilket torde vara intressant när nya stadsdelar byggs men också för en del äldre stadsdelar. Gamla stan är en stadsdel som är tät och trång, och där företag, restaurang och boende befinner sig i en kulturhistoriskt känslig miljö. Sopsugssystem i Gamla stan bör övervägas.

Ett annat intressant alternativ är torrkonservering av matavfall. I ett sådant system uppförs en större behållare i anslutning till fastigheten. I behållaren kastas matavfallet efter det samlats in i påsar. Väl i behållaren torrkonserveras matavfallet för att sedan malas. På så vis tar matavfallet mindre plats, väger mindre och blir luktfritt. Det torkade matavfallet transporteras sedan med betydligt glesare turer till rötningsanläggningar där det blöts upp för att kunna rötas. Biogasutbytet av torrkonserverat matavfall är dessutom högre än av konventionellt insamlat matavfall, vilket gör att miljö- och energivinsterna ökar.

Enligt Avfall Sverige ger torrkonservering av matavfall fördelar vid sortering, lagring, insamling och behandling av hushållens matavfall, särskilt vid utvinning av biogas. Följande positiva effekter av torrkonserveringen har påvisats eller visats vara sannolika:

- Minskning av matavfallets vikt och volym med 75 %
- Minimerade avfallstransporter till exempelvis 1-4 gånger per år, beroende på lagringskapacitet
- Energiförbrukningen vid torkningen är endast 3,5 watt per timme och hushåll, vilket motsvarar förbrukningen för en energisnål TV i stand-byläge
- Cirka 30 % högre biogasutbyte jämfört med konventionellt insamlat matavfall
- Ett luktfritt, lagringsbart och lätthanterligt material
- Stoppad nedbrytning som bevarar det färska matavfallets kvalitet
- Minimal manuell hantering för renhållningspersonal
- Mindre lukt, insekter och emissioner från sopkärl
- Inget lakvatten i sopbilar
- Torkning som konserveringsmetod upplevs som naturlig och lätt att kommunicera

Fördelarna med ett utbyggt system för att torrkonservera matavfall är många, särskilt i trängselns Stockholm. Den största kostnadsposten för ett torrkonserveringssystem är investeringen i själva torkanläggningen. Investeringen är på kort sikt något dyrare än för ett konventionellt matavfallsinsamlingssystem, men sjunker efter cirka 8 år för att bli betydligt billigare. Genom att titta på ett exempel från Göteborg ser vi att kostnaden under avskrivningstiden för torkanläggningen utslaget per lägenhet och år, blir 246 kr för det konventionella systemet och 284 kr för systemet med torrkonservering av matavfall. Efter ekonomisk avskrivning av torkanläggning blir kostnaden 246 kr för det konventionella systemet och 126 kr per lgh och år för systemet med torrkonservering av matavfall. För restauranger och butiker finns möjligheten att investera i en mindre torkanläggning, en så kallad biotork. Trafik- och renhållningsnämnden ska utreda förutsättningarna för att bygga ut ett system för att torrkonservera och samla in matavfall i Stockholm i stor skala, och påbörja ett eller flera pilotprojekt.

När staden får igång insamlandet av matavfall kommer det också finnas anledning att se över hur rötandet av matavfallet i stor skala ska ske. Trafik och renhållningsnämnden ska tillsammans med Miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en sådan plan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av Mikael Magnusson m.fl. (S) enligt följande.

1. Ge förvaltningen i uppdrag att i remissvaret lägga till ett stycke om torrkonservering av matavfall som metod för att minska volym och vikt på matavfall och underlätta hanteringen.
2. Ge förvaltningen i uppdrag att i remissvaret utveckla skrivningar om hur man kan ta till vara att rötning av matavfall, förutom biogas, också ger gödningsmedel med rejält lägre halter av tungmetaller än dagens avloppsslam.
3. Justera beslutet omedelbart, samt därutöver anförda:

Det är glädjande att Stockholms kommun äntligen rör sig framåt mot insamling och rötning av matavfall. Framförallt då biogas är en bristvara och ökad produktion önskvärt både ur miljösynpunkt och för att tillgodose den ökande efterfrågan.

Vi ser dock att man i handlingsplanen inte tagit upp en ny metod som skulle underlätta hanteringen (minskad lukt, inget lakvatten, mm) av matavfall, minska antalet transporter genom torrkonservering av avfallet. Detta system skulle kunna vara avsevärt bättre för Stockholms stad och en stad i världsklass borde kunna gå i spetsen för en utveckling av systemet för Stockholm.

I ärendet är det tydligt att det i nuläget saknas infrastruktur och medel för att ta hand om matavfallet på ett meningsfullt sätt vilket gör projektet till ett slag i luften om dessa problem inte åtgärdas snarast.

Vid sidan av biogasproduktionen är en av de stora vinsterna med rötning, är att man ges möjlighet att återvinna fosfor och kalium till gödningsmedel som inte har de halter tungmetaller som dagens avloppsslam har. Detta behöver utvecklas i handlingsplanen.

Reservation anfördes av Stellan F Hamrin (V) enligt följande.

1. arbetet med fastställandet av avfallsplanen genomförs utifrån Miljöförvaltningens synpunkter
2. en övergripande analys görs för att bedöma kostnadseffektiviteten hos olika sätt att tillgodose stadens behov av biogas på
3. olika insamlings- och utvinningsmetoders kostnadseffektivitet och samband fastställs inkl. nyttan av rötresten och andra ”externa” effekter
4. staden återför hela avfallsskeden i egen regi för att säkerställa att uppsatta mål uppnås på ett kostnadseffektivt sätt utan legala problem.

Därutöver anför att både Stadsledningskontoret och Miljöförvaltningen har lagt ner ett omfattande arbete på att utveckla system för produktion av biogas från matavfall. Det framgår tydligt att detta inte är en helt enkel operation.

Vi delar i allt väsentligt Miljöförvaltningens synpunkter och instämmer i kravet att dessa måste inkluderas i stadens slutliga handlingsplanen.

Det framgår att inte ens högst ställda återvinningskrav tillgodoser stadens behov av ex. biogasbränsle utan att betydande mängder externt producerad gas måste tillkomma. Samtidigt framgår att kostnaderna för insamling och produktion kan vara betydande och f.n. är svåra att bedöma.

Bara för att visa på komplexiteten i beräkningarna kan nämnas att man utan referenser anger att avfallskvarnar är det minst kostnadseffektiva sättet att producera biogas på. Kontroll med Stockholm Vatten visar att denna beräkning bygger på gissningar/bedömningar att 1/3 inte kan ”kvarnas” (och då inte används) och att 1/3 bedöms försvinna i ARV (studier pågår). Samtidigt har Stockholm Vatten behov av ett tillskott av biologiskt material som nu måste upphandlas, vilket inte ingår i den ekonomiska bedömningen.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (MP) enligt följande.

Kontorets tjänsteutlåtande är mycket välskrivet och välformulerat. Vi vill ändå betona vikten av att matavfallsinsamlingen principiellt sker skild från avloppssystemen.

Slammet från avloppen är en produkt som på grund av sitt innehåll av tungmetaller är mycket svår att få avsättning för. Detta beror på den fortsatta ohejdade

sammanblandningen av avlopp från hushåll och hushållsliknande verksamheter, med avlopp från olika specifika verksamheter som tillför tungmetaller – om än i minskande mängder – till avloppsnäten.

Till dess att Stockholm inför duplicerade avloppsnät och/eller helt stoppar tillförseln av tungmetaller till avloppsnäten, så kommer detta att vara ett fortsatt problem.

Stockholm vatten har nyligen drabbats av att den kontraktspart som hittills har tagit emot avloppsslammet, har sagt upp avtalet, bland annat på grund av de stora avsättningsproblemen.

Restprodukten av rötat matavfall, efter att biogas har utvunnits därur, saknar detta innehåll av tungmetaller och utgör därför en möjlig marknadsprodukt, som gödsel och jordförbättring.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

1. 70 procent ska sättas som mål för matavfallsinsamling.
2. Differentieringen av avfallstaxan ska öka.
3. I övrigt anfördes följande:

Den moderatledda majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid. Efter sex år av obrutet moderatlett styre i Stockholm har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och där chans efter chans missats att bli vägledande och föregångare. Miljöpartiet de gröna har påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm sedan 2006.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som nu ingår i Stockholms pilotstudie. Inkomsterna som försäljningen av slutprodukten biogas ger bör räknas in som en intäkt i handlingsplanen.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att

kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. Biogasen ska användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig rötningsskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning är i första hand avsedd för Södertörnskommunernas behov.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Maria Hannäs (V) enligt följande.

Att delvis godkänna förslag till beslut samt därutöver anföra följande

Det finns många positiva delar i liggande förslag till Handlingsplan för ökad insamling av matavfall, men i en snabbt växande stad får inte ambitionsnivån vara för låg. Vänsterpartiet förordar att målet för insamlat matavfall sätts till 70% före 2017 års utgång.

Stockholm ligger långt efter många andra städer i Sverige när det gäller avfallshanteringen, och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna. Då skulle man kunna avveckla de gröna behållarna, ersätta dem med fastighetsnära insamling, och låta producenterna betala även fortsättningsvis, men till kommunen, och ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem.

Särskilt uttalande gjordes av Daniel Helldén m.fl. (MP) enligt följande.

Miljöpartiet de gröna har påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm sedan 2006. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och där chans efter chans missats att bli vägledande och föregångare.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i

större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som nu ingår i Stockholms pilotstudie.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. Biogasen ska användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge.

I Handlingsplanen för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling framgår tydligt stadsbyggnadskontorets åtaganden. Viktigt är dock att dessa åtaganden kontinuerligt följs upp.

Trafik- och renhållningsnämnden

Reservation anfördes av Daniel Helldén m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att 70 % ska sättas som mål för matavfallsinsamling
2. Att öka differentieringen av avfallstaxan
3. Att konsekvensändra handlingsplanen enligt punkterna ovan
4. I övrigt anförda följande

Den moderatledda majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid. Efter sex år av obrutet regeringsinnehav i Stockholm har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och där chans efter chans missats att bli vägledande och föregångare. Miljöpartiet de gröna har påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm sedan 2006.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som nu ingår i Stockholms pilotstudie.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. Biogasen ska användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig rötningskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning i första hand avsedd för Södertörnskommunernas behov.

Lika viktigt som att nå ökad insamling av matavfall för biologisk behandling är att minska att onödigt matavfall över huvudtaget uppstår. Därför behövs samverkande åtgärder för att nå en minskning av det onödiga matavfallet. Till exempel kan det i stadens kampanjer och information om matavfallsinsamlingen tydliggöras att mat som kastas ska minimeras. I bilder och text är det viktigt att visa på att insamlingen av matavfall i första hand handlar om skal och liknande rester som är restprodukten av den mat vi äter.

Stockholm bör följa EU:s ramdirektiv för avfall som anger en hierarki för hantering av avfall:

1. Förebygg att avfall uppkommer.
2. Förbered avfallet för återanvändning.
3. Återvinn materialet i sig.
4. Återvinn materialet på annat sätt, t ex genom energiutvinning.
5. Bortförskaffande av avfallet/deponi

Åtgärder för att minska matsvinnet är genomgående samhällsekonomiskt kostnadseffektiva. Miljöpåverkan blir större ju närmare matgästen/konsumenten man kommer, eftersom maten då producerats, bearbetats, transporterats, förvarats och kanske tillagats helt i onödan. Minskning av vissa typer av mat kan vara mer effektiv, både miljömässigt och kostnadsmässigt.

Det är ett stort slöseri med resurser och en onödig belastning på miljön att mat som kunde ätas upp bara slängs. Enligt Naturvårdsverket står maten vi slänger för 3 procent av de totala växthusgasutsläppen i Sverige. Genom att minska att avfall uppstår hjälper vi till att nå miljö kvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan*.

Reservation anfördes av Malte Sigemalm m.fl. (S) enligt följande.

Att i huvudsak godkänna kontorets tjänsteutlåtande.

Att avfallstaxan vid insamling av biologiskt avfall differentieras mer än nuvarande taxa.

Att utreda möjligheten att införa i större skala torrkonsivering av biologiskt hushållsavfall.

I förslaget med optisk sortering verkar det bli en mängd transporter från hämtningsställe till föreslagen plats Högdalens industriområde. Det utsorterade biologiska materialet ska sedan transporteras till Henriksdalsanläggningen.

Torrkonsivering

Det finns idag metoder för torrkonsivering av komposterbart matavfall vilket innebär att man bygger mindre hus i storlek ”Friggebod” som innehåller utrustning för att torrkonsivera t.ex. matavfall.

I en del städer i Sverige har detta system hållit på i många år och det finns referensmaterial hur det går till.

Det som är unikt med detta är bland annat:

- Minskade transporter – tömning ett par gånger per år
- Smidig hantering – sugbil kommer och suger upp torrprodukten
- Ingen lukt
- Inget energiinnehåll går förlorat

Det finns en mängd fördelar om staden är villig att utreda och se möjligheterna med detta system.

Ökade kostnader - avfallstaxan

Naturligtvis blir det ökade kostnader för staden i form av investeringar om handlingsplanen genomförs. Det som saknas i ärendet är en redovisning av hur mycket pengar man idag får in på försäljning av gas och hur mycket mer man beräknar kunna få in om handlingsplanen genomförs. I detta sammanhang kan man även överväga att reducera taxan ytterligare, i och med att insamlingsmängden torde öka, och att ytterligare pengar kommer in på grund av ökad gasförsäljning.

Reservation anfördes av Kajsa Stenfelt (V) enligt följande.

1. Att i huvudsak godkänna kontorets förslag till remissvar.
2. Att konsekvensändra remissvaret utifrån följande punkter:
 - Insamlingsmålet bör sättas till 70 %
 - De nya anläggningar som måste etableras för att kunna genomföra planen bör ägas av staden och drivas i egen regi.

- Fler avfallsfraktioner än matavfall, såsom plast, papper, metall, tidningar bör kunna sorteras ut genom optisk sortering.
- Att de åtgärder som föreslås i planen bör kombineras med aktiva åtgärder för att minska mängden matsvinn som uppstår både hos privathushåll och inom livsmedelsbranschen.

3. I övrigt anföra följande:

Det finns många positiva delar i liggande förslag till Handlingsplan för ökad insamling av matavfall, men i en snabbt växande stad får inte ambitionsnivån vara för låg.

Vänsterpartiet förordar att målet för insamlat matavfall sätts till 70 %. Stockholm ligger långt efter många andra städer i Sverige när det gäller avfallshanteringen, och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna. Då skulle man kunna avveckla de gröna behållarna, ersätta dem med fastighetsnära insamling, och låta producenterna betala även fortsättningsvis, men till kommunen, och ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem.

De nya anläggningar som etableras bör både ägas och drivas av staden. Fördelarna med egen regi visas tydligt av exempelvis de turer som varit kring återvinningsstationen i Vanadisberget.

Att avfall samlas in och återanvänds eller återvinns är naturligtvis önskvärt. Men det bör också kombineras med aktiva åtgärder för att minska den mängd avfall som uppstår. Att minska mängden matsvinn som uppstår inom stadens område är därför lika viktigt som att öka mängden matavfall som samlas in för behandling.

Avfallstaxan ska därför även fortsättningsvis utformas så att det tydligt lönar sig att förebygga att avfall uppkommer och öka andelen avfall som utsorteras. På så sätt ökar incitamentet för fastighetsägare att anordna fastighetsnära insamling, något som alla har att vinna på i en stor stad som Stockholm.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Per Olsson m.fl. (MP) enligt följande.

- att 70 % ska sättas som mål för matavfallsinsamling.
- att öka differentieringen av avfallstaxan.
- att I övrigt anföra följande.

De senaste sex åren har infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft mycket högre prioritet och där Stockholm skulle ha unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och där chans efter chans missats att bli vägledande och

föregångare. Miljöpartiet de gröna har påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm sedan 2006.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som nu ingår i Stockholms pilotstudie.

Skolkökens funktion i matavfallsinsamlingen är självklart viktig. Dels att minska matavfallet genom fler tillagningskök och dels genom att skolorna deltar i arbetet med att samla in matavfallet.

Särskilt uttalande gjordes av Lotta Edholm m.fl. (FP), Christoffer Järkeborn m.fl. (M), Helen Törnqvist (C) och Ella Bohlin (KD) enligt följande.

Utbildningsnämnden arbetar på flertalet fronter mot målet att minska verksamhetens och stadens miljö- och klimatpåverkan. Förslaget till handlingsplan för insamling av matavfall för biologisk behandling är därför välkommet och både åtgärdsförslagen och målformuleringarna är ambitiöst satta.

Arbetet för att uppnå målet om 50 % av matavfallet för biologisk behandling år 2050 är betydelsefullt och det är bra att utbildningsförvaltningen nu ska genomföra en inventering för att undersöka var det är möjligt att bygga in en maskinell lösning (avfallskvarn i tank) utan att hela skolköket behöver byggas om. Nämnden ser fram emot att arbetet intensifieras i enlighet med handlingsplanen.

Stockholms stad har ambitiösa miljömål och för en ansvarsfull miljöpolitik. Det ska vi fortsätta med.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Torun Boucher (V) och Christopher Ödmann m.fl. (MP) enligt följande.

Vi yrkar gemensamt att äldrenämnden beslutar att godkänna förvaltningens förslag till beslut, därutöver anförda nedan tillägg, och överlämna till kommunstyrelsen som sitt svar på remissen:

Äldrenämnden ger även äldreförvaltningen i uppdrag att i riktlinjerna för hemtjänst tydliggöra att källsortering ska vara en naturlig del av hemmets skötsel, och ingå i biståndet för hemtjänst. Utbildnings- och informationsinsatser ska erbjudas berörda personalgrupper.

Särskilt uttalande gjordes av Christopher Ödmann m.fl. (MP) enligt följande.

Det är viktigt att handlingsplanen för insamling av matavfall för biologisk behandling ses i ett vidare perspektiv. I första hand bör eftersträvas att matavfallet blir så litet som möjligt. Kring detta finns det många åtgärder som kan framhållas. Inom äldreomsorgen handlar det exempelvis om att se till att de äldre serveras god och näringsriktig mat under trivsamma former.

Det matavfall som trots allt uppkommer bör givetvis sorteras ut och hanteras på det sätt som handlingsplanen beskriver. Stadens egna verksamheter har en viktig roll i detta sammanhang.

Avfallshanteringsens struktur och organisation måste vara så genomtänkt och effektiv att förluster undviks av återvinningsbara element (biogas m.m.).

Stadsdelsnämnder

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att 70 % ska sättas som mål för matavfallsinsamling
2. Att öka differentieringen av avfallstaxan
3. I övrigt anföras följande

Den moderatledda majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid. Efter sex år av obrutet regeringsinnehav i Stockholm har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och där chans efter chans missats att bli vägledande och föregångare. Miljöpartiet de gröna har påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm sedan 2006.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex.

Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som ingår i Stockholms pilotstudie.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är

önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. Biogasen ska användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig röttningskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning i första hand avsedd för Södertörnskommunernas behov.

Reservation anfördes av Lillemor Samuelsson (V) enligt följande.

1. Att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag till remissvar
2. Att konsekvensändra remissvaret utifrån följande punkter:
 - Insamlingsmålet bör sättas till 70 %
 - De nya anläggningar som måste etableras för att kunna genomföra planen bör ägas av staden och drivas i egen regi.
 - Fler avfallsfraktioner än matavfall, såsom plast, papper, metall, tidningar bör kunna sorteras ut genom optisk sortering.
 - Att de åtgärder som föreslås i planen bör kombineras med aktiva åtgärder för att minska mängden matsvinn som uppstår både hos privathushåll och inom livsmedelsbranschen.
3. I övrigt anföras följande:

Det finns många positiva delar i liggande förslag till handlingsplan, men i en snabbt växande stad får inte ambitionsnivån vara för låg. Vänsterpartiet förordar att målet för insamlat matavfall sätts till 70 %.

Stockholm ligger långt efter många andra städer i Sverige när det gäller avfallshanteringen och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna. Då skulle man kunna avveckla de gröna behållarna, ersätta dem med fastighetsnära insamling och låta producenterna betala även fortsättningsvis, men till kommunen, och ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem.

De nya anläggningar som etableras bör både ägas och drivas av staden. Fördelarna med egen regi visas tydligt av exempelvis de turer som varit kring återvinningsstationen i Vanadisberget.

Att avfall samlas in och återanvänds eller återvinns är naturligtvis önskvärt. Men det bör också kombineras med aktiva åtgärder för att minska den mängd avfall som

uppstår. Att minska mängden matsvinn som uppstår inom stadens område är därför lika viktigt som att öka mängden matavfall som samlas in för behandling.

Avfallstaxan ska därför även fortsättningsvis utformas så att det tydligt lönar sig att förebygga att avfall uppkommer och öka andelen avfall som utsorteras. På så sätt ökar incitamentet för fastighetsägare att anordna fastighetsnära insamling, något som alla har att vinna på i en stor stad som Stockholm.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Löwdin m.fl. (S) enligt följande.

Vi socialdemokrater välkomnar denna remiss och den ambitionshöjning från Sveriges regering och majoriteten i Stockholms stadshus som framgår av ärendet. För hitintills så har både riket och staden haft för låga ambitioner inom detta område. Vi konstaterar exempelvis att antalet kg matavfall invägd vid Högdalenverket har minskat per invånare mellan 2010 och 2011. Stadens mål för insamlat matavfall är 50 procent. För att lyckas med detta till 2018 så krävs det att relevanta investeringsmedel tillförs i tillräcklig mängd. Att flerbostadsfastigheterna ansluts till matavfallsinsamling i mycket hög grad, att samtliga nuvarande insamlingsmetoder och optisk sortering används med mera. Precis så som förvaltningen har svarat i sitt svar på remissen.

Vi är också övertygade om att staden måste förbättra informationen till hushållen exempelvis genom en bred kampanj för att öka kunskapen om hur hushållen ska hantera sitt avfall, vad som är farligt avfall, hållbar konsumtion, återvinning och återanvändning.

Brukarundersökningen visar att kunskapen om hur hushållen ska hantera sitt avfall går åt fel håll, vilket är oroande och tyder på att vi inte har gjort tillräckligt de senaste åren. Boende i flerbostadshus har generellt en lägre kunskap. Därför borde staden lägga ett större ansvar på fastighetsägarna att informera de boende och skapa återvinningslösningar i nära anslutning till bostäderna.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rosa Lundmark (V) enligt följande.

1. Nämnden sätter målet för insamlat matavfall till 70 procent senast vid 2017 års utgång och till 80 procent innan utgången av 2018.
2. Nämnden uppdrar till förvaltningen att ordna insamling av matavfall under 2013 i förvaltningshuset på Slakthusplan 4.
3. Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som huvudsakligt remissvar.
4. Utöver detta vill nämnden framföra:

Förslaget till handlingsplan för ökad insamling av matavfall innehåller en hel del positivt.

Stockholms stad hade 35 procent som mål för insamlandet till år 2010 men inte ens under år 2012 nådde staden denna nivå. Nu sätter man 50 procent som mål till utgången av 2018. Det är en mycket låg ambition. Vi tror med fog att nämnden kan ha en mer optimistisk syn. I Linköping är nu över 90 procent av hushållen positiva till att sortera matrester. Stockholm behöver nå minst 70 procent 2017 och som lägst 80 procent under 2018. Linköping samlar in allt (100 %) sedan våren 2012. Med förslaget om 50 procent skulle Stockholm år 2018 bara ha nått upp till hälften av vad Linköping redan nu når.

Inga avfallskvarnar

System med avfallskvarn verkar lockande enkelt. Men ack så falskt bländande! Dels är det malda matavfallet dåligt för avloppsrören, dels försvinner en ansevärd del av energin innan resterna når bearbetningen, eftersom rötningen startade på fel ställe. Detta informerade miljöförvaltningen nämnden om på öppet möte den 7 februari.

Slakthusplan 4 ett föredöme

Samtliga staden egna verksamheter ska ha insamling av matavfall senast 2018 är målet. Inte minst för att vara ett gott föredöme. Det är då rimligt att förvaltningen på Slakthusplan 4 tar täten och redan under 2013 ordnar detta. Det är också rimligt att även privata men offentligt finansierade förskolor och omsorgsboenden omfattas av målet för 2018.

Handläggare för miljö- och klimatarbetet

Vi instämmer fullt ut i att det är angeläget att miljö- och klimatfrågorna prioriteras. För att stadsdelsnämnden ska ha en chans att ta sitt ansvar i förverkligandet av denna handlingsplan behövs nya och öronmärkta resurser till förvaltningens miljö- och klimatarbete.

Man borde framöver låta producenterna betala till kommunen samt ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem.

Anläggning för optisk sortering i Högdalens industriområde

Det är en god idé att ha en sorteringsanläggning i industriområdet. För att det ska fungera på bästa sätt måste en noggrann analys göras av hur transporterna påverkar närliggande bostäder och naturmark. Det är viktigt att boendemiljöer och andra kvaliteter i området bevaras.

Reservation anfördes av Åsa Öckerman m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att 70 % ska sättas som mål för matavfallsinsamling
2. Att öka differentieringen av avfallstaxan
3. Att lokalisering i Högdalen utreds noga tillsammans med andra förvaltningar som har planer för stadsdelen

4. I övrigt anföra följande

Den moderatledda majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid. Efter sex år av obrutet regeringsinnehav i Stockholm har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och där chans efter chans missats att bli vägledande och föregångare. Miljöpartiet de gröna har påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm sedan 2006.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som nu ingår i Stockholms pilotstudie.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. Biogasen ska användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme.

Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge. Vi vill även understryka alla de viktiga synpunkter som förvaltningen EÅV tar upp i sitt tjänsteutlåtande. Att ett miljöteknikkuster utvecklas i Högdalen har Miljöpartiet länge varit positiva till, men det kan inte nog påpekas att detta måste samplaneras oerhört noga med den utveckling som samtidigt sker i stadsdelen så att inte boendekvaliteter blir lidande av ökad tung trafik till nya anläggningar.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig rötningskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning är i första hand avsedd för Södertörns kommunernas behov.

Särskilt uttalande gjordes av Magnus Dannqvist m.fl. (S) enligt följande.

För att använda ett, i litteratur-Nobelprissammanhang slitet utrop: - Äntligen!

Vi hälsar med stor glädje Stadsledningskontorets och Stockholm Stadshus ABs förslag till handlingsplan. Tidigare har vi upplevt, att stadens ambitioner inom detta område har varit för lågt satta. Med föreliggande förslag till handlingsplan för ökad insamling av matavfall ser vi klart en ändrad ambitionsnivå vilket också är en förutsättning för att Stockholms stora behov av biogas i någon mån ska kunna mötas.

Vi noterar också med tillfredsställelse, att förutom de redan beprövade metoderna för insamling av hushållens matavfall, läggs också förslaget om optisk sortering. En metod som vi tror väsentligt underlättar insamlandet såväl för den enskilde som för många fastighetsägare. För den enskilde blir en färgad påse så mycket mer tydlig, än vad t ex majspåsar eller papperspåsar i neutrala färger blir och för fastighetsägaren innebär kanske optisk sortering en än mer enkel metod för anslutning till exempelvis redan fungerande sopsugssystem. Sorteringsansvaret läggs också tydligare på sorteringsanläggningarna utan att för den skull försvåra för dessa.

Att stimulera ett ökat insamlande av matavfall via en taxehöjning är också rätt väg, att gå och är så att säga en vedertagen princip för alla de orter och städer i Sverige som redan idag framgångsrikt sorterar matavfallet särskilt.

Emellertid ställer vi oss lite frågande till minimimålet på 35 st för hur många dagligvaruhandlare som bör anslutas till insamlandet av matavfallet. Den målnivån ter sig väldigt låg med Stockholmsmått mätt.

Vi ställer oss också positiva till föreslagen lokalisering av en sorteringsanläggning i Högdalens industriområde. Men samtidigt instämmer vi i förvaltningens skrivning om, att en sådan transportintensiv etablering fordrar noggrann analys så att boendemiljöer eller andra kvaliteter i området inte går förlorade.

Förvaltningens ifrågasättande av handlingsplanen – att den kan uppfattas som snäv – instämmer vi däremot inte i. Där delar vi istället Stadsledningskontoret mer optimistiska syn om att målet förvisso innebär en betydande ambitionshöjning, men ändå får anses som realistisk mot bakgrund av planerade insatser från stadens nämnder och bolag.”

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Sebastian Sandström m.fl. (MP) enligt följande.

Miljöpartiet föreslår att Stadsdelsnämnden godkänner delar av remissvaret, samt anför därutöver följande:

Vi anser att förvaltningens remissvar är alldeles för pessimistiskt hållet. Vi medger att hårt ställda miljömål kan vara utmanande, men vi ser att alternativet till detta innebär alltför höga utsläpp av koldioxid, fosfor, kalium, partiklar och kväveoxider, vilket inte är acceptabelt. Vi kan inte se att man i remissen har kalkylerat kostnader för konsekvenserna av dessa utsläpp. Därför kan inte de ökade kostnaderna för insamling av matavfall ställas i relation till kostnaderna för att låta bli att samla in avfallet. Vi gör

ändå bedömningen att de miljömässiga och ekonomiska konsekvenserna blir större om man sänker målsättningen för insamling av matavfall.

Ambitiösa mål kan vara en tuff utmaning, men lösningen är aldrig att sänka målen, för då riskerar man även att sänka ambitionsnivån på insatserna. Vi tror att de uppställda målen är möjliga att nå. Men en förutsättning för att målen skall uppnås är att skillnaden i taxa mellan de som har matavfallsinsamling och de som inte har det är tillräckligt kännbar.

Vi ställer oss även frågande till remissvarets rekommendation om att installera fler avfallskvarnar, eftersom naturvårdsverket och Svenskt vatten inte rekommenderar användandet av sådana.

Reservation anfördes av Laura Roselli (V) enligt följande.

1. Nämnden ställer sig bakom delar av förvaltningens förslag till beslut.
2. Nämnden lämnar in följande svar på remissen.

Avfallshantering är ett stort och viktigt arbete i ett storstadsområde. För att vi ska uppnå miljö- och klimatomfattig hållbarhet måste vi se till att vi inte producerar avfall som vi inte återanvänder eller tar hand om på ett hållbart sätt.

Vi välkomnar remissens förslag och ambitioner men anser att målen måste sättas högre. Vi är medvetna om att det krävs investeringar för att nå höga mål för avfallshanteringen och vi anser att de investeringarna behöver göras. I nuläget ligger Stockholm efter många andra städer i Sverige vad gäller avfallshantering. Linköping samlar in 100 % av sitt avfall sedan 2012. I Södertälje har man sedan många år ett system med gröna påsar för matavfall som ska rötas. Att det saknas i Stockholm beror på politiska beslut, eller på brist på politiska beslut, inte på att det skulle vara omöjligt att få till en mer resurseffektiv avfallshantering här.

Vi vill ha ett mål om att 70 procent av allt matavfall i staden ska omhändertas och rötas år 2016. Och andra städer i landet visat att om viljan finns och satsningarna görs så är ett mål om 100 % insamling fullt realistisk och genomförbar.

Optisk sortering av soppåsar med en färg för biologiskt avfall och en annan färg för annat avfall är ett bra system. Men det vore ännu bättre med ett mer omfattande system med möjlighet att sopsortera fler material i olika påsar, som alla samlades i samma kärl.

Vi är mer tveksamma till avfallskvarnar. För att avfallskvarnar ska vara ett alternativ till annan sopsortering måste det stå klart att hela VA-systemet som ska ta hand om avfallet klarar av att ta emot de mängder som mals ner. Vi vet att Stockholm Vatten i dagsläget bara reparerar akuta fel och ej har medel för långsiktigt planerat underhåll av VA-nätet.

Vi har i nämnden fått veta att vi i Farsta i nuläget inte klarar av att samla in matavfall från våra egna verksamheter ens utifrån de låga mål som är satta. Det måste bli ändring på det.

Vi håller med förvaltningen om att det behövs kampanjer för att få ut information om nya system för sortering av avfall.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Eva Fagerhem m.fl. (S), Jessica Jormtun m.fl. (MP) samt Carita Stenbacka Tenezakis (V) enligt följande.

Att överlämna tjänsteutlåtandet samt följande tillägg som remissyttrande till kommunstyrelsen.

Många medborgare som gärna vill sortera sitt matavfall har inte möjlighet till det idag, på grund av att de bor i flerbostadshus där fastighetsägaren valt att inte ordna med insamlingskärl eller liknande. Att styra utvecklingen med hjälp av differentierade avfallstaxor har inte haft önskad effekt. När viljan att bidra och möjligheten att besluta om att bidra inte finns hos samma personer händer vanligen inte så mycket. Det krävs då att staden hjälper medborgarna genom att nyttja sin föreskriftsrätt på området. Vi föreslår därför att det ska vara obligatoriskt för alla fastighetsägare till flerbostadshus att erbjuda de boende möjlighet till separat sortering av matavfall.

Hässelby- Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Birger Nord m.fl. (MP) enligt följande.

Att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till Kommunstyrelsen som svar på remissen

Att utöver detta göra följande tillägg i texten

Andelen förnybar energi ska öka och staden ska bli bättre på att framställa biogas av matavfall. Stockholms avfallshantering behöver klimatanpassas. Att hushålla med resurser är nödvändigt för en hållbar utveckling. Matavfallet i staden är en värdefull resurs som behöver användas i en ökad produktion av biogas. Biogas tillhör de minst miljöpåverkande fordonsbränslena. Det råder stor brist på biogas i hela Stockholmsregionen och medborgarna kräver att staden ska samla in betydligt mer matavfall.

Målet bör vara att år 2015 ska Stockholm samla in 70 procent av stadens matavfall från storkök, restauranger och hushåll. Staden ska satsa på avfallskvarnar i en del områden och hämtning av kärl i andra. Stockholm Vatten ska framställa mer biogas och staden ska bygga en ny biogasanläggning.

I handlingsplanen finns inga siffror på intäkter som en kommande produktion av biogas innebär vilket är ett annorlunda sätt att redovisa en handlingsplan om

produktion av ett drivmedel. Enligt uppgifter så skulle en insamling av 48 000 ton matavfall per år kunna ge biogas motsvarande cirka 3 216 000 liter bensen d.v.s. ett marknadsvärde på ca 48 mkr/år. Det allra bästa är om staden själv kan utnyttja all biogas som produceras från stadens insamlade matavfall.

Det ska vara enkelt att lämna sina sopor källsorterade till materialåtervinning och staden ska verka för en fastighetsnära insamling. För att möjliggöra ökad återvinning måste den mängd osorterade sopor som stockholmarna lämnar till förbränning minska. Det ska vara ekonomiskt lönsamt att sortera och återvinna i förhållande till att inget göra.

Särskilt uttalande gjordes av Bengt Roxne m.fl. (S) enligt följande.

Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag.

Det nationella målet för matavfallsinsamling har satts till 50 % från år 2018. Den här handlingsplanen är framtagen för att beskriva de åtgärder och delmål som krävs för att nå det övergripande nationella målet. För Stockholms stads egna drivna verksamheter är målet 100 % matavfallsinsamling samma år, d.v.s. 2018. På så vis kan staden agera som ett föredöme, vilket är en förutsättning för att det övergripande målet ska nås i tid.

Syftet med insamlingen är att matavfallet ska återvinnas genom biologisk behandling med bland annat produktion av biogas som resultat. På senare år har efterfrågan på biogas ökat och det är då viktigt att produktionen håller jämna steg. I Henriksdalsverket finns teknisk kapacitet att röta de avfallsmängder som krävs.

De föreslagna åtgärderna med målet 50 % respektive 100 % insamling kommer att medföra kostnadsökningar beräknade till ca 23 %. Konsumenterna måste därvid bereda sig på en viss kostnadsförhöjning men då det organiska avfallet bland annat skall användas till framställning av biogas är det inte rimligt att hela insamlingskostnaden överförs på konsumenten genom en ökad taxa. Prissättningen blir därmed skev. Det bör klargöras vilken andel av insamlingskostnaderna som ska hänföras till kunderna och vilken andel som ska ses som råvarukostnad och transportkostnad för råvara i biogasframställningen. Ambitionsnivån är hög och kräver att minst 83 % av flerbostadshusen och 60 % av villahushållen ansluter sig. För det krävs en personlig motivation både hos tjänstemän och hos konsumenter vilket förutsätter utbildning respektive information till allmänheten, samt att stadsdelarna inrättar en tjänst som miljöansvarig. Möjligen kan anföras att denna höga anslutningsgrad kan visa sig vara realistisk i vart fall om anslutningen förblir frivillig.

Särskilt uttalande gjordes av Leif Larsson (V) enligt följande.

Jag ansluter mig till reservationerna från (V) vid trafik- och renhållningsnämndens behandling av ärendet vid sitt sammanträde 2013-03-14, § 21.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Catarina Agrell m.fl. (S) och Anders Ödmark m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att 70 % ska sättas som mål för matavfallsinsamling
2. Att öka differentieringen av avfallstaxan
3. I övrigt anföras följande

Den moderatledda majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid. Efter sex år av majoritetsställning har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats.

Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha haft unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter andra städer. Miljöpartiet har sedan 2006 påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som ingår i Stockholms pilotstudie.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. Biogasen ska användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster.

Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig rötningsskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning är i första hand avsedd för Södertörnskommunernas behov.

Det är viktigt att handlingsplanen för insamling av matavfall för biologisk behandling även ses i ett vidare perspektiv. I första hand eftersträvas att matavfallet blir så litet som möjligt. Kring detta finns det många åtgärder som kan framhållas i stadens egna verksamheter. Inom förskola och äldreomsorg handlar det exempelvis om att se till att barnen och de äldre serveras god och näringsrik mat under trivsamma former.

Det matavfall som trots allt uppkommer bör givetvis sorteras ut och hanteras på det sätt som handlingsplanen beskriver. Avfallshanteringen struktur och organisation måste vara genomtänkt och effektiv så att förluster av växtnäring och energi i möjligaste mån undviks. Stadens egna verksamheter har en viktig roll i detta sammanhang.

Det finns anledning att åter lyfta fram Miljöpartiets krav på att särskilda befattningar som miljösamordnare inrättas vid stadsdelsförvaltningarna.

Reservation anfördes av Reijo Kittilä (V) enligt följande.

1. Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Nämnden anför därutöver följande.

Förslaget till handlingsplan för ökad insamling av matavfall innehåller en hel del positivt. Ambitionsnivån i utkastet är dock för låg.

Stockholms stad hade 35 procent som mål för insamlandet till år 2010 men inte ens under år 2012 nådde staden upp till denna nivå. Nu sätter man 50 procent som mål till 2017. Men detta är en låg ambitionsnivå. Vi behöver nå minst 70 procent till 2017. Linköping samlar in allt (100 %) sedan våren 2012. Enligt förslaget skulle Stockholm år 2017 bara ha nått upp till hälften av vad Linköping redan nu når. Stockholm tar mera långsamma steg mot en stad i världsklass 2030 än vad flera mindre orter i Sverige gör.

Vänsterpartiet förordar att målet för insamlat matavfall sätts till 70 % före 2017 års utgång.

Stockholm ligger långt efter många andra städer i Sverige vad gäller avfallshanteringen, och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna.

Man ska låta producenterna betala även fortsättningsvis, men framöver till kommunen, och ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem.

Vi instämmer fullt ut med förvaltningen i att det är angeläget att miljöfrågorna prioriteras och ges tillräckligt med resurser för att de olika förslagen ska kunna genomföras. För att stadsdelsnämnden ska ha en chans att ta sitt ansvar i förverkligandet av denna handlingsplan behövs ökade resurser till stadsdelarnas miljöarbete.

I samband med beslutet om nämndens verksamhetsplan för 2013 föreslog vi att en miljösamordnare ska anställas för att stimulera och samordna miljöarbetet både inom stadsdelsnämndens verksamheter och bland invånarna i stadsdelen. Detta förslag blir alltmer aktuellt nu när stadsdelsnämnderna även av alliansen ges ökat ansvar i miljöfrågor.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Barbro Borg m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att delvis instämma i förvaltningens remissyttrande
2. Att remissvaret förses med följande tillägg:
 1. Att 70 % ska sättas som mål för matavfallsinsamling
 2. Att öka differentieringen av avfallstaxan
3. I övrigt anföra följande

Den moderatledda majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid. Efter sex år av obrutet regeringsinnehav i Stockholm har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha haft unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och där chans efter chans missats att bli vägledande och föregångare. Miljöpartiet de gröna påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm sedan 2006.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som ingår i Stockholms pilotstudie.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. Biogasen ska användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig rötningskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning i första hand avsedd för Södertörnskommunernas behov.

Reservation anfördes av Hans Enroth (V) enligt följande.

Överlämna förvaltningens förslag till remissvar utan eget ställningstagande.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Mia Pärni m.fl. (S) enligt följande.

Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut och därutöver anförda följande

Det nationella målet för matavfallsinsamling har satts till 50 % från år 2018. Den här handlingsplanen är framtagen för att beskriva de åtgärder och delmål som krävs för att nå det övergripande nationella målet. För Stockholms stads egna drivna verksamheter är målet 100 % matavfallsinsamling samma år, d v s 2018. På så vis kan staden agera som ett föredöme, vilket är en förutsättning för att det övergripande målet ska nås i tid. Syftet med insamlingen är att matavfallet ska återvinnas genom biologisk behandling med bland annat produktion av biogas som resultat. På senare år har efterfrågan på biogas ökat och det är då viktigt att produktionen håller jämna steg.

De föreslagna åtgärderna med målet 50 % respektive 100 % insamling kommer att medföra kostnadsökningar beräknade till ca 23 %. Konsumenterna måste därvid bereda sig på en viss kostnadsfördyring, men då det organiska avfallet bland annat skall användas till framställning av biogas är det inte rimligt att hela insamlingskostnaden överförs på konsumenten genom en ökad taxa. Prissättningen blir därmed skev.

Det bör klargöras vilken andel av insamlingskostnaderna som ska hänföras till kunderna och vilken andel som ska ses som råvarukostnad och transportkostnad för råvara i biogasframställningen. Ambitionsnivån är hög och kräver att minst 83 % av flerbostadshusen och 60 % av villahushållen ansluter sig. För det krävs en personlig motivation både hos tjänstemän och hos konsumenter vilket förutsätter utbildning respektive information till allmänheten

Reservation anfördes av Birgitta Hald-Svensson m.fl. (MP) enligt följande.

Att 70 % ska sättas som mål för matavfallsinsamling

Att öka differentieringen av avfallstaxan

I övrigt anföra följande

Den moderatledda majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid under sina sex år vid makten. Den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas har inte byggts ut. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Detta område borde sen länge ha haft högsta prioritet och Stockholm skulle kunna ha unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter.

Miljöpartiet har påtalat vikten av matavfallsinsamling i Stockholm sedan 2006.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås.

Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som ingår i Stockholms pilotstudie.

För att införa matavfallsinsamling på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och råder över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand användas för det matavfall som uppkommer i Stockholm.

Biogasen bör användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är viktigt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara. Stadens verksamheter ska vara ett föredöme. En snabb kartläggning av lämpliga åtgärder i förhållande till lokalernas beskaffenhet behövs. De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig rötningskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under uppbyggnadsperioden.

Reservation anfördes av Leo Ahmed (V) enligt följande.

Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Nämnden anför därutöver följande.

Förslaget till handlingsplan för ökad insamling av matavfall innehåller en hel del positivt. Ambitionsnivån i utkastet är dock för låg.

Stockholms stad hade 35 procent som mål för insamlandet till år 2010 men inte ens under år 2012 nådde staden upp till denna nivå. Nu sätter man 50 procent som mål till 2017. Men detta är en låg ambitionsnivå. Vi behöver nå minst 70 procent till 2017.

Linköping samlar in allt (100 %) sedan våren 2012. Enligt förslaget skulle Stockholm år 2017 bara ha nått upp till hälften av vad Linköping redan nu når. Stockholm tar mera långsamma steg mot en stad i världsklass 2030 än vad flera mindre orter i Sverige gör.

Vänsterpartiet förordar att målet för insamlat matavfall sätts till 70 % före 2017 års utgång.

Stockholm ligger långt efter många andra städer i Sverige vad gäller avfallshanteringen, och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna.

Man ska låta producenterna betala även fortsättningsvis, men framöver till kommunen, och ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem.

Vi instämmer fullt ut med förvaltningen i att det är angeläget att miljöfrågorna prioriteras och ges tillräckligt med resurser för att de olika förslagen ska kunna genomföras. För att stadsdelsnämnden ska ha en chans att ta sitt ansvar i förverkligandet av denna handlingsplan behövs ökade resurser till stadsdelarnas miljöarbete.

Särskilt uttalande gjordes av Bo Sundin m.fl. (M) enligt följande.

Stockholm är en attraktiv och snabbväxande stad vilket ställer höga krav på planeringen och infrastrukturen för en miljövänlig avfallshantering. Allt fler vill sortera ut sitt matavfall och det är viktigt att det skapar förutsättningar för det.

Enligt stadens miljöprogram ska alla offentliga verksamheter sortera ut sitt matavfall och det är bra att en handlingsplan har tagits fram nu, för att förtydliga och förstärka detta ytterligare. Matavfall är en viktig och värdefull resurs som kan användas för att öka produktionen av biogas vilket är nödvändigt om vi ska minska farliga utsläpp och nå målen för en hållbar energiförsörjning, minskad miljöbelastning och ökad andel biodrivmedel.

Stadens verksamheter ska vara föredöme och sortera ut sitt matavfall för biologisk behandling. Genom att öka insamlingen av matavfall bidrar vi till en långsiktig, hållbar och klimatsmart utveckling av vår stadsmiljö. Vår miljö är vår viktigaste resurs och det viktigt och nödvändigt att vi värnar och vårdar den. Det är glädjande att miljöfrågorna nu hamnar i fokus i stadens alla verksamheter och att man skaparförutsättningar och medvetenhet för att minska miljöbelastningen. När det gäller ökningen av insamlat matavfall har staden goda möjligheter att påverka. Därför är det viktigt att stadens verksamheter, bolag och privata fastighets ägare jobbar aktivt tillsammans för att hitta praktiska lösningar för att öka och underlätta insamlingen av matavfall.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Ewa Larsson m.fl. (MP) enligt följande.

Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut med följande tillägg:

att målet för insamlat matavfall är 70 procent till 2016

att utveckla insamling av matavfall i papperspåsar och nergrävda behållare,
”molucker”

att matavfallsskvarnar vid nybyggnation ses som dellösning

att analysera långsiktiga effekter av sortering i olikfärgade plastpåsar

att småskaliga insamlingslösningar ses som komplement till storskaliga

Miljöpartiet ser stora potentialer i separering och insamling av sopor och matavfall. Återvinna är en ny bransch som är i sin linda i Sverige men som inom EU redan rönt framgångar. I Holland växer nya företag fram baserade på insamlat material. I Skarpnäcks företagaby finns exempel på lokalt socialt företagande med återvinning som tema. Generellt arbetar vi för att mängden avfall, inklusive matavfall, minskar och menar att vi redan nu är på väg från slit och släng till kvalitet och återvinning. Vid förra årets undersökning av de boendes vilja till källsortering noterade vi att de boende i vår stadsdel Skarpnäck hade högre vilja att sortera än staden i genomsnitt.

Denna remiss tar upp insamling av matavfall för biologisk behandling. Från de Grönas sida är detta en historiskt prioriterad fråga som ställer krav på förändringar i infrastruktur.

Biogasframställning har varit en aktuell fråga under flera decennier där stadens olika majoriteter inte lyckats samla sig till politiska strategiska beslut. Mindre städer med långvariga erfarenheter kan därför utgöra både förebilder och ge viktig information till vilka fallor som bör undvikas. Biogasen som drivmedel ger stora miljövinster.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Vi menar att det är fullt möjligt att sortera ut mer än föreslagna 50 procent matavfall till 2018 och väljer att lägga ribban högre; till 70 procent i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som nu samlas in i Västerås. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu det matavfall som ingår i Stockholms pilotstudie. En fortsatt differentierad taxa medför att det lönar sig både för samhället och för individen att sortera mera och vara klimatsmart.

Precis som förvaltningen skriver menar vi att ett helhetsgrepp är nödvändigt och att en kombination av lösningar krävs men att detta per automatik inte innebär att en storskalig lösning är den bästa. Det finns flera olika metoder och de passar olika i olika stadsdelar. I centrala staden med dess platsbrist är förmodligen matavfallssortering i olikfärgade plastpåsar en realistisk lösning, kanske kombinerat med avfallsskvarnar. Medan det i Skarpnäck och andra stadsdelar kan finnas mer plats att gräva ner insamlingskärl, så kallade molucker, där matavfall i papperspåsar kan slängas.

Fördelar visavi traditionell sophantering är att dessa behållare inte behöver tömmas lika ofta som de mindre sopkärlen och därmed genererar färre transporter.

I handlingsplanen saknar vi:

miljökonsekvensbeskrivning - hur många ton plastpåsar måste tas om hand per år vid olika volymer och transportkonsekvenser av detta?

intäktsanalys – hur mycket intäkter kan staden räkna med från leveranser av råvara för biogasutvinning vid olika volymer?

redogörelse - hur det kvarvarande slammet efter rötning och upparbetning skall hanteras och avsättas, liksom en transportanalys för detta?

Vi förordar system som staden äger och har rådighet över och att anläggningarnas kapacitet främst används för matavfall som uppkommer i Stockholm.

Då målet för insamling av matavfall ännu inte satts till 100 procent bör större restauranger, personalmatsalar etc. prioriteras. För en liten matservering kan en större investeringskostnad innebära att verksamheten får läggas ned. Matsvinnet på mindre restauranger är inte lika omfattande, därför borde obligatorisk anslutning prövas mot relevans.

Matavfall från stadens egna verksamheter ska samlas in och användas som råvara. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge. Något som Skarpnäcks stadsdel redan krävt när det gäller insamling av matavfall från förskolor.

Precis som förvaltningen ser vi inte matavfallskvarnar som lösning för förskolors matinsamling, kanske dock vid nybyggnation där andra möjligheter saknas. För barn på förskola – och i skolan kan matinsamling vara en del av en pedagogisk verksamhet, ingå i ett kretsloppstänkande och användas vid lokal matproduktion med egenhändigt producerad kompost. Miljöpartiet tycker det är bra att alla våra förskolor inom en snar tid ska bedriva matinsamling alternativt kompostering – det är modernt och hållbart. Vi vill dock att ambitionen för insamling av matavfall inte endast ska gälla förskolan. Utan detta arbete ska bedrivas inom alla våra verksamheter, till exempel inom äldreomsorgen. Att öka matinsamlingen gör att vi klarar vårt mål på 70 procent insamlat matavfall till 2016.

Hushållskvarnar ger generellt sämre råvara för biogas med ett lägre energivärde då det blandas med annat blött material, varför vi förordar övriga insamlingsmetoder samt kompostering framför detta alternativ.

Lokal, ekologisk matproduktion skall uppmuntras och minskar dessutom behovet av transporter. I de fall bostadsrättsföreningar och hyresvärdar önskar kompostera matavfall skall de tillåtas göra det och inte bli obligatoriskt anslutna till matavfallsinsamling.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. I den växande staden kanske det optimala och minst sårbara på sikt är att stadsdelar har olika egna anläggning som komplement till större, vilket också minskar behovet av långa transporter.

Reservation anfördes av Claes Elmgren m.fl. (S) enligt följande.

Att godkänna förvaltningens förslag med följande tillägg:

- Att målet för insamlat matavfall bör höjas till 70 % till år 2018 och att handlingsplanen revideras för att detta mål skall kunna uppnås.
- Att fortsatta utredningar närmare bör studera huruvida torrkonsivering av matavfall skulle kunna användas i Stockholms stad.
- Att fortsatta utredningar närmare bör klargöra kostnadsfördelning för insamling av matavfall i Stockholms stad

Samt att därutöver anföras:

Socialdemokraterna i Skarpnäck är positiva till att staden ökar insatserna för insamling av matavfall.

Utvecklingen går dock alltför långsamt och målet, att 50 % av Stockholms matavfall skall sorteras, samlas in och rötas till biogas till år 2018 är alltför lågt satt. Den moderatledda majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid. Efter sex år av majoritetsställning har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut. Flera kommuner har sedan länge mål som är satta betydligt högre. För att bara nämna ett exempel, samlar Norrköpings kommun redan idag in hela 80 % av allt matavfall. För att Stockholms stad ska kunna hinna ifatt krävs en samlingsplan avseende matavfall med en betydligt mer ambitiös målsättning.

Ett problem med insamling av matavfall är de ökade transporter de medför. Ett intressant alternativ, som inte berörs närmare i förslaget till handlingsplan är torrkonsivering av matavfall. I ett sådant system uppförs en större behållare i anslutning till fastigheten.

Väl i behållaren torrkonsveras matavfallet för att sedan malas. Det torkade matavfallet transporteras med betydligt glesare turer (1-4ggr per år) till röttningsanläggningar där det blöts upp för att kunna rötas. Biogasutbytet av torrkonsverat matavfall är högre än av konventionellt insamlat matavfall, vilket gör att miljö- och energivinsterna ökar. Fortsatta utredningar borde närmare studera huruvida denna teknologi skulle kunna användas i Stockholms stad.

De föreslagna åtgärderna kommer att medföra kostnadsökningar beräknade till ca 23 %. Konsumenterna måste därvid bereda sig på en viss kostnadsfördyring men då det organiska avfallet bland annat skall användas till framställning av biogas är det inte rimligt att hela samlingskostnaden överförs på konsumenten genom en ökad taxa. Prissättningen blir därmed skev. Det bör klargöras vilken andel av samlingskostnaderna som ska hänföras till kunderna och vilken andel som ska ses som råvarukostnad och transportkostnad för råvara i biogasframställningen.

Reservation anfördes av Alexandra Mattsson (V) enligt följande.

- Att nämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen
- Att nämnden därutöver anför följande

Förslaget till handlingsplan för ökad insamling av matavfall innehåller en hel del positivt. Den beskriver hur målet om 50 % insamlat matavfall ska nås till 2018 och vilka lösningar som behövs framöver. Ambitionen om insamlandet är dock för lågt för en huvudstad, vi skulle se att man istället satsar på att samla in 70 % av allt matavfall till 2018 vilket inte borde vara omöjligt när andra städer, t ex Linköping, idag samlar in allt matavfall (100 %).

Stockholm ligger tyvärr långt efter många andra städer i Sverige vad gäller avfallshantering, och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna.

Materialåtervinning är bättre än förbränning. Men förbränning är i sin tur mycket bättre än deponering. Och kompostering har nästan inga miljömässiga fördelar i den struktur som präglar Stockholms hantering av avfall och källsorterat material jämfört med andra alternativ, trots att forskning visar på ökad och förändrad hantering i avloppsreningsprocessen om man tillför ökade mängder matavfall. Det är en fråga att ta hänsyn till.

Att rekommendera antalet avfallskvarnar borde ske i samråd för ansvariga för Stockholms reningsverk, samt en långsiktig plan och vision för hur staden och stadsdelen strävar efter minskad klimat- och miljöpåverkan inom sina verksamheter.

Vi instämmer fullt ut med förvaltningen att det krävs ett helhetsgrepp för att lyckas med detta och att stadsdelarna idag skulle ha svårt att klara av målet utan att tilldelas extra resurser för satsningen. Om införandet av avfallskvarnar i förskolorna skulle innebära hyreshöjningar för stadsdelen bedöms detta slå hårt mot barnens verksamhet om inte nya resurser tilldelas. Sammanfattningsvis måste stadsdelarna tilldelas extra resurser för att förverkliga handlingsplanen för insamlandet av matavfall om man på riktigt vill göra en miljöinsats.

I Skarpnäckes stadsdel finns en förskola som drivs som personalkooperativ med egen kompost, med god källsortering, hemlagad biodynamisk mat för barnen och deras kostnader är lägre än för andra förskolor. Att verksamheter drivs i ekologisk anda kan uppenbarligen även vara en ekonomisk vinst.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Robert Lagergren m.fl. (S), Rebwar Hassan m.fl. (MP) och Rudy Espinoza (V) enligt följande.

Vi tycker att förvaltningen svarat bra i detta ärende. Vi vill dock betona vikten av att staden kontinuerligt i sitt miljöarbete tänker på att ta fram tydlig och lättförståelig

information som når ut till alla våra invånare. Det ska exempelvis vara enkelt att förstå varför man ska soppsortera och hur man gör det. Det ska också vara lätt att söka denna information via stadens hemsida samt vad man i övrigt kan tänka på för att vara klimatsmart. Att göra denna information tillgänglig på flera språk, samt med tillhörande bilder som exempelvis förklarar textinnehållet är något som vi hoppas på blir allt mer vanligt i vårt miljöarbete. På detta sätt tror vi att man når ut till fler och att resultatet av detta blir att vi enklare når upp till våra miljömål.

Särskilt uttalande gjordes av Robert Lagergren m.fl. (S), Rebwar Hassan m.fl. (MP) och Rudy Espinoza (V) enligt följande.

Det är viktigt att handlingsplanen för insamling av matavfall för biologisk behandling ses i ett vidare perspektiv. I första hand bör eftersträvas att matavfallet blir så litet som möjligt. Kring detta finns det många åtgärder som kan framhållas. Inom äldreomsorgen handlar det exempelvis om att se till att de äldre serveras god och näringsriktig mat under trivsamma former.

Det matavfall som trots allt uppkommer bör givetvis sorteras ut och hanteras på det sätt som handlingsplanen beskriver. Stadens egna verksamheter har en viktig roll i detta sammanhang.

Avfallshanteringsens struktur och organisation måste vara så genomtänkt och effektiv att förluster undviks av återvinningsbara element (biogas m.m.).

På vissa ställen i Stockholm finns containrar för matavfall för hyresgäster (Högdalen t ex). Sådana containrar bör installeras tillsammans med de andra containrarna för återvinning av glas, metall, plast etc. i Skärholmen också

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Ornina Younan m.fl. (S) och Jonas Ljungstedt (V) enligt följande.

Att delvis bifalla förvaltningens förslag

Att därutöver anföras

Förslaget till handlingsplan för ökad insamling av matavfall innehåller en hel del positivt. Ambitionsnivån i utkastet är dock för låg. Vi förordar att målet för insamlat matavfall sätts till 70 % före 2017 års utgång.

Vi instämmer med förvaltningen att de kommunala bostadsbolagen bör göra satsningar för att underlätta för de boende att separera matavfall. Vårt långsiktiga mål är att alla stockholmshushåll så småningom separerar sitt biologiska avfall och att det görs till biogas genom rötgasanläggningar eller i enstaka fall till jord i komposter.

Vi vill se platsanpassade lösningar med sopsugar och avfallskvarnar i nybyggen och i områden där större renoveringar genomförs. Staden ska även ge bidrag till hushåll som vill och där det är tekniskt möjligt att installera avfallskvarn

Vi vill anlägga fler Återvinningscentraler, ÅVC, där stockholmarna kan lämna sitt avfall för återvinning. På alla ÅVC måste det ordnas behållare för insamling av möbler, kläder och husgeråd så att hela saker återanvänds istället för att kastas.

Det är angeläget att miljöfrågorna prioriteras och ges tillräckligt med resurser för att de olika förslagen ska kunna genomföras. För att stadsdelsnämnden ska ha en chans att ta sitt ansvar i förverkligandet av denna handlingsplan behövs ökade resurser till stadsdelarnas miljöarbete.

Reservation anfördes av Awad Hersi m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att 70 % ska sättas som mål för matavfallsinsamling
2. Att öka differentieringen av avfallstaxan
3. I övrigt anföra följande

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som nu ingår i Stockholms pilotstudie.

Exemplet mat är viktigt och ofta avgörande för om förändringar ska kunna genomföras. När förvaltningshuset är organiserat så att allt matavfall sorteras och hämtas, visar detta verksamheterna i stadsdelen verkligen vikten av att matavfallet tas om hand. Vi är bra idag, men kan bli bättre.

Som förvaltningen påpekar avser planen stadens egna verksamheter, men det är också viktigt att hushållens sortering förbättras så att allt matavfall tas om hand och kommer till nytta. Detta gäller för såväl flerfamiljshus som radhus och villor.

Att soptaxorna justerats så att det även ska löna sig privatekonomiskt att skilja matavfallet från övriga hushållssopor, har kanske inte fått så stort genomslag än? Det borde i princip stå en brun tunna bredvid varje grön på villa- och radhustomter, men en promenad i våra bostadsområden visar att så är långt ifrån fallet. Hur stor är matavfallssorteringen bland villa- och radhusägare i stadsdelen idag?

Det är viktigt att hushållens engagemang ökar, såväl genom att de ekonomiska incitamenten finns, som genom medvetenheten att det är rent slöseri att inte sortera och skilja hushållsavfall från matavfall. Här kanske också en större samverkan behövs mellan stadsdelsförvaltning och gatukontor för att uppnå bättre resultat.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste

tydliggöras. Ledig rötningskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning är i första hand avsedd för Södertörnskommunernas behov

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Anna-Klara Müntzing m.fl. (MP) enligt följande.

Att Stadsdelsnämnden framför att målet bör ökas till minst 70 % för matavfallsinsamling,

Att Stadens samtliga egna verksamheter ska ha system för matavfallsinsamling vid utgången av 2015,

Att samma krav när det gäller matavfallsinsamling ska ställas på de verksamheter som drivs på entreprenad åt staden, under förutsättning att avtalsvillkor kan skrivas om,

Att Stadsdelsnämnden framför att differentieringen av avfallstaxan bör ökas,

Att därutöver anföras,

Vi välkomnar att staden presenterar ett förslag på handlingsplan på detta viktiga område. Många människor är frustrerade över att en så påtaglig viktig naturlig resurs går till spillo, alltför få har på egen hand eller genom strukturerat insamlande kunnat låta det biologiska avfallet åter bli jord eller biogas.

Många andra städer har sedan länge samlat in matavfall och har förfinat metoderna för hur det ska gå till. Stockholm har legat pinsamt långt efter, vilket förstås handlat både om bristande vilja och handlingskraft. Ett annat problem Stockholm har byggt in sig i är vår fjärrvärmeproduktion som bygger på sopförbränning.

Målet är dock alldeles för försiktigt satt. För att visa att man menar allvar är ett tydligt och ambitiöst mål viktigt för att det ska bli konkret förändring. I förslaget är målet att 50 % av det totalt tillgängliga matavfallet ska samlas in 2018. Vi anser att ett mål på 70 % är helt rimligt. Senast vid utgången av 2018 ska också samtliga av stadens egna verksamheter ha system för matavfallsinsamling. Det anser vi ska tidigarelägga, det bör kunna ske senast vid utgången av 2015. Vi anser också att samma krav måste ställas på verksamhet som drivs av andra entreprenörer åt staden. Vi vill heller inte begränsa det till att det är bara de enheter som tillhandahåller/serverar livsmedel. Det bör ingå som en självklar del i samtliga verksamheter som drivs av eller på uppdrag av staden. I den omfattning som verksamheten kräver.

Därmed inte sagt att det behövs tekniska, dyra och skrymmande lösningar eftersom optisk sortering ska finnas och fungera.

Vi menar också att avfallstaxan är ett så tydligt styrmedel som måste användas på ett genomtänkt sätt som uppmuntrar rätt beteende. I förslaget är det bara delvis så. Mer kan göras.

Ambitionen för stadsdelen är just nu att 25 % av matavfallet ska samlas in 2013, vilket alltså är alldeles för lågt. Vi tror också att det finns en påtaglig vilja att komma igång med insamlingsverksamhet, inte minst på dagis där många ser det som en viktig pedagogisk uppgift att göra kopplingen mellan det vi äter och konsumerar i övrigt och de restprodukter det skapar. Och hur det förhåller sig till kretsloppet.

Vi tror helt enkelt att insamlingen av matavfall, förutom vikten av det i sig, också är en viktig nyckel för att ta större miljö och klimatansvar i stort. I planen bedöms personalens bristande motivation vara en risk.

Reservation anfördes av Juliana Gristelli (V) enligt följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande samt anför för egen del följande:

- Insamlingsmålet bör sättas till 70 %
- De nya anläggningar som måste etableras för att kunna genomföra planen bör ägas av staden och drivas i egen regi.
- Fler avfallsfraktioner än matavfall, såsom plast, papper, metall, tidningar bör kunna sorteras ut genom optisk sortering.
- Att de åtgärder som föreslås i planen bör kombineras med aktiva åtgärder för att minska mängden matsvinn som uppstår både hos privathushåll och inom livsmedelsbranschen.

Det finns många positiva delar i liggande förslag till Handlingsplan för ökad insamling av matavfall, men i en snabbt växande stad får inte ambitionsnivån vara för låg. Målet för insamlat matavfall bör sättas till 70 %.

Stockholm ligger långt efter många andra städer i Sverige när det gäller avfallshanteringen, och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna.

Då skulle man kunna avveckla de gröna behållarna, ersätta dem med fastighetsnära insamling, och låta producenterna betala även fortsättningsvis, men till kommunen, och ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem.

De nya anläggningar som etableras bör både ägas och drivas av staden. Fördelarna med egen regi visas tydligt av exempelvis de turer som varit kring återvinningsstationen i Vanadisberget.

Att avfall samlas in och återanvänds eller återvinns är naturligtvis önskvärt. Men det bör också kombineras med aktiva åtgärder för att minska den mängd avfall som uppstår. Att minska mängden matsvinn som uppstår inom stadens område är därför lika viktigt som att öka mängden matavfall som samlas in för behandling.

Avfallstaxan bör därför även fortsättningsvis utformas så att det tydligt lönar sig att förebygga att avfall uppkommer och öka andelen avfall som utsorteras.

På så sätt ökar incitamentet för fastighetsägare att anordna fastighetsnära insamling, något som alla har att vinna på i en stor stad som Stockholm.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S) enligt följande.

I den remitterade planen anges som ett huvudmål att öka produktionen av biogas. Att separera matavfall och utvinna biogas för fordonsdrift är emellertid inte i alla lägen en från klimatsynpunkt bättre lösning än att nyttiggöra avfallets energiinnehåll i fjärrvärmesystemet.

Den viktigaste poängen med att samla in matavfall separat är istället att det ger möjlighet att återvinna och återcirkulera avfallets innehåll av näringsämnen som fosfat och kalium. De globala tillgångarna på utvinningsbar fosfat är på väg att sina, vilket långsiktigt hotar livsmedelsproduktionen i världen. Det är därför mycket angeläget att utvinningen av fosfat minskas.

Det nationella målet om ökad insamling av matavfall, som refereras till i beslutsunderlaget, handlar inte om att göra biogas av matavfallet utan tar främst sikte på återvinningen av näringsämnen: *"minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara senast 2018."* (Ds 2012:23 "Etappmål i miljömålssystemet")

Efter att biogas utvunnits ur matavfallet återstår en restprodukt som kan återföras till jordbruksmarken och därmed ersätta tillförsel av "jungfrulig" fosfat från gruvor. Att utsortera matavfall i Stockholm är ett första, avgörande steg mot en sådan lösning, men den plan staden tagit fram måste snarast kompletteras med en plan för en sådan återcirkulering av näringsämnena i matavfallet

Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Viktor Morawski (MP) enligt följande.

Miljöpartiet har påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm sedan 2006. Under dessa sex år har infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Insamling av matavfall är ett område som sedan länge borde ha haft en högre prioritet och där Stockholm har goda möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där Stockholm idag ligger långt ner när man jämför med andra kommuner

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder för att nå det nationella målet för området. Miljöpartiet menar att det är fullt möjligt att höja ambitionen och sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan bör tydligare differentieras så att det i

större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som ingår i Stockholms pilotstudie.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. Biogasen kan användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara eftersom stadens verksamheter ska vara ett föredöme. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge.

De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig rötningskapacitet i andra anläggningar i regionen kan eventuellt utnyttjas under uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning är i första hand avsedd för Södertörnskommunernas behov.

Särskilt uttalande gjordes av Emelie Roxby Schüsseleder (V) och Majvi Andersson m.fl. (S) enligt följande.

Förslaget till handlingsplan för ökad insamling av matavfall innehåller en hel del positivt. Ambitionsnivån i utkastet är dock för låg.

Stockholms stad hade 35 procent som mål för insamlandet till år 2010 men inte ens under år 2012 nådde staden upp till denna nivå. Nu sätter man 50 procent som mål till 2017. Men detta är en låg ambitionsnivå. Vi behöver nå minst 70 procent till 2017. Linköping samlar in allt (100 %) sedan våren 2012. Enligt förslaget skulle Stockholm år 2017 bara ha nått upp till hälften av vad Linköping redan nu når. Stockholm tar mera långsamma steg mot en stad i världsklass 2030 än vad flera mindre orter i Sverige gör.

Målet för insamlat matavfall förordar vi att det sätts till 70 % före 2017 års utgång.

Stockholm ligger långt efter många andra städer i Sverige vad gäller avfallshanteringen, och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna.

Låt producenterna betala även fortsättningsvis, men framöver till kommunen, och ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem.

Vi instämmer fullt ut med förvaltningen i att det är angeläget att miljöfrågorna prioriteras och ges tillräckligt med resurser för att de olika förslagen ska kunna genomföras. För att stadsdelsnämnden ska ha en chans att ta sitt ansvar i förverkligandet av denna handlingsplan behövs ökade resurser till stadsdelarnas

miljöarbete. Det finns därmed anledning att lyfta behovet av att en klimat- och miljösamordnare inrättas vid stadsdelsförvaltningen

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Maria Antonsson m.fl. (MP) enligt följande.

att 70 procent ska sättas som mål för matavfallsinsamling,
att öka differentieringen av avfallstaxan samt
att i övrigt anföras följande:

Den moderatledda majoriteten i Stockholms stad har försatt värdefull tid. Efter sex år av obrutet moderatlett styre i Stockholm har den viktiga infrastrukturen för insamling av matavfall och framställning av biogas inte byggts ut. I branschorganisationen Avfall Sveriges benchmarking placerar sig Stockholm på en föga imponerande plats. Detta är ett område som sedan länge borde ha haft högsta prioritet och där Stockholm skulle ha unika möjligheter att ligga i framkant. Biogasfrågan är ett av många tydliga exempel där staden ligger långt efter och där chans efter chans missats att bli vägledande och föregångare. Miljöpartiet de gröna har påtalat vikten av matavfallsinsamling för den styrande majoriteten i Stockholm sedan 2006.

Det är nödvändigt att fatta beslut om inriktning och konkreta åtgärder. Det är fullt möjligt att sortera ut 70 procent av matavfallet i Stockholm, vilket ligger i nivå med vad som görs i t.ex. Västerås. Avfallstaxan ska tydligare differentieras så att det i större utsträckning än idag lönar sig ekonomiskt att sortera ut matavfall. I Södertälje har matavfallet samlats in sedan 2001 och till deras anläggning skickas nu den lilla mängd matavfall som nu ingår i Stockholms pilotstudie. Inkomsterna som försäljningen av slutprodukten biogas ger bör räknas in som en intäkt i handlingsplanen.

För att matavfallsinsamling ska kunna införas på bred front i Stockholm krävs styrande åtgärder och investeringar i kapacitetsstarka anläggningar. Samtliga nuvarande insamlingsmetoder och system för optisk sortering bör användas. Det är önskvärt att bygga upp system som staden äger och har rådighet över, så att kapaciteten i anläggningarna i första hand kan användas för matavfall som uppkommer i Stockholm. Biogasen ska användas som drivmedel för fordon vilket ger stora miljövinster. Det är av stor vikt att matavfall från de kommunala verksamheterna samlas in och används som råvara, stadens verksamheter ska vara ett föredöme. Före ett snabbt införande behövs kartläggning och beslut om lämpliga åtgärder utifrån lokalernas beskaffenhet och geografiska läge. De juridiska förutsättningarna för ansvarsfördelningen mellan stadens berörda förvaltningar och bolag och eventuellt behov av organisatoriska förändringar måste tydliggöras. Ledig rötningskapacitet i andra anläggningar i regionen ska utnyttjas under

uppbyggnadsperioden, men exempelvis är SRV:s anläggning är i första hand avsedd för Södertörnskommunernas behov.

Reservation anfördes av Birgit Marklund Beijer m.fl. (S) enligt följande.

att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut samt
att därutöver anförda följande.

Det nationella målet för matavfallsinsamling har satts till 50 % från år 2018. Den här handlingsplanen är framtagen för att beskriva de åtgärder och delmål som krävs för att nå det övergripande nationella målet. För Stockholms stads egna drivna verksamheter är målet 100 % matavfallsinsamling samma år, d.v.s. 2018. På så vis kan staden agera som ett föredöme, vilket är en förutsättning för att det övergripande målet ska nås i tid. Syftet med insamlingen är att matavfallet ska återvinnas genom biologisk behandling med bland annat produktion av biogas som resultat. På senare år har efterfrågan på biogas ökat och det är då viktigt att produktionen håller jämna steg. I Henriksdalsverket finns teknisk kapacitet att röta de avfallsmängder som krävs.

De föreslagna åtgärderna med målet 50 % respektive 100 % insamling kommer att medföra kostnadsökningar beräknade till ca 23 %. Konsumenterna måste därvid bereda sig på en viss kostnadsfördyring men då det organiska avfallet bland annat skall användas till framställning av biogas är det inte rimligt att hela insamlingskostnaden överförs på konsumenten genom en ökad taxa. Prissättningen blir därmed skev. Det bör klargöras vilken andel av insamlingskostnaderna som ska hänföras till kunderna och vilken andel som ska ses som råvarukostnad och transportkostnad för råvara i biogasframställningen. Ambitionsnivån är hög och kräver att minst 83 % av flerbostadshusen och 60 % av villahushållen ansluter sig. För det krävs en personlig motivation både hos tjänstemän och hos konsumenter vilket förutsätter utbildning respektive information till allmänheten. Möjligen kan anföras att denna höga anslutningsgrad kan visa sig vara realistisk i vart fall om anslutningen förblir frivillig.

Reservation anfördes av Berit Bornecrantz Dias (V) enligt följande.

att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut samt
att därutöver anförda följande:

Stadsdelsförvaltningen pekar på behovet av kompetensutveckling och ökade resurser. Vi ser positivt på om man tillsätter en miljösamordnare i varje stadsdel. Vänsterpartiets budget räcker väl för detta då vi satsar 6,5 mnkr mer på stadsmiljö än borgerliga majoriteten.

Det finns många positiva delar i liggande förslag till Handlingsplan för ökad insamling av matavfall, men i en snabbt växande stad, dessutom med ambitionsnivån att vara i världsklass, får den inte vara så låg som den är idag. Vänsterpartiet förordar

att målet för insamlat matavfall sätts till 70 % före 2017 års utgång. Stockholm ligger långt efter många andra städer i Sverige när det gäller avfallshanteringen, och därför bör man, när man ändå gör en investering i optisk sortering, även ge möjlighet att sortera fler fraktioner med olikfärgade påsar; papper, plast, förpackningar etc. såsom man gör i t.ex. Eskilstuna. Då skulle man kunna avveckla de gröna behållarna, ersätta dem med fastighetsnära insamling, och låta producenterna betala även fortsättningsvis, men till kommunen, och ge medborgarna ett betydligt enklare och effektivare sorteringssystem. För att täcka de investeringskostnader som krävs för erforderlig utrustning, samt då avfallet är en värdefull råvara för biogasframställning, lyfter fastighetskontoret att fastighetsägaren skall ersättas för insamlat matavfall, i stället för att som tidigare, betala för hämtning. Detta skall även fortsättningsvis regleras i avfallstaxan, så att den som har en hög andel sorterat avfall, betalar mindre än den som inte tilhandahåller möjligheter för sortering. På så sätt ökar incitamentet för fastighetsägare att anordna fastighetsnära insamling, något som alla har att vinna på i en stor stad som Stockholm.